

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
ויקהל פקודי
י"ט – כ"ה אדר תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

תינח לרבי יהודה – דמרבי ליה לסמיכה, איצטריך למעוטי מצפון. **וכי תימא אי לא מעטיה** – מ"אותו", אתי מבנין אב כשאר חטאות שטעונין צפון – הא לא מצית אמרת, דאם כן, דבכלל חטאת היא, אמאי מרבי ליה לסמיכה? לישתוק קרא מ"על ראש השעיר" דסמיכה. **ותיתי** – סמיכת נחשון מבנין אב, דמה מצינו בשאר חטאות דלטעון סמיכה – אף זה כן. **אלא שעה מדורות לא ילפינן** – היכי אמאי איצטריך למעוטי מצפון? **אותו** – הקרבן בצפון, אבל השוחט יכול לעמוד בדרום ושוחט בסכין ארוכה. **מקבל עומד בצפון** – מפרש בשחיטת קדשים בפרק "איזהו מקומן" (מח,א) דקאמר: חטאת מנלן דבעי צפון? – דכתיב "ושחט את החטאת במקום העולה", קבלה מנלן? – דכתיב בתריה "ולקח הכהן מדם החטאת", מקבל עצמו מנלן? – "ולקח" – לו יקח. **בן צאן קבע לו כלי** – סכין, דשחיטה כתיב ביה, ובשחיטה כתיב "ויקח את המאכלת לשחוט את בנו" (בראשית כב), אבל בן עוף מליקתו בצפורן. **מחטאת** – גמרינן, דאין לו זמן קבוע וטעון צפון, וכל שכן פסח! **וקא פריך** – מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות. **וקאמר מאשם** – מייתינן ליה, וקפריך: מה לאשם שכן קדשי קדשים, תאמר בפסח דקדשים קלים הוא? אלמא פסח מצפון מדאי דינא אימעיט. **דרבי אחייה לאו למעוטי שוחט בצפון** – דהאי מ"אותו" דשעיר נפקא, אלא למילף דמקבל עומד בצפון. דהכי קאמר רבי אחייה: אין השוחט בצפון, אבל מקבל בצפון. ואי קשיא לרבי אחייה, אימא: אותו בצפון ולא מקבל בצפון. **אפאה** לוקה שתים כו' – דאפייה גמר עריבה היא. **והאמרת מעשה יחידי היא** – ואמאי מחייבת ליה תרתי? **ערך הוא ואפה הוא** – לאיחיובי תרתי אתרוייהו. **ערך חבריה ואפה הוא** – מיחייב חבריה חדא, ואיהו תרתי: אאפיה ואעריבה, דגמר גמרה. ואף על גב דחייב חבריה אעריבה – הוא חייב נמי עלה, כדאמר נמי לקמן (מנחות נז,א): להביא מחמץ אחר מחמץ. **במקום שאין עושה מום** – היינו כל הגוף, דהדר בריא. **במקום שעושה כו'** – אזנו ועינו, דלא הדר בריא. **ובלבד שלא ישחוט על אותו המום** – עד שיהא בו מום מעצמו, דבכור אינו נאכל בחוץ עד שיהא בו מום. **אף נשחט על אותו מום** – רבי שמעון לטעמיה, דאמר: דבר שאין מתכוין מותר (שבת קלג,א), וזה לא נתכוין להטיל בו מום על מנת לשוחטו עליו.

אפילו לְרַבּוֹת שְׁעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה לִסְמִיכָה. מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא: תִּינַח לְרַבִּי יְהוּדָה, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֲמַר לֵיהּ מָר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרָבִינָא: לְרַבִּי יְהוּדָה נַמִּי מַאי דְּאִיתְרַבֵּי - אִיתְרַבֵּי, מַאי דְּלָא אִיתְרַבֵּי - לָא אִיתְרַבֵּי! וְכִי תֵּימָא: אִי לָא מַעֲטֵיהּ קְרָא הֲוָה אָמִינָא תֵּיתֵי בִּבְנָיָן אָב, סְמִיכָה גּוּפָהּ לִישְׁתּוֹק קְרָא מִינַּיהּ וְתֵיתֵי בִּבְנָיָן אָב! אֶלָּא שָׁעָה מְדוֹרוֹת לָא יָלְפִינַן, הָכָא נַמִּי שָׁעָה מְדוֹרוֹת לָא יָלְפִינַן! אֶלָּא, אוֹתוֹ טָעוּן צָפוֹן וְאֵין הַשּׁוֹחֵט עוֹמֵד בַּצָּפוֹן. - מְדְּרַבִּי אֲחִיָּה נָפְקָא! דְּתַנְיָא, רַבִּי אֲחִיָּה אוֹמֵר: "וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה" - מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁמָּצִינוּ בַּמְקַבֵּל שֶׁעוֹמֵד בַּצָּפוֹן וּמְקַבֵּל בַּצָּפוֹן, וְאִם עָמַד בַּדָּרוֹם וְקִיבֵּל בַּצָּפוֹן פָּסוּל, יָכוֹל אַף זֶה כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֹתוֹ" - אוֹתוֹ בַּצָּפוֹן, וְלֹא הַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ לִהְיוֹת עוֹמֵד בַּצָּפוֹן! אֶלָּא, אוֹתוֹ בַּצָּפוֹן, וְאֵין בֶּן עוֹף בַּצָּפוֹן, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: לֵיתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר מִבֶּן צֹאן. וּמָה בֶּן צֹאן שֶׁלֹּא קָבַע לוֹ כֹּהֵן - קָבַע לוֹ צָפוֹן. בֶּן עוֹף שֶׁקָּבַע לוֹ כֹּהֵן - אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּקְבַּע לוֹ צָפוֹן! - מַה לְּבֶן צֹאן, שֶׁכֵּן קָבַע לוֹ כְּלִי! אֶלָּא, אוֹתוֹ בַּצָּפוֹן וְאֵין פֶּסַח בַּצָּפוֹן. - פֶּסַח מִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב נַפְקָא! דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: יָכוֹל יְהֵא הַפֶּסַח טָעוּן צָפוֹן? וְדִין הוּא: וּמָה עוֹלָה, שֶׁלֹּא קָבַע לָהּ זְמַן בִּשְׁחִיטָתָהּ - קָבַע לָהּ צָפוֹן. פֶּסַח, שֶׁקָּבַע לוֹ זְמַן לִשְׁחִיטָתוֹ - אֵינוֹ דִּין שֶׁקָּבַע לוֹ צָפוֹן! - מַה לְעוֹלָה, שֶׁכֵּן מְכַפֶּרֶת עַל חַיָּבֵי כָרֵיתוֹת! - מֵאָשָׁם. - מַה לְאָשָׁם, שֶׁכֵּן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים! מְכוּלְּהוּ נָמֵי, שֶׁכֵּן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים! - אֶלָּא לְעוֹלָם כִּדְקָאָמְרִינַן מֵעִיקָּרָא: אוֹתוֹ בַּצָּפוֹן וְאֵין הַשּׁוֹחֵט בַּצָּפוֹן. וּדְקָא קַשְׁיָא לָךְ: מִדְּרַבִּי אֲחִיָּה נָפְקָא! - דְּרַבִּי אֲחִיָּה לָאו לְמַעוּטֵי שׁוֹחֵט בַּצָּפוֹן הוּא דַּאֲתָא, אֶלָּא הָכִי קָאָמַר: אֵין הַשּׁוֹחֵט בַּצָּפוֹן, אֲבָל מְקַבֵּל בַּצָּפוֹן. - מְקַבֵּל, מִ"לָקַח" "וְלָקַח" נָפְקָא! - "לָקַח" "וְלָקַח" לָא מַשְׁמַע לֵיהּ. "וְחַיָּב עַל לִישָׁתָהּ וְעַל עֲרִיכָתָהּ". אֲמַר רַב פָּפָּא: אָפָאהּ - לוֹקֶה שְׁתַּיִם, אַחַת עַל עֲרִיכָתָהּ וְאַחַת עַל אֲפִיָּיתָהּ. - וְהָא אָמְרַתְּ: מָה אֲפִיָּיה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה יְחִידִי וְחַיָּבִין עָלֶיהָ בִּפְנֵי עַצְמָהּ! - לָא קַשְׁיָא: הָא - דְּעָרִיךְ הוּא וְאָפָה הוּא, הָא - דְּעָרִיךְ חַבְרֵיהּ וְיָהֵיב לֵיהּ וְאָפָה. תָּנוּ רַבָּנָן: בְּכוֹר שֶׁאָחָזוֹ דָּם - מַקִּיזִין אוֹתוֹ אֶת הַדָּם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין עוֹשִׂין בּוֹ מוּם, וְאֵין מַקִּיזִין אֶת הַדָּם בְּמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ מוּם, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַקִּיז אַף בְּמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ מוּם, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁחוֹט עַל אוֹתוֹ מוּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: **אף**

לרבות שעירי עבודה זרה לסמיכה — תימה: תיפוק ליה מדאיתקוש לפר העלם דבר של ציבור, כדאמרינן בפרק "בית שמאי" (זבחים מא,א): "החטאת" — אלו שעירי עבודה זרה, והתם מוכח דלרבי שמעון נמי אתיא! ויש לומר: דהההוא היקישא ליתא אלא לגבי הזאה דווקא. אי נמי: מהיקישא לא הוה ידעינן, משום דבתיב "והחי", והוה מוקמינן למעוטי שעירי עבודה זרה, וכן מוכח לקמן פרק "שתי מדות" (צב,א).

לרבי שמעון מאי איכא למימר — דלמעט שעירי עבודה זרה לא מסתבר לאוקמי, כיון שהם כשאר חטאות דעלמא. **אלא** שעה מדורות לא ילפינן — והא דמיבעיא לן בפרק קמא דסנהדרין (טו,ב): שור סיני בכמה? מי גמרינן שעה מדורות או לא — התם גלויי מילתא בעלמא הוא. **שוחט** מדרבי אחייה נפקא — תימה: דהיא בעולה כתיב, והכא בחטאת! ואף על גב דתלא רחמנא חטאת בעולה, מכל מקום לא גמרינן, דאיצטריך בפרק "איזהו מקומן" (זבחים מח,ב) עיכובא בעולה, ולא גמרינן מחטאת. ומיהו לכולי טעמי דהתם ניחא, דלמאי דמפרש התם טעמא שלא יהא טפל חמור מן העיקר, הכא נמי מהאי טעמא לא יהא שוחט (חטאת) בצפון. ולמאי דמפרש נמי, משום דכתיב העולה במקומה תהא, מהאי טעמא נמי לא יהא שוחט בצפון.

מה לבן צאן שכן קבע לו כלי — וכן פריך בריש "איזהו מקומן" (שם), ותימה: דלא פריך הכי בפרק קמא דקדושין (לו,ב) דיליף בן עוף מקל וחומר מבן צאן שלא קבע לו כהן לשחיטתו וקבע לו כהן להזאתו? ויש לומר: דגבי צפון שייכא הך פירכא דכלי, אבל התם דבעי למילף כהונה לא דשמעינן שהצריך הכתוב בבן עוף יותר מבן צאן.

מחטאת שכן מכפרת כו' — חטאת גופה מהיקישא דעולה אתיא, ובעיא היא בריש "איזהו מקומן" (זבחים נ,א) אי דבר הלמד בהיקש שחוזר ומלמד בבנין אב. **אלא** אין השוחט בצפון אבל המקבל בצפון — השתא משמע דלא מצי למדרש "אבל מקבל בצפון", אלא משום דלא איצטריך למעוטי שוחט, דנפקא מדרבי אחייה, אם כן תחילה אית לן למידרש "אין השוחט בצפון" מקמי דנידרוש "אבל מקבל בצפון". ותימה: דמשמע לעיל בברייתא דלא איצטריך קרא למעוטי שוחט מצפון, אלא לפי שמצינו במקבל שעומד בצפון, ואם כן לא ליכתוב אלא חד קרא, ואנא ידענא דללמד על מקבל אתי, דלשוחט לא איצטריך! ויש לומר: דלית ליה השתא ההיא סברא, אלא לעולם איצטריך קרא לשוחט. ובברייתא נמי מצינו למימר, דלפי שמצינו לאו דווקא דמסברא אית לן למימר כיון שהשחיטה בצפון הוא הדין שוחט וכן המקבל, דמאי שנא?

אפאה לוקה שתים — פירש בקונטרס: דאפייה גמר עריכה היא. ופריך: והאמרת מעשה יחידי? ותימה: מאי קמשני "הא דערך הוא ואפאה הוא, הא דערך חבריה ואפאה הוא", אכתי מעשה יחידי מיהא לא הוי, דאיכא עריכה בהדה? ונראה לפרש: דחייב שתים משום עריכה מועטת שעושה האופה בשעת אפייה, ואינה גמר עריכה. ופריך ממעשה יחידי, דמשמע שאין מלאכה אחרת עמה ואין חייבין עליה אלא אחת. ומשני: "דערך הוא ואפה הוא" — כלומר, שעשה גמר העריכה שבשעת האפייה. והא דקרי לה "מעשה יחידי" משמע דלא מיחייב אלא אחת בשערך חבירו שגמר הכל, אפילו עריכה דבהדי אפייה, דהשתא ליכא שום עשייה בהדי אפייה אלא מעשה יחידי הוא. וקצת קשיא לפי זה, דתנן נקט "הא דערך חבריה" כו' — דהכי הוה ליה למימר: "הא דעביד גמר עריכה, הא דלא עביד גמר עריכה"! **רבי** שמעון אומר אף נשחט על אותו מום — פירש בקונטרס: רבי שמעון לטעמיה, דאמר דבר שאין מתכוין מותר, וזה לא נתכוין להטיל בו מום על מנת לשחוט עליו. וקשיא: דתנן במסכת בכורות בפרק "כל פסולי המוקדשין" (לג,ב): בכור שאחזו דם, אפילו מת אין מקיזין לו דם, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: יקיז, ובלבד שלא יעשה לו מום. ואם עשה בו מום — הרי זה לא ישחוט עליו. רבי שמעון אומר: יקיז, אף על פי שעושה בו מום. ומייתי בגמרא ברייתא דשמעתין, ומסקינן בסוף הסוגיא, אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי שמעון, ופריך: הי רבי שמעון? אילימא רבי שמעון דמתניתין, עד השתא לא שמעינן שמואל דבר שאין מתכוין מותר אלא הלכה כרבי שמעון דברייתא, אלמא לא שרי רבי שמעון בברייתא מטעם דבר שאין מתכוין, אלא אפילו במתכוין נמי שרי!

ותדע, דהא מפרש בשמעתין דפליגי במטיל מום בבעל מום, דרבי מאיר אסר ורבנן שרו, כדאמרינן: יקיז אף על פי שעושה בו מום, ד"תמים יהיה לרצון" כתיב, ובלבד שלא ישחוט עליו, דגזרינן דלמא אתי לאערומי ולהקיז בלא אחזו דם. ורבי שמעון מיקל טפי דלא גזר, ושרי אף לשחוט עליו, אף על פי שעשה מום במתכוין. והא דמפרשינן טעמא דרבי שמעון במתניתין משום דבר שאין מתכוין, היינו טעמא משום דעל כרחיך מתניתין לא איירי כעין ברייתא. דבמתניתין תנן "וחכמים אומרים: יקיז, ובלבד שלא יעשה בו מום", ובברייתא קתני "וחכמים אומרים: יקיז אף על פי שעושה בו מום", אלא היינו טעמא משום דברייתא מיירי בשאין לו רפואה אלא אם כן יקיז במקום שיעשה בו מום, כמו באוזן או בניב שפתים, הלכך חשיב הך אחזוק דם כמום, והוה ליה כמטיל מום בבעל מום. ואפילו במתכוין נמי שרי, מאחר דאין לו רפואה אלא אם יעשה לו מום. אלא דגזרינן לשחוט עליו, דלמא אתי לעשות בו מום כשיש לו רפואה בענין אחר, ורבי שמעון לא גזר. אבל במתניתין כשיש לו רפואה בהקוח הגוף שאין עושה מום, ואפילו הכי אסר רבי יהודה, דגזר מקום שאין עושה בו מום אטו מקום שעושה בו מום. ורבנן שרו במקום שאין עושה בו מום, דלא גזור. רבי שמעון אומר: יקיז, אף על פי שעושה בו מום — כלומר, אף במקום שיכול לבא לידי מום, ולא שיהא פסיק רישיה. ושרי, דרבי שמעון לטעמיה דאמר: דבר שאין מתכוין — מותר. והשתא ניחא ההיא דפרק קמא דפסחים (יא,א) דמייתי התם מתניתין דבכורות, ומפרש טעמא דרבי יהודה: מתוך שאדם בהול על ממונו, אי שרית ליה במקום שאין עושין בו מום — אתי למיעבד במקום שעושין בו מום. ורבנן, כל שכן דאי לא שרית ליה — אתי למיעבד. והשתא מה צריך לטעמא דרבנן, הוה ליה למימר דרבנן שרו משום דאפילו מטיל מום במתכוין ליכא איסורא דאורייתא, כדדרשינן "תמים יהיה לרצון"! אלא היינו טעמא, כדפרישית, דהתם מיירי בשיש לו רפואה על ידי הקוח הגוף, שאין עושה בו מום. וקצת קשיא מתורת כהנים, דדריש התם קראי, ומייתי עלה פלוגתא דמתניתין, דהוה ליה לאיתויי פלוגתא דברייתא! והכי איתא בפרשת "אמור אל הכהנים": "תמים יהיה לרצון" — אין לי אלא עשה, לא תעשה מנין? תלמוד לומר: "כל מום לא יהיה בו". יכול נפל מן הגג או נשבר יהא עובר עליו? תלמוד לומר: "לא יהיה בו מום" — אל תתן בו מום. מכאן אמרו: בכור שאחזו דם בו', כדאיתא בבכורות (לד,א). **הכל** מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב — הקשה הרב רבינו יעקב מאורלייאנש מהא דאמרינן פרק קמא דעבודה זרה (יג,ב) (גמרא: עיר שיש בה עבודה זרה) גבי מקדיש בזמן הזה, דקאמרינן: נועל דלת בפניה, והיא מתה מאליה. ופריך: ונישוייה גיסטרא! ומשני רבא: שנראה כמטיל מום בקדשים. ופריך: נראה מטיל מום מעלייא הוא! ומשני: כאן בזמן שבית המקדש קיים כו', ופריך: ולידחי כמטיל מום בבעל מום, דאף על גב דלא חזי להקרבה — אסור! ומשני: בעל מום אף על גב דלא חזי לגופיה, לדמיה חזי. לאפוקי הכא, דלא חזי לא לגופיה ולא לדמיה. והשתא הרי מחמץ אחר מחמץ, דלא חזי לא לגופיה ולא לדמיה, וחייב! ויש לומר: דבזמן הזה יש לפטור יותר. ועוד: דבמחמץ מיחייבי טפי, כדאמר הכא, דאפילו מאן דפטר מטיל מום בבעל מום, מודה במחמץ אחר מחמץ דחייב. **להביא** נותק אחר כורת — פירש בקונטרס: בא אחד וכרת את הביצים והניחם תלויים בכיס, ובא אחר ונתקן לגמרי. ואי אפשר לומר כן, דבבכורות פרק "על אלו מומין" (לט,ב) אמרינן דנתוק וכרות לא הוו מומין — פירוש: משום דאיתנהו בכיס. ונראה ד"כורת" — היינו שכרתו ממקום חיבורו, ולא שנכרתו לגמרי. **אלא** למעוטי פסולי המוקדשין לאחר פדיונם — הוה מצי למימר: למעוטי בזמן הזה, דחשיב ליה בפרק קמא דעבודה זרה (יג,ב) נראה בעלמא. ושמא לא צריך קרא להכי.

אמר מום ואמר כל מום — השתא דרשי כולהו תנאי "כל". ותימה: דבריש "אלו עוברין" (פסחים מג,ב) דפריך: ורבי אליעזר אימא "כל" — לרבות את הנשים, "כי כל" — לרבות עירובו! וכי תימא: רבי אליעזר לא דריש "כי כל", והתניא כו' מאן שמעת ליה דדריש "כל"? — רבי אליעזר. מאי קושיא? הא איכא תנאי טובא דדרשי "כל", וכן רבי עקיבא בפרק "התערובות" (זבחים פב,א) גבי "כל חטאת"! ויש לומר: דמכל מקום קשיא ליה התם, דלא משתמיט תנא בשום דוכתא [שיסבור] דתערובת חמץ בכרת. ועוד: אף על גב דלא דרשי רבנן התם "כל", יש מקומות דדרשינן, כגון ב"מרובה" (בבא קמא סג,א) דאמר: "כל" — רבויא הוא, ובפרק שני דסוכה (כו,ב) דריש: "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" — מלמד שכל ישראל יושבין בסוכה אחת. ורבי יהודה דריש הכא "כל מום" — למטיל מום בבעל מום, לא דריש התם "כל" בריש "אלו עוברין" (פסחים מג,ב). ובפרק קמא דבריתות (ד,ב) נמי דריש רבי יהודה "כל דם". לכך נראה דהתם כולה בדבר שאין סברא לרבות, כגון עירובו, וכגון נשים משום היקש, וכגון מקצתו ד"בל תקטירו", הני דוקא שייך לדמות. ועל זה קאמר: כמאן כרבי אליעזר דדריש "כל" לרבות דבר שאין סברא לרבות, ועל זה נמי קאמר: ורבנן "כל" לא דרשי לרבות דבר שאין סברא לרבות. **הניח** שאור על גבי עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה — ואף על גב דכתיב בקרא "לא תעשה" ו"לא תאפה" — משמע מידי דעשייה, כגון לישה ועריכה ואפייה וקיטוף, הכי נמי לא תעשה קרינן ביה. **ומעשה** שבת כי האי גוונא מי מיחייב כו' — אף על גב דהדביק פת בתנור מיחייב — התם משום דדרכו לאפות כולו, אבל כאן כשאדם מניח לפת שאור שלם על גבי עיסה — אין דרכה להתחמץ כולה, אלא אותו צד לחודיה שנוגע בשאור, ואותו צד עצמו אין דרכו להתחמץ חימוץ גמור. (דכי האי גוונא לא בעינא חמץ נוקשה), דדמי למאכל בן דרוסאי, לפיכך מדמי לה מעשה צלי של שבת דהיפך בו — חייב, לא היפך בו — פטור. דכל בצד אחד, כמאכל בן דרוסאי — לאו כלום הוא.

אפילו ימות – אם לא יקיזנו, אין מקיזין לו. בפרק קמא דפסחים (יא,א) [מפרש טעמא דרבי יהודה]: מתוך שאדם בהול על ממונו, אי שרית ליה מקום שאין עושין בו מום, אתי למיעבד במקום מום. ובמקום מום סבירא ליה לרבי יהודה כרבי מאיר דאסר. **הכל מודים** – אף על גב דפליגי במטיל מום אחר מום, כגון הכא דאחזו דם, דאין לך מום גדול מזה שהרי ימות, אפילו הכי מודים במחמץ אחר מחמץ במנחות, כלומר, כל המסייעין בחימוץ, כגון ערוך אחר הלש, ואופה אחר ערוך – כולן חייבין. **במטרם אחר מטרם** – אפילו בבהמת חולין, דכתיב (ויקרא כב): "ובארצכם לא תעשו". ואם בא אחד וכרת הביצים, והניחן תלויין בכיס, ובא אחר ונתקן לגמרי – חייב גם הוא. **אם על כורת** – שמניחן תלויין ויצא – חייב, על נותק לגמרי – לא כל שכן. **כל מום** – "כל" ריבויא הוא, ומשמע: דאפילו בבעל מום לא יתן מום אחר. **ורבנן סברי תמים יהיה לרצון** – כתיב ברישיה דקרא, ומשמע הכי: אותו שהוא תמים וראוי להיות לרצון – בההוא מזדמנא לך ד"כל מום לא יהיה בו", אבל בבעל מום – שרי. **דיקלא בעלמא הוא** – דלא קדוש, ומאי איצטריך קרא למישרי להטיל בו מום? **הואיל ואסירי בגיזה** – כדאמרינן בפרק שני דבכורות (טו,א): "תזבוח" – ולא גיזה. **קא משמע לן** – דהואיל ונפדו – שרי להטיל בו מום, אבל קודם פדיון – אסור. **לא יהיה** – קרי ביה "לא יִהְיֶה" – שלא יטיל בו מום. "מום לא יהיה בו" מצי למיכתב, וכתיב "כל מום" – לרבות כולם. **הניח שאור על גבי עיסת** – מנחות. **וישב לו ונתחמצה מאליה חייב** – בהנחה בעלמא. **כמעשה שבת** – כי היכי דמיחייב מניח בשר על גחלים בשבת ונצלה מאליו – חייב. **כמעשה צלי בשבת** – כלומר, הכא חייב בהנחה בעלמא, כי היכי דמיחייב בשבת אם היה עושה בו מעשה צלי גמור, שהיפך בו, דהתם

איכא

אַף נִשְׁחָט עַל אוֹתוֹ מוּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ מֵת - אֵין מַקִּיזִין לוֹ אֶת הַדָּם. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִים בְּמְחַמֵּץ אַחַר מְחַמֵּץ שֶׁהוּא חַיָּיב, דִּכְתִיב: "לֹא תַעֲשֶׂה חָמֵץ" וְ"לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ". בְּמְטָרֶם אַחַר מְטָרֶם שֶׁהוּא חַיָּיב, דִּכְתִיב: "וְמָעוּךְ וְכָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת", אִם עַל כּוֹרֵת הוּא חַיָּיב, עַל נוֹתֵק לֹא כָּל שֶׁכֵּן! אֶלָּא לְהָבִיא נוֹתֵק אַחַר כּוֹרֵת שֶׁהוּא חַיָּיב, לֹא נֶחְלְקוּ - אֶלָּא בְּמַטִּיל מוּם בְּבַעַל מוּם, רַבִּי מֵאִיר סָבַר: "כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ", וְרַבָּנַן סָבְרִי: "תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן". וְרַבִּי מֵאִיר נַמִּי הָכְתִיב: "תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן"! - הַהוּא לְמַעוּטֵי בַּעַל מוּם מֵעִיקָּרָא. - בַּעַל מוּם מֵעִיקָּרָא, דִּיקְלָא בְּעָלְמָא הוּא! אֶלָּא לְמַעוּטֵי פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁים לְאַחַר פִּדְיוֹנָם, סְלָקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וַאֲסִירִי בְּגִיזָּה וַעֲבוֹדָה, בְּמוּמָם נַמִּי לִיתְסְרֵי, קָא מַשְׁמַע לָן. וְרַבָּנַן נַמִּי הָכְתִיב: "כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ"! - הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא: "וְכָל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ" - אֵין לִי אֶלָּא שֶׁלֹּא יֵהָא בּוֹ מוּם, מְנַיִן שֶׁלֹּא יִגְרוֹם לוֹ עַל יְדֵי אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא יַנִּיחַ בָּצֵק אוֹ דְּבֵילָה עַל גַּבֵּי הָאוֹזֶן כְּדֵי שֶׁיָּבֹא הַכֶּלֶב וְיִטְלֶנּוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כָּל מוּם", אָמַר "מוּם" וְאָמַר "כָּל מוּם". אָמַר רַבִּי אַמִּי: הִנִּיחַ שְׂאוֹר עַל גַּבֵּי עִיסָּה, וְהָלַךְ וְיָשַׁב לוֹ וְנִתְחַמְּצָה מֵאֵלֶיהָ - חַיָּיב עָלֶיהָ, כְּמַעֲשֵׂה שַׁבָּת. - וּמַעֲשֵׂה שַׁבָּת כִּי הַאי גַּוְונָא מִי מִיחַיַּיב? וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִנִּיחַ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, הֵיפִּיךְ בּוֹ - חַיָּיב, לֹא הֵיפִּיךְ בּוֹ - פָּטוּר! - אָמַר רָבָא: מַאי "חַיָּיב" נַמִּי דְּקָאָמַר? כְּמַעֲשֵׂה צָלִי שֶׁל שַׁבָּת. גּוּפָא, אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, אָמַר

ואם

איכא לפלוגי בין הפך ללא הפך, כגון בכהאי גוונא כדמפרש לקמן, דאי לא הפך הוה בשיל מצד אחד, אבל גבי חימוץ ליכא לפלוגי. **אילימא דכי לא הפיך ביה לא בשיל פשיטא** – דלא היפך – פטור, דהא לא נצלה, ולא מידי עבד. **מאכל בן דרוסאי** – שליש הוא מבושל. **קא משמע לן** – הא דקתני "לא היפך פטור", אף על גב דבשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי – לאו כלום הוא. **ואם נצלה בו מצד אחד כגרוגרת** – צלייה גמורה – חייב, אפילו כי לא היפך. קודח – חור כל שהוא במקדח בשבת – חייב. **דחזו לצרף** – כמו שעושין נגרין כשצריכין לחור אחד, קודחין שלשה קטנים זה בצד זה, ומחברים אותן. **לבבא דאקלידא** – לשון של מפתח שראשו חד, ותוחבן בתוך התיבה, ופותח ונועל. **אלא** קומץ – שלא יטול קומץ לבדו ויחמיצנו. **מנחה מנין** – שלא יחמיץ כל המנחה יחד קודם קמיצה. **שאר מנחות מנין** – דהאי קרא, במנחת מרחשת כתיב. **פסולה** – כגון שיצאת או נטמאת. וחזר וחימצה – כלומר, גמר מעשה חימוצה, שאפאה. מהו – מי מיחייב משום מחמץ אחר מחמץ או לא? **או דלמא כיון דחימצה לא מהני ליה בה פסול יוצא** – דלאו קדושה גמורה היא, ואין בה אלא פסול חימוץ, וחייב כשאר מחמץ אחר מחמץ. חימצה – לקומץ. **בראשו של מזבח מהו** – "אשר תקריבו" משמע: כל זמן שמחוסרת הקרבה – עבר עליה, אבל לאחר הקרבה – לא. מחוסר הקטרה – ליתנה על האש. **והשתא דנפקא לן מכל המנחה** – דאפילו בשהקומץ מעורבבת חייב עליה. **אשר תקריבו** – משמע: דאקומץ לחודיה קאי, למה ליה? **לרבות מנחת נסכים לחימוץ** – שאם חמצה – חייב, משום דהאי קרא גבי שאר מנחות ששיריהן נאכלין כתיב, איצטריך לרבויינהו להני. והכי נמי תנינא להא בתורת כהנים: אין לי ב"לא תעשה חמץ" אלא במנחה ששיריה נאכלין, מנחות שאין שיריה נאכלין מנין? תלמוד לומר "כל המנחה" וגו' – להביא מנחת נסכים. אבל לחם הפנים – לא לקי עליה, דקסבר: מדת יבש לא נתקדשה. ומר מרבי לחם הפנים, דלא תימא: בנקמצות אמר רחמנא, שמזהן קרב למזבח, אבל האי דלא קרב מיניה – לא. קסבר: מדת יבש נתקדשה, אבל מנחת נסכים – לא לקי.

ומי

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִנִּיחַ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, הֵיפִּיךְ בּוֹ - חַיָּיב, לֹא הֵיפִּיךְ בּוֹ - פָּטוּר. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּאִי לָא הֵיפִּיךְ בֵּיהּ, לָא בְּשִׁיל - פְּשִׁיטָא! אֶלָּא דְּאִי לָא מְהַפֵּיךְ לֵיהּ, נַמִי הָוֶה בְּשִׁיל - אַמַּאי לֹא מִיחַיַּיב? - לָא צְרִיכָא, דְּאִי לָא הֵיפִּיךְ בֵּיהּ, הָוֶה בְּשִׁיל מִצַּד אֶחָד כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי, וְקָא מַשְׁמַע לָן, דְּכָל מִצַּד אֶחָד כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי - לָא כְּלוּם הוּא. אָמַר רָבָא: וְאִם נִצְלָה בּוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת מִצַּד אֶחָד בְּמָקוֹם אֶחָד - חַיָּיב. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי: בְּמָקוֹם אֶחָד - אִין, בִּשְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת - לָא, וְהָתְנַן: הַקּוֹדֵחַ כָּל שֶׁהוּא - חַיָּיב. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא בְּמָקוֹם אֶחָד, כָּל שֶׁהוּא לְמַאי חֲזֵי? אֶלָּא לָאו בִּשְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, דְּחָזוּ לְצֵירוּף! - לָא, לְעוֹלָם בְּמָקוֹם אֶחָד, דְּחָזוּ לְבָבָא דְּאַקְלִידָא. וְאֵיכָא דְּאָמְרִי, אָמַר רָבָא: אֲפִילּוּ בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, אַף אֲנַן נַמִי תָּנֵינָא: הַקּוֹדֵחַ כָּל שֶׁהוּא - חַיָּיב. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא בְּמָקוֹם אֶחָד, כָּל שֶׁהוּא לְמַאי חֲזֵי? אֶלָּא לָאו בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, דְּחָזוּ לְצֵירוּף! - לָא, לְעוֹלָם בְּמָקוֹם אֶחָד, דְּחָזוּ לְבָבָא דְּאַקְלִידָא. תָּנוּ רַבָּנַן: אִילּוּ נֶאֱמַר "אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַה' לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ", הָיִיתִי אוֹמֵר: אֵין לִי אֶלָּא בְּ"לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ" אֶלָּא קוֹמֶץ בִּלְבַד, מִנְחָה מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִנְחָה". שְׁאָר מִנְחוֹת מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר "כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַה'" - כְּשֵׁרָה וְלֹא פְסוּלָה, מִכָּאן אָמְרוּ: הַמַּחֲמִיץ אֶת הַכְּשֵׁרָה - חַיָּיב, וְאֶת הַפְּסוּלָה - פָּטוּר. בָּעֵי רַב פָּפָּא: חִימְצָהּ וְיָצָאת, וְחָזַר וְחִימְצָהּ, מַהוּ? כֵּיוָן דְּיָצָאת אִיפְּסִילָה לָהּ בְּיוֹצֵא, וְכִי הֲדַר מַחֲמִיץ לָהּ - לָא מִיחַיַּיב עָלָהּ מִשּׁוּם מַחֲמִיץ אַחַר מַחֲמִיץ. אוֹ דִילְמָא, כֵּיוָן דְּחִימְצָהּ, פְּסוּל יוֹצֵא לָא מְהַנֵּי בֵּיהּ, וְכִי הֲדַר מַחֲמִיץ לָהּ - מִיחַיַּיב עָלָהּ מִשּׁוּם מַחֲמִיץ? תֵּיקוּ. בָּעֵי רַב מָרִי: חִימְצָהּ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, מַהוּ? "אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ" אָמַר רַחֲמָנָא, וְהָא אַקְרְבָהּ. אוֹ דִילְמָא, מְחוּסַּר הַקְטָרָה כִּמְחוּסַּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי? תֵּיקוּ. וְהִשְׁתָּא דְּנָפְקָא לֵיהּ מִ"כָּל הַמִּנְחָה", "אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ (לַה')" לָמָּה לִי? מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבָּנָיְא: "אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ" - לְרַבּוֹת מִנְחַת נְסָכִים לְחִימּוּץ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְרַבּוֹת לֶחֶם הַפָּנִים לְחִימּוּץ. מִנְחַת נְסָכִים מִי פֵּירוֹת הֵם, ומי

ואם נצלה בו כגרוגרת במקום אחד — פירוש: צלייה גמורה כל צרכו לגמרי, יותר ממאכל בן דרוסאי. **בשנים** ושלשה מקומות — לא דמי להוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בפרק "המוציא יין" (שבת פ,א), דהתם טעמא כדאיתא בסוף "הבונה" (שם קד,ב): מחוסר קציצה — לאו כמחוסר מעשה דמי, אבל הבא — אין דרך בישול בכך, ומחוסר נמי חתיכה וקריבה. **מנחה** מנין — דמ"חלקם" לא נפקא לן אלא שיריים שאחר קמיצה, והכא — קודם קמיצה. **שאר** מנחות מנין תלמוד לומר כל המנחה — ואפילו למאן דלא דריש "כל", הכא מודה, דפשטיה דקרא הוא. **אשר** תקריבו למה לי — תימה: הא איצטריך למחמץ בראשו של מזבח דפטור כדאמרן, או לכל הפחות אחר שהוצת האור ברובו, ד"אשר קריבו" אמר רחמנא, והא איקרבא! **לרבות** מנחת נסכים לחימוץ לרבות לחם הפנים לחימוץ — מאן דמרבי מנחת נסכים, לא מרבי לחם הפנים, דקסבר: מדת יבש לא נתקדשה, ולית בה קדושת הגוף עד לאחר אפייה. אבל מאן דמרבי לחם הפנים, מודה במנחת נסכים. ואם תאמר: ולמה לי "אשר תקריבו" לרבות, תיהוי בכלל כל המנחות! וכי תימא: דלא משמע אלא אותן הכתובים בפרשה — הא אמרינן לעיל ב"הקומץ רבה" (כא,ב) גבי "כל מנחת כהן כליל תהיה", דמשמע עומר ושתי הלחם, כדקאמר התם: שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמם. וכי תימא: משום דהתם לא כתיב אלא מנחת חביתין, ועל כרחין אתא לרבויי כל מנחות — אכתי הא על כרחין מרבינן כמה מנחות שאין כתובות שם בפרשה, דמשמע דכולהו בכלל מנחה, כגון מנחת חוטא ומנחת כהנים, חוץ מהנך מנחת נסכים ולחם הפנים. ובקונטרס פירש: דלא מתרבי מ"כל המנחה" משום דלא דמו לשאר מנחות דבעו שמן ולבונה, ומנחת נסכים לא בעיא לבונה, ולחם הפנים לא בעיא שמן. ולפי טעם זה, כל שכן דמנחת חוטא ומנחת קנאות לא הוו בכלל, דלא בעו לא שמן ולא לבונה. ותימה: דהוה ליה לאשמועינן רבותא, ולימא: לרבות מנחת חוטא ומנחת קנאות לחימוץ, וכל שכן מנחת נסכים! ושמא, הנהו אף על גב דאין בהם שמן ולבונה, כיון דנקמצות — מיתרבו מ"כל המנחה", דדמו טפי לאותם הכתובות שם, דקרינא ביה "חלקם לא תאפה חמץ". אבל מנחת נסכים — אינה נקמצת. ומנחת כהנים, אף על גב דאינה נקמצת, כיון דאית בה שמן ולבונה דמיא להו טפי. ויש פירושים מרש"י שכתוב בהן: משום דהאי קרא גבי שאר מנחות ששיריהן נאכלין כתיב, איצטריך לרבויי בהו להני. והכי נמי בתורת כהנים: אין לי ב"לא תעשה חמץ" אלא מנחות ששיריהן נאכלות, מנחות שאין שיריהן נאכלין מנין? תלמוד לומר "כל המנחה" — להביא לחם הפנים, דברי רבי יוסי הגלילי כו'. ויותר היה נראה לומר דלכך צריך ריבוי ללחם הפנים ומנחת נסכים — משום דמנחת נסכים אינה באה בגלל עצמה, ולחם הפנים אין מהן לאישים. אבל שאר מנחות — באות בגלל עצמן, ויש מהן לאישים. וטעם זה אשכחן לקמן (ס,ב) גבי הגשה, דמרבי רבי שמעון שאר מנחות להגשה מ"את המנחה", וממעט שתי הלחם ולחם הפנים מדכתיב "מאלה", ומנחת נסכים מדכתיב "והקריבה". ומיהו תימה: דמשמע התם דאי לאו מיעוטא הוו מיתרבי להגשה מ"את המנחה", ומאי שנא לחימוץ דלא מיתרבו מ"כל המנחה", הא חימוץ והגשה תרוייהו בחד פרשתא כתיבי במנחת מרחשת (ויקרא ב)? ויותר היה לרבות מ"כל המנחה" טפי מ"את המנחה"! ועוד קשה: דהכא איתרבו מ"כל המנחה" מנחת העומר ומנחת סוטה, והתם לא איתרבו מ"את המנחה", אלא בעי התם קרא לרבויי, דמרבה מנחת העומר להגשה מ"והבאת", ומנחת סוטה מן "והקריב"! ומיהו בזה אין תימה, בסברא ד"כל" מרבה טפי מ"את". אבל זה ודאי תימה: דהוי אפכא הכא מהתם, דמ"כל המנחה" מרבה מנחת העומר ומנחת סוטה, ואילו מנחת נסכים ולחם הפנים לא מתרביא, והתם מרבינן מ"את המנחה" לחם הפנים ומנחת נסכים, ואילו מנחת העומר ומנחת סוטה לא מרבינן? **מנחת** נסכים מי פירות הן — ושאר מנחות ידוע דמגבלין במים, דשמנן מועט, ובענין זה אי אפשר לגבל. אבל מנחת נסכים, שמנה מרובה, וסלקא דעתין דאין נותן מים.

ומי פירות אין מחמיצין — פירשתי בריש פירקין (נג,ב דיבור המתחיל אין).
ושמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר מדת יבש לא נתקדשה — לקמן בפרק "שתי מדות" (צ,א). ואם תאמר: דלמא סבירא ליה תנור מקדש — דהיינו, משקרמו פניה, ועדיין יכול לבא לידי חימוץ? ונראה לדקדק מתוך כך דמשקרמו פניו — תו לא אתי לידי חימוץ. ונפקא מינה, למצות של פסח. ובסוף פרק קמא דשבת (יט,ב) משמע דמהדהיא שעתא חשיב אפייה גמורה. דאמר התם: ולא חררה על גבי גחלים, אלא כדי שיקרמו פניה. ושמא זו היא שיעור כמאכל בן דרוסאי. ופלוגתא היא בקרימת פנים התם, אי הוי בתחתון או בעליון. וצריך עיון: דמשמע הכא דאי מדת יבש נתקדשה — קדשי לחם הפנים משנמדד בו סולת בעשרון. ולא משתמיט בשום דוכתא דליקדוש אלא או בתנור או על השולחן, לקמן בפרק "שתי הלחם" (צה,ב) דקאמר: ושניהם מקרא אחד דרשו, והוא דרך חול כו'. ובפרק שני דמעילה (ט,א) תנן גבי לחם הפנים: קרמו בתנור — הוכשרו ליפסל, וגבי מנחות קתני: קדשו בכלי. **רבי** יאשיה סבר אותם למעוטי מדת יבש מבחוץ — ולהכי ממעט מאותם מדת יבש טפי ממדת לח, ד"וימשחם" גבי כלי המזבח כתיב, שהן מדת לח, כך פירש בקונטרס. ומשמע שהיה בהן ריבוי משיחה יותר ממדת יבש. ואם תאמר: ההוא סוגיא דבריש פרק שני דשבועות (טו,א) דדרשינן: "אותם" — במשיחה, ולא לדורות במשיחה אלא בעבודה, כמאן? לא כרבי יונתן ולא כרבי יאשיה! ויש לומר: דאתיא כרבי עקיבא דאית ליה מדת לח במשיחה בפנים ובחוץ, כדמוכח בשמעתין ולקמן בפרק "שתי מדות" (צ,א) וסבירא ליה מדת יבש חול היא, אם כן לא איצטריך אותם אלא למימרא דלדורות בעבודה.

אין לי אלא מזבח כבש מנין — הכא מצרכינן קרא לרבויי כבש במזבח וכן בסוף "המזבח מקדש" (זבחים פו,א) דתניא: "כל הנוגע במזבח יקדש" — אין לי אלא מזבח, כבש מנין? תלמוד לומר "את המזבח". והא דדריש בזבחים בשילהי "קדשי קדשים" (סד,ב): "על קיר המזבח" — ולא על קיר הכבש, לאו דמיותר קרא למעוטי, אלא כיון דכתיב "מזבח" — דווקא משמע, כדקאמר נמי: ולא קיר הזיכל ולא קיר האולם. ותימה דתנן בפרק שני דזבחים (כו,א): נתנן על הכבש — פסול, ואמרינן בגמרא, אמר שמואל: פסול — בשר, אבל בעלים — נתכפרו. דאמר קרא "ואני נתתיו לכם על המזבח" — כיון שהגיע דם למזבח, נתכפרו בעלים. אלמא בלא יתורא דקרא חשבינא כבש במזבח! ונראה לפרש: דשמואל לא קאי א"נתנו על גבי הכבש", [אלא] אאינך קאי. דתנן התם: שלא כנגד היסוד, נתן את הניתנין למעלה למטה ואת הניתנין למטה למעלה. ועל זה קאמר: אלמא קסבר שלא במקומן במקומן דמי. ועל כרחין שמואל לאו אבולהו מתניתין קאי, דניתנין בפנים שנתנן בחוץ — לכולי עלמא לאו במקומן דמי, כדמוכח בפרק "כל הפסולין" (זבחים לו,א) בסופו, דפריך: ולפלוג רבי יהודה בניתנין בחוץ בפנים ובפנים בחוץ — פירוש: דהני שלא במקומן הן, ובפרק שני דזבחים (כו,ב דיבור המתחיל אמר) הארכתי. **כבש** מנין — לרבי יהודה דאמר בזבחים בפרק "קדשי קדשים" (נט,א) דרצפת עזרה נתקדשה כמזבח, הוה מצי למינקט "קרקע עזרה מנין?", אלא משום דאיירי נמי הכא באהל מועד ושילה ונוב וגבעון. אי נמי: אפילו לרבי יהודה, הא דקדיש שלמה רצפה — לכשרין קידש ולא לפסולין. תדע, דהא אין עולין לכתחילה.

ורבי

ומי פֵּירוֹת אֵין מַחְמִיצִין! אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: מִנְחַת נְסָכִים מְגַבְּלָהּ בְּמַיִם וּכְשֵׁרָה. לֶחֶם הַפָּנִים מַדַּת יָבֵשׁ הִיא, וְשָׁמַעְנָא לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא דַּאֲמַר: מִדַּת יָבֵשׁ לֹא נִתְקַדְּשָׁה! שָׁלַח רַבִּי רְאוּבֵן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כָּךְ הִיא הֲצָעָה שֶׁל מִשְׁנָה, וְאִיפּוֹךְ: "אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ" - לְרַבּוֹת לֶחֶם הַפָּנִים לְחִימּוּץ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְרַבּוֹת מִנְחַת נְסָכִים לְחִימּוּץ. וְאָזְדָא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְאֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד, וּמַנּוּ? רַבִּי יֹאשִׁיָּה. דְּתַנְיָא: "וַיְמָשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם" - רַבִּי יֹאשִׁיָּה אוֹמֵר: מִדַּת הַלַּח נִמְשַׁח בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ, מִדַּת יָבֵשׁ נִמְשְׁחוּ מִבִּפְנִים וְאֵין נִמְשְׁחוּ מִבַּחוּץ. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר: מִדַּת הַלַּח נִמְשְׁחוּ מִבִּפְנִים וְאֵין נִמְשְׁחוּ מִבַּחוּץ, מִדּוֹת יָבֵשׁ לֹא נִמְשְׁחוּ כָּל עִיקָּר. תֵּדַע לְךָ, שֶׁהֲרֵי אֵין מְקַדְּשׁוֹת, דִּכְתִיב: "מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַה'", אֵימָתַי הֵן "לַה'"? לְאַחַר שֶׁנֶּאֱפוּ. בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי? בְּ"אֹתָם", רַבִּי יֹאשִׁיָּה סָבַר: "אֹתָם" - לְמַעוּטֵי מִדַּת יָבֵשׁ בַּחוּץ, וְרַבִּי יוֹנָתָן סָבַר: מִדַּת יָבֵשׁ חוֹל הוּא, וְלָא אִצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוּטֵי. כִּי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוּטֵי - מִדַּת לַח מִבַּחוּץ. - לֵימָא נָמֵי: רַבִּי עֲקִיבָא וְאֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד, וּמַנּוּ? רַבִּי יוֹנָתָן! - מִשּׁוּם דְּלָא שָׁוֵי בְּמִדַּת לַח לַהֲדָדֵי. אֲמַר לֵיהּ רַב פַּפָּא לְאַבַּיֵי: וְהָא אִיכָּא בֵּינֵיהֶן, דְּלַח הוּא! אֲמַר לֵיהּ: כְּגוֹן שֶׁלָּשׁ עַל גַּבֵּי קָטַבְלָיָא. - אִי הָכִי, דְּקָאָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹנָתָן: תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת, לֵימָא לֵיהּ: כְּגוֹן דְּכָיְילָא בְּעִשָּׂרוֹן דְּחוֹל! - הָכִי הָשְׁתָּא, בְּשִׁלְמָא בֵּינֵיהֶן, לָא פְּתַב רַחֲמָנָא דִּלְעֲבִיד בֵּינֵיהֶן לְמֵילַשׁ בֵּיהּ, כִּי לֵישׁ לָהּ עַל גַּבֵּי קָטַבְלָיָא - לֵית לָן בָּהּ. אֶלָּא עִשָּׂרוֹן, כֵּינָן דְּאָמַר רַחֲמָנָא: עֲבִיד עִשָּׂרוֹן וְכָיֵיל בֵּיהּ - שְׁבִיק עִשָּׂרוֹן דְּקוֹדֶשׁ וְכָיֵיל בְּעִשָּׂרוֹן דְּחוֹל?! תְּנוּ רַבָּנָן: מִנַּיִן לַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת וּמִבְּשַׂר אָשָׁם, וּמִבְּשַׂר קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וּמִקְדָּשִׁים קַלִּים, וּמִמּוֹתַר הָעוֹמֶר וּמִמּוֹתַר שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים וּמִשִּׁירֵי מְנָחוֹת שֶׁהוּא בִּלֹא תַעֲשֶׂה? תַּלְמוּד לוֹמַר "כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַה'" - כָּל שֶׁהוּא מִמֶּנּוּ לָאִישִׁים, הֲרֵי הוּא בְּבַל תַּקְטִירוּ. - וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים יֵשׁ מֵהֶן לָאִישִׁים? וְהָתַנְיָא: יָצְאוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים שֶׁאֵין מֵהֶם לָאִישִׁים! אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: אֵין מִגּוּפוֹ לָאִישִׁים. אִיתְמַר: הַמַּעֲלֶה מִכִּיּוֹלָם עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ - רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חַיָּיב, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: פָּטוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חַיָּיב, דְּתַנְיָא: "הַמִּזְבֵּחַ" - אֵין לִי אֶלָּא מִזְבֵּחַ, כֶּבֶשׁ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרָצוֹן". וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר פָּטוּר, מַאי טַעְמָא? דַּאֲמַר קְרָא: "שְׂאֹר וּדְבַשׁ... קְרַבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם", אוֹתָם הוּא דְּרַבֵּי לְךָ בֶּכֶשׁ בִּמְזִבֵּחַ, אֲבָל מִידֵי אַחֲרִינָא - לָא.

ורבי

ומי פירות אין מחמיצין – ולית ליה "מגבלה במים, ובכשרה". ומנחת כהנים ובהן משיח נמי איתרבאי מיניה, והני – משום פלוגתייהו נקט. **וקפריך מנחת נסכים מי הויא חימוץ הא מי פירות הן** – דבשמן נגבלה, דהא יש לה שלושה לוגין לעשרון. דבשלמא שאר חימוץ מנחות, שאין שמנן מרובה כו', נותנין בהן מים, הלכך איתסר בהן חימוץ. אבל בהא, מאי חימוץ איכא? **מגבלה במים** – הלכך אית בהו חימוץ. **מדת יבש היא** – דלא היו נותנין בביסא שהיא כלי שרת, אלא בעשרון כשמודדין, ועשרון – מדת יבש הוא. **ושמעינן לרבי עקיבא כו'** – בפרק "שתי מדות" (מנחות צ,א). וכיון דלאו קדושה היא עד שיסדרנה בשלחן, אמאי עבר עליה? ולקמן פריך: הא מדת לח היא (נמי, שהרי נתנו) בביסא כשלשה? ומשני ליה לקמן. **שלח רבין ודאי כך הצעת המשנה** – כדאמרן. **אבל אפיך לה** – משום דהאי פירכא. **ואזדא רבי יוחנן לטעמיה** – דמוקי הך דלחם כרבי יוסי, אלמא לרבי יוסי מדת יבש נתקדשה, לטעמיה כו'. **וימשחם ויקדש אותם** – אכלי מזבח קאי, דלחים הם. **מדת הלח** – הין וחצי הין, וכולהו אידך דמפרש בפרק "שתי מדות" (מנחות פז,ב). **תדע לך** – דלא נמשחה, שהרי אינה מתקדשת מה שבתוכה עד לאחר שנאפו, דתנור מקדשו, דתנור היה בעזרה. אבל מעיקרא – לא קדשינהו עשרון שנמדדו בו. ורבי יאשיה דריש "בבורים לה'" – אקודם אפייה קאי. **אותם בפנים** – של כלי משמע. **ונימא נמי רבי יוחנן רבי עקיבא ורבי יונתן אמרו דבר אחד** – דהא תרוייהו אית להו מדת יבש לא נתקדשה. **משום דלא שוו** – רבי עקיבא ורבי יונתן במדת לח כי הדדי, דרבי יונתן אמר: מדת לח – בפנים ולא בחוץ, ורבי עקיבא סבר: בין מבפנים בין מבחוץ נתקדשה, בפרק "שתי מדות" (מנחות צ,א). **והאיכא ביסא** – כלי שרת. **קטבליא** = עור. **לימא ליה** – רבי יאשיה הכי: דלא נתקדשה עד אפייה. **כגון דכיילא בעשרון דחול** – כי היכי דנשתנית גבי לישה. **עשרון** – כתיב בתורה "ועשרון סלת". **קדשי קדשים** – כגון זבחי שלמי צבור, דהן כבשי עצרת. **מותר העומר** – שירים שנותרו מן הקומץ. **כל שממנו לאישים** – כל שעלה כבר ממנו למזבח. ומבשר קרבנות – כבר עלו חלב ובלילות, ומן המנחות – כבר עלה הקומץ, ומשתי הלחם – כבר עלו חלבי כבשי עצרת הבאין עמהן וכגופן דמו, ומלחם הפנים – בזיכי לבונה. **יצאו** – שתי הלחם ולחם הפנים. **מדין הגשה** – לקמן בהאי פירקין (מנחות סא,א). **אין מגופו לאישים** – הלכך לענין הגשה לא דמו לשאר מנחות שמגופן לאישים, אבל לענין הקטרה – שירים נינהו, דכבשים ובזיכין מתירין אותן. **מכולם** – מאחד מאלה. **חייב** – באילו העלהו על המזבח. (**מזבח**) **ואל המזבח לא יעלו** – דסמיך ל"לא תקטירו ממנו אשה". **אותם** – שתי הלחם מן

שאור

שאור ובכורים מן דבש דכתיבי בהדהוא קרא, והכי קאמר: "קרבן ראשית תקריבו אותם" דהיינו שתי הלחם מן השאור, דכתיב (ויקרא כג) "חמץ תאפינה", ו"ראשית" מיקרו, דהן ראשית לכל המנחות הבאות מתבואת שנה זו דכתיב בה (במדבר כח) "מנחה חדשה", ובכורים מן הדבש ואיקרו "ראשית" [דכתיב "ראשית] בכורי אדמתך" (שמות כג) הנך הוא דרבינן ליה כבש כמזבח, כדכתיב (ויקרא ב) "ואל המזבח לא יעלו". **מידי אחריני** – כגון בשר חטאות, וכל הנך דלעיל דאסירי משום "כל שממנו לאישים" לא רבינן לך כבש כמזבח. **יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה** – שתי לחם, דעליה קאי דכתיב (שם) "קרבן ראשית" וגו'. **תקריבו** – משמע ציבור. **אבל יהא צבור מביא** – שתי הלחם נדבה, שהרי מביאין [שתי] הלחם חובה. והיכי דמי נדבת צבור? כגון ממעות של שופרותיהם. **מה יש לך להביא** – לא גרסינן לה בתורת כהנים. ומאן דגריס ליה, הכי קאמר: מה יש לך להביא מהן חובה, דהא "ראשית" חובה משמע, דלא אשכחן קרבן ראשית. **אם נאמר כל דבש** – לרבות חצי קומץ, כדמפרש לקמן. **למה נאמר כל שאור** – נגמר מדבש. אי נמי: לא לכתוב "כל" גבי דבש, ונילף משאור. **שאור הותר מכללו** – כדמפרש לקמן. **דבש הותר בשירי מנחות** – אם רוצה ללוש ולטגן שירי מנחה בדבש – מותר, דכל מתנות כהונה נאכלות בגדולה, כדאמרינן בפרק "הזרוע והלחיים" (חולין קלב,ב): "לך נתתים למשחה" – לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין. **שאור לא הותר בשירי המנחה** – כדאמרינן לעיל: אפילו חלקם לא תאפה חמץ. **לאו שתי הלחם דקרבה נדבה** – במזבח, דאי מהנך דחובה לא מצי למימר דהא לא הותר במקדש דלא קרב למזבח. **לקרב עמהן** – אשני כבשי עצרת קאמר דקריבים עם שתי הלחם והיינו הותרו מכלל במקדש לקרב עמהן. **בכורים נמי** – שהיו מביאין עמהם עופות. **והסלים שבידן** – של בכורים שביד הבעלים ניתנין לכהנים. **לעטר בכורים אתו** – הנך עופות, ולאו חובה נינהו. והדתנן במסכת בכורים (פרק ב משנה ד) ומייתינן ב"לולב וערבה" (סוכה מג,ב): הבכורים טעונין קרבן ושיר וברכה ולינה – אמרינן בתלמוד ירושלמי דהאי קרבן שלמים הוא. כתיב הכא "ושמחת בכל הטוב", וכתיב התם "וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת", ולאו קריבים עמהן חשיב להו, שלא היו זקוקין זה [לזה] לבא יחד למקדש, אלא חובה עליו להביא שלמים (קודם) לשם. **כל ששמו קרבן** – אמר רחמנא דלא יקטירו משיריו, דהכי כתיב בתר דהדהוא קרא "קרבן ראשית", ומקרא נדרש לפניו. **עוף** – שמו 'קרבן', דכתיב (ויקרא א): "ואם מן העוף עולה קרבנו". **לוג שמן של מצורע** – אין ממנו לאישים, אבל 'קרבן' איקרי, כדאמרינן ב"אלו מנחות": "לכל קרבנם" – לרבות לוג שמן של מצורע. ובגופיה נמי כתיב (ויקרא יד) "והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן". ואי קשיא: הרי קרב ממנו [דאשם מצורע בא עמו] לאישים כשתי הלחם משום כבשים? הא לא קשיא, דאשם לא שייך בהדי לוג לגמרי, דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים, כדאמרינן לקמן. **מה** – מאי שיעוריה, דקאמר "בולו" ו"מקצתו". **חצי זית מנין** – וכגון דאיתיה בעיניה. **עירובו** – שעירבו עם מצה, דלא מינכר. **אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים** – ו"לא תקטירו" לקומץ שלם משמע, וכיון דיש קומץ פחות משני זיתים אשמעינן "כל" יתירא.

ורבי יוחנן (אמר) האי אותם מאי עביד ליה — הוה מצי למימר: דמיבעי ליה כי הא דדרשי רבנן בפרק "התערובות" (זבחים עז,א): אותם אי אתה מעלה לריח ניחוח, אבל אתה מעלה לשם עצים [כו']. **מיבעי** ליה לכדתניא — ומהך ברייתא לא קשיא לרבי אלעזר, דתרתי שמע מינה, כדאמר בפרק "התערובות" (שם). **אבל** יהא ציבור מביא כר' — והא דתניא בתורת כהנים: "אם זבח שלמים הוא מקריב" הוא מביא נדבה, ואין הציבור עושים נדבה, היינו שלמים. **לוג** שמן של מצורע איכא בינייהו — דאיקרי 'קרבן', כדאמר ב"אלו מנחות": "לכל קרבנם" — לרבות לוג שמן של מצורע. ובגופיה נמי כתיב "והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן", ואין ממנו לאישים. והקשה בקונטרס: הא קרב ממנו לאישים, שהרי אשם מצורע בא עמו! ובהאי גוונא אמרינן לעיל ממנו לאישים בשתי הלחם משום כבשים. ואין לתרץ: דשאני שתי הלחם שמניפים אותן עם הכבשים — דלוג שמן של מצורע נמי מניפין אותו עם האשם מחיים, כדדרשינן לקמן בפירקין מדכתיב "והניף אותם". ותירץ בקונטרס: דהא לא קשיא, דאשם לא שייך לגבי לוג לגמרי, דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים, כדאמר בסוף "הקומץ זוטא" (מנחות טו,ב). ואף על גב דשתי הלחם נמי פעמים שאין כבשים עמהן, למאן דאמר דכבשים אין מעכבין את הלחם, היכא דאית ליה מיהא לא מייתי זה בלא זה. ועוד: דהיכא דהוקבעו אין יכול לשנות, אבל לוג שמן לא הוקבעו אלא לרבי מאיר דאמר התם הוקבעו בשחיטה. ואם תאמר: והא בפרק "התערובות" (זבחים עו,ב) קרי ליה "ממנו לאישים"? ויש לומר: דהתם בעי למימר "כל ששמו קרבן", אלא דנקט לשון השגור בהתלמוד יותר. ואין לתרץ: דהכא בבא בפני עצמו, והתם בבא עם הזבח, דאמר "זה אשמו וזה לוגו", דאם כן לימא: לוג הבא בפני עצמו איכא בינייהו. ועוד: דבפרק "בית שמאי" (שם מד,א) לא קרי זבח מתיר נסכים הבאין עמו כיון דאתא עד עשרה ימים. **חצי** מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין תלמוד לומר כי כל — מכאן קשה על פירוש הקונטרס דפרק "אלו עוברין" (פסחים מג,ב) דאמר רבי יוחנן: כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר, שהרי אמרה תורה "משרת". זעירי אמר: אף שאור ב"כל תקטירו". במאן? — כרבי אליעזר דדריש "כל" כו'. ולאפוקי מדאביי, דאמר: יש הקטרה בפחות מכזית. ופירש שם בקונטרס, דזעירי הוה דריש: אין לי אלא כולו, מקצתו מנין, כגון חצי זית מצה וחצי זית חמץ? תלמוד לומר "כל". ונקשה: דהא "כל", לא כאביי ולא כרבא! ועוד: מאי קאמר התם "כמאן כרבי אליעזר", הא אפילו כרבנן נמי אתיא! דנהי ד"כל" לא דרשי, "כי כל" דרשי לרבות מקצתו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפירוש הקונטרס. ונראה לפרש: דזעירי דסבר היתר מצטרף לאיסור דריש כרבא ד"מקצתו" היינו חצי קומץ שהוא זית שלם, ומרבי ליה מ"כל". ו"עירובו" היינו חצי זית היתר וחצי זית איסור דמצטרפין, ומרבי ליה מ"כי כל". אבל באביי לא מצי סבר, דכיון דמפרש "מקצתו" חצי זית, לא שייך ביה צירוף, דאפילו במשהו מיחייב. והאי דמרבי עירובין, היינו כשנתערב לגמרי עם ההיתר, דלא אמרינן שיתבטל איסור אגב היתר. אבל לרבא לא צריך קרא להכי, דכיון דאיכא כזית, פשיטא דלא בטיל. והא דקאמר: כמאן כרבי אליעזר דדריש "כל", היינו משום דלרבנן אף על גב ד"כי כל" דרשי, מיהו לא הוה מוקמינן "כי כל" לרבות עירובו אלא לרבות מקצתו. **אביי** סבר יש קומץ פחות משני זיתים — פירוש: דאם לא כן מנא ליה לרבות אפילו חצי זית, דהוה ליה למימר: אין לי אלא כל הקומץ, חצי קומץ מנין? דהא איכא כזית, אבל פחות מכשיעור מנא הוה ליה לרבויי. ואם תאמר: ואכתי מנא ליה לאביי לרבות חצי זית

וְרַבִּי יוֹחָנָן הַאי "אֹתָם" מַאי עָבֵיד לֵיהּ - מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבָּנַיָּא: יָכוֹל יְהֵא יָחִיד מִתְנַדֵּב וּמֵבִיא כַּיּוֹצֵא בָּהּ נְדָבָה, וְקוֹרֵא אֲנִי בָּהּ "מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ"? תַּלְמוּד לוֹמַר: "קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ" - צִיבּוּר אָמַרְתִּי לְךָ, וְלֹא יָחִיד. יָכוֹל לֹא יְהֵא יָחִיד מֵבִיא, שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא חוֹבָתוֹ כַּיּוֹצֵא בָּהּ, אֶבָל יְהֵא צִיבּוּר מֵבִיא, שֶׁמֵּבִיא חוֹבָתוֹ כַּיּוֹצֵא בָּהּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֹתָם", וּמַה יֵּשׁ לְךָ לְהָבִיא? שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מִן הַשְּׂאוֹר וּבְכוּרִים מִן הַדְּבַשׁ. וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לֹא יִקָּרְבוּ נְדָבָה? וְהָתַנְיָא: אִם נֶאֱמַר "כָּל דְּבַשׁ", לָמָּה נֶאֱמַר "כָּל שְׂאֹר"? מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בִּשְׂאוֹר מַה שֶּׁאֵין בִּדְבַשׁ וְיֵשׁ בִּדְבַשׁ מַה שֶּׁאֵין בִּשְׂאוֹר. שְׂאוֹר - הוּתַּר מִכְּלָלוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, דְּבַשׁ - לֹא הוּתַּר מִכְּלָלוֹ בַּמִּקְדָּשׁ. דְּבַשׁ - הוּתַּר בִּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, שְׂאוֹר - לֹא הוּתַּר בִּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת. הָא מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בִּשְׂאוֹר מַה שֶּׁאֵין בִּדְבַשׁ וְיֵשׁ בִּדְבַשׁ מַה שֶּׁאֵין בִּשְׂאוֹר, הוּצְרַךְ לוֹמַר "כָּל שְׂאֹר", וְהוּצְרַךְ לוֹמַר "כָּל דְּבַשׁ". שְׂאוֹר דְּהוּתַּר מִכְּלָלוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, מַאי נִיהוּ? לָאו שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּקָרְבָה נְדָבָה! אָמַר רַב עַמְרָם: לָא, לִיקָּרֵב עִמָּהֶם. - אִי הָכִי, בְּכוּרִים נַמִּי, דְּתָנַן: הַגּוֹזָלוֹת שֶׁעַל גַּבֵּי הַסַּלִּין הָיוּ עוֹלוֹת, וְהַסַּלִּים שֶׁבְּיָדָם נִיתָּנִין לַכֹּהֲנִים! - הָנָהוּ לְעַטֵּר בְּכוּרִים הוּא דְּאָתוּ. בָּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא מֵרַב חִסְדָּא: הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטַּאת הָעוֹף עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, מַהוּ? "כָּל שֶׁשְּׁמִנּוּ לָאִישִׁים" אָמַר רַחֲמָנָא, וְהַאי אֵין מְמַנּוּ לָאִישִׁים. אוֹ דִלְמָא, כָּל שֶׁשְּׁמוֹ 'קָרְבָּן', וְהַאי נַמִּי שְׁמוֹ 'קָרְבָּן'? אָמַר לֵיהּ: כָּל שֶׁשְּׁמוֹ 'קָרְבָּן', וְהַאי נַמִּי שְׁמוֹ 'קָרְבָּן'. כְּתַנָּאֵי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל שֶׁמְּמֻנּוּ לָאִישִׁים, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁשְּׁמוֹ 'קָרְבָּן'. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אָמַר רַב חִסְדָּא: בְּשַׂר חַטַּאת הָעוֹף אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. רַב אָמַר: לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. דְּתָנֵי לֵוִי: "כָּל קָרְבָּנָם" - לְרַבּוֹת לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע. תָּנוּ רַבָּנָן: "שְׂאֹר... בַּל תַּקְטִירוּ" - אֵין לִי אֶלָּא כּוּלּוֹ, מִקְצָתוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כָּל". עֵירוּבוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי כָל". מַאי קָאָמַר? אָמַר אַבַּיֵי, הָכִי קָאָמַר: "שְׂאֹר בַּל תַּקְטִירוּ" - אֵין לִי אֶלָּא כְּזַיִת, חֲצִי זַיִת מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כָּל". עֵירוּבוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי כָל". רָבָא אָמַר, הָכִי קָאָמַר: "שְׂאֹר בַּל תַּקְטִירוּ" - אֵין לִי אֶלָּא קוֹמֶץ, חֲצִי קוֹמֶץ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כָּל". עֵירוּבוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי כָל". בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי? אַבַּיֵי סָבַר: יֵשׁ קוֹמֶץ פָּחוֹת מִשְּׁנֵי זֵיתִים,

זית, דילמא כי אתא קרא לרבויי כזית, ואף על פי שאין בו כדי קומץ? ויש לומר: דסברא הוא דריבוי ד"כל" אתא לרבות חצי שיעור, על כרחין יש הקטרה פחות מכזית, כיון דסבירא ליה דיש קומץ פחות משני זיתים, לא מצי לרבויי כזית. ומהכא מפקי טעמייהו רבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן דפליגי בהקטיר קומצה, לעיל ב"הקומץ רבה" (כו,ב), ואף על גב דאמרינן בפרק "השוחט והמעלה" (זבחים קט,ב), ומייתי לה לעיל בפרק קמא (יב,ב): הקומץ והקטורת שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ — חייב, אבל פחות מכזית — לא. שאני שאור, דרבי קרא. ומיהו בההיא דהקטיר קומצה פעמים ליכא קרא, וחשבינן לה הקטרה! ושמא שאני התם, דהקטיר הכל. ולפי טעם זה, מאן דאמר התם יש הקטרה, אפשר דמודה הכא דאין הקטרה. ותדע, דהא להקטיר כחצי זית תנן בפרק קמא (מנחות יב,ב) דלא הוי פיגול. ומיהו יש לחלק, משום דגבי פיגול איתקש אכילת מזבח לאכילת אדם, כדדרשינן "אם האכל יאכל". ועוד יש לומר: דגבי הקטרת חוץ בעינן כזית טפי לכולי עלמא. **המעלה** משאור ומדבש על גבי המזבח כו' — פירש בקונטרס: שעירבן יחד — לוקה ארבע מלקיות. וקשה: היכי לקי משום שאור ומשום דבש, כיון דלאו בעין נינהו. ואם הם בעין — מאי עירובין איכא? וקצת היה נראה לפרש שכל אחד לבדו, ואשאור לחודיה לוקה — משום "שאור", ומשום "כי כל שאור" ואדבש לחודיה לוקה — משום "דבש", "וכל דבש", דאבולהו קאי "לא תקטירו". ואף על גב דמ"כי כל" דרשינן עירובין, מכל מקום משמע בין מעורבין בין שאינן מעורבין, ולהכי לקי משום שאור ומשום דבש, כיון דלאו בעין נינהו. ואם הם בעין — מאי עירובין איכא? וקצת היה נראה לפרש שכל אחד לבדו, ואשאור לחודיה לוקה — משום "שאור", ומשום "כי כל שאור" ואדבש לחודיה לוקה — משום "דבש", "וכל דבש", דאבולהו קאי "לא תקטירו". ואף על גב דמ"כי כל" דרשינן דבש — לוקה שתים, שאור ודבש — לוקה ארבע. כעין ההיא שיטה דסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובסוף "כל שעה" (פסחים מא,ב) ד"נא ומבושל" ו"רחים ורכב", וכן גבי "זג וחרצן" בנזיר בפרק "שלשה מינין" (לח,ב). ועוד: כיון ד"כי כל" אתא לתערובת — לא לקי אשאור, כדאמר בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) דארחים ורכב לא לקי משום "כי נפש הוא חובל", הואיל ולדברים אחרים הוא דאתא, ועד כאן לא פליג רב הונא אלא משום ד"כי נפש הוא חובל" משמע נמי רחים, כמו שאר דברים. אבל הכא "כי כל" לא אתא אלא לעירובין לחודיה. ונראה לפרש: דמיירי שמעלה שאור בפני עצמו, ודבש בפני עצמו, ושאור ודבש מעורבין יחד, והעלה שלשתן בבת אחת. דאשאור ודבש דבעייניהו — לוקה שתים. (ואם תאמר:) [ועל] עירובין — שתים, חדא משום עירובי שאור וחדא משום עירובי דבש. ואף על גב דלא כתיב בדבש "כי כל" — וי"ו ד"וכל דבש" מוסיף לענין ראשון. **אין** לוקין על לאו שבכללות — עירובי שאור ועירובי דבש, דנפקי מ"כי כל", חשיב לאו שבכללות, וכן לאו ד"כי אם צלי אש" דרבייה כל דבר שאינו צלי אש כגון נא ומבושל. וכן "מכל אשר יעשה מגפן היין" דגבי "זג וחרצן", וכן "כי נפש הוא חובל" דגבי "ריחיים ורכב". אבל שאור ודבש גופייהו, אף על גב דחד לאו כתיב אתרוייהו — לא חשיב לאו שבכללות. וכן "זג וחרצן" (במדבר ו), ו"נא ומבושל" (שמות יב), ו"רחים ורכב" (דברים כד) דלאו דידהו אבל חד וחד קא מהדר. ואם תאמר: ולרבי יאשיה דבעי "או" לחלק (בבא מציעא צד,ב) לא ליחייב בחד לחודיה עד שיעשה שניהם! ויש לומר: דשאור ודבש ונא ומבושל — כתיב בהו "ממנו". ונזיר נמי, מדכתיב "מחרצנים ועד זג", ולא כתיב "חרצנים וזג". ומיהו קשה מנא ומבושל ד"ממנו" דכתיב בהו — אפסח קאי, וריחיים ורכב — מדלא קרינא "ורכב" בחטף. ואם תאמר: ואמאי מחייב תרי, הא אמרינן בסוף "גיד הנשה" (חולין קב,ב) גבי "בשר מן החי ובשר מן הטריפה" דלא מחייב אלא חדא, משום דמחד לאו נפקי? ויש לומר: כיון שהאיסורים מפורשין בפסוק, קאי הלאו על כל אחד ואחד, על זג ועל חרצן, וכן כולן. כמו (ויקרא כא) "אלמנה וגרושה וחללה זונה", שאם עשאן כולן — חייב על כל אחת ואחת, משום ד"לא יקח" קאי לכל חד וחד. ולא מצריך קרא לחלק בפרק "עשרה יוחסין" (קדושין עו,ב) אלא משום דגוף אחד הוא. וכן פירש רש"י בפרק בתרא דמכות (יח,א) דמעשר דגן תירוש ויצהר ובכור בקר וצאן וביכורים, אף על גב דכולהו בחד לאו כתיבי — לקי אבל חד וחד. דכיון דמפורשים וכתובים בפסוק "לא תוכל לאכול" אבולהו קאי. אבל בשר מן החי ומן הטריפה אינם מפורשין בפסוק בהדיא, דנימא "לא תאכלו" קאי אבל חד וחד. ואם תאמר: ומה בין "זג וחרצן" "נא ומבושל" "ריחיים ורכב" "שאור ודבש" "אלמנה וגרושה וחללה זונה" — דחייב על כל אחת ואחת, ואילו "חלב שור וכבש ועז" — אינו חייב אלא אחת, כדאיתא בפרק קמא דכריתות (ד,א), אלמא מיקרי לאו שבכללות. וכן "לחם קלי וכרמל", ו"כל מעשר דגן תירוש ויצהר", דלא לקי אלא חד אי לאו משום יתורא? ויש לומר: ד"זג וחרצן" — שתי שמות נינהו, וכן "שאור ודבש", וכן כולם. תדע, דכי אתי לאתרויי בהן — צריך להזכיר כל אחד בשמו. אבל "חלב שור וכבש ועז" — שם חלב הוא, וכן "לחם קלי וכרמל" — שם חדש הוא, וכן מעשר. **איכא** דאמרי חדא מיהא לקי — כי הך סוגיא איכא בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובסוף "כל שעה" (פסחים מא,ב): אבל נא — לוקה שתים, משום "נא", ומשום "כי אם צלי אש". מבושל — לוקה שתים, משום "מבושל", ומשום "נא". נא ומבושל — לוקה שלש, משום "נא", ומשום "מבושל", ומשום "כי אם צלי אש". אבל אמר: אין לוקין על לאוין שבכללות. איכא דאמרי: חדא מיהא לקי. ופירש שם בקונטרס: כגון חי ובחמי טבריא (אי) חייב משום "כי אם צלי אש". וקשה לרבינו תם: דהתם תניא לעיל, יכול אבל כזית חי יהא חייב? תלמוד לומר "אל תאכלו ממנו נא ובשל" — [נא ובשל] אמרתי לך, ולא חי. יכול יהא מותר? תלמוד לומר "כי אם צלי אש". אלמא משמע דאיסורא איכא, מלקות ליכא! עוד אמרינן בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) גבי פלוגתא דרב הונא ורב יהודה ד"חובל ריחיים ורכב", אמר לך רבא: אנא דאמרי אפילו (לרבנן) [לרב יהודה] דלא לקי אריחיים וארכב משום "כי נפש הוא חובל". עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא ד"כי נפש הוא חובל" לדברים אחרים הוא דאתא, אבל הכא "כי אם צלי אש" למאי אתא? ואי כפירוש הקונטרס, הא איצטריך לחי ולחמי טבריא! ומפרש רבינו תם הכי: אבל נא לוקה שתים — אם התרו בו משום "נא" ומשום "כי אם צלי אש". מבושל לוקה שתים — אם התרו בו משום "מבושל" ומשום "כי אם צלי אש". נא ומבושל לוקה שלש — אם התרו בו משום שלשתן. ואביי אמר דתרתי לא לקי — אם התרו בו משום "נא" ומשום "כי אם צלי אש", או משום "מבושל" ומשום "צלי אש", לא לקי כי אם משום "צלי אש". אבל אם לא התרו בו אלא משום "כי אם צלי אש" — לקי חדא משום "כי אם צלי אש", אבל בחי וחמי טבריא — לא לקי משום "צלי אש", דלא קאי "כי אם צלי אש". אלא אהנהו דכתיבי בקרא בהדיא. ואם תאמר: אמאי לא נוקמא לחי וחמי טבריא כמו "כי נפש הוא חובל" דמוקמינן לשאר דברים? ויש לומר: דהתם אי הוה כתיב "לא תחבול ריחיים ורכב" כי אם דברים שאין עושין בהן חיי נפש, הוה דמי להאי, דהוה משמע עיקר כי אם לא נכתב אלא לדברים שלמעלה ולאו למימר דקאי באפי נפשיה, אבל "כי נפש הוא חובל" משמע מילתא באפי נפשה טפי, והלכך מוקמינן ליה לדברים אחרים. והשתא דך דשמעתין לא תתכן לפרש בשיטת רבינו תם לגמרי, דהא במקטיר שאור ועירובין שאור בפני עצמו ועירובין מיירי כדפרישית לעיל. ואם התרו בו משום שאור ומשום עירובי שאור, אמאי לא לקי תרתי, כי היכי דכי אתרו ביה משום עירובי שאור לחודיה דלקי. אלא יש לפרש: ד"תרתי לא לקי" דקאמר — אעירובי שאור ועירובי דבש קאי, דלא לקי אתרוייהו, אלא חדא. אבל קשה מההיא דנזיר פרק "שלשה מינים" (לח,ב), דהא איצטריך "מכל אשר יעשה מגפן היין" לשאר דברים, כגון עלין ולולבין ובין הבינים, ואם כן [אם] איתא דרבא כרב יהודה, כי היכי דלא לקי אריחיים וארכב משום "כי נפש הוא חובל", הואיל ולדברים אחרים אתא, לא ליליקי נמי אזג וחרצן משום ד"כל אשר יעשה מגפן היין", דהא אתא נמי לשאר דברים. **ואיכא** דאמרי חדא נמי לא לקי — כאן ובפרק "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובפרק "כל שעה" (פסחים מא,ב) השיטה שוים. אבל בנזיר פרק "שלשה מינין" (לח,ב) אההיא דזג וחרצן דמייתי בפרק "כל שעה" (פסחים מא,ב) איתא התם איפכא: דאביי אמר לוקה, ורבא אמר אינו לוקה על לאו שבכללות. והוא כמו איכא דאמרי [דהכא] שאינו לוקה אפילו אחת. ויש ביוצא בה הרבה בהתלמוד סוגיות הפוכות: בההוא פירקא גופיה בסופו דהיא דנזיר ממורט (נזיר מו,ב) והיא ד"בוהן יד ובוהן רגל", ותרוייהו איפכא ביומא בשילהי "הרציאו לו" (סא,ב). וכן בפרק קמא דבכורות (ג,א) פלוגתא דרבה ורב חסדא בטריפה חיה, ואיפכא בפרק קמא דתמורה (יא,ב). והיא ד"אם ארחץ, אם לא ארחץ" דפליגי רב הונא ורב אדא בר אהבה בפרק "המדיר" (כתובות עא,ב), ובפרק בתרא דנדרים (פא,א) איפכא. והיא ד"ידים שאין מוכיחות" בפרק קמא דנדרים (ה,ב), ואיפכא בפרק בתרא דנזיר (סב,א עיין שם). והיא ד"נרבעו ולבסוף נעבדו" דפרק "אין מעמידין" (עבודה זרה כד,א), ובתמורה בפרק "כל האסורין" (ל,ב עיין שם). והיא דתני אבוה דרבי אבין ב"הניזקין" (גיטין נג,א) וב"הגוזל בתרא" (בבא קמא) קיז,א). ועוד כמה סוגיות הפוכות, כי היא ד"מתנה זו מבוטלת היא, תיבטל, אי אפשי בה" בפרק בתרא דכריתות (כד,א), ובגיטין ברייש "השולח" (לב,א). והיא דרב פפא דהלכתא מלוה על פה דסוף "גט פשוט" (בבא בתרא קעו,א) ובפרק קמא דקידושין (יג,ב). והיא ד"אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה" בפרק "האשה שנפלו" (כתובות פ,א) וב"חזקת הבתים" (בבא בתרא לו,א). והיא ד"מחוורת לו מה דרך בגלוי" בפרק בתרא דנזיר (סג,א) ובפרק "ביצד צולין" (פסחים פא,ב). והיא ד"פירורין שאין בהן כזית, אסור לאבדן ביד" בסוף "נוטל" (שבת קמג,א) ובברכות ברייש "אלו דברים" (נב,ב) מותר. והיא דגבי "עולה ואימורין מצטרפין" בפרק "השוחט והמעלה" (זבחים קט,א) ובמעילה בפרק "קדשי מזבח" (טו,א).

ונתת

ויש הקטרה פחותה מכזית – והכי נמי אמרינן ב"הקומץ [רבה]" (מנחות כו,א): הקטיר קומצה פעמים – כשרה. הלכך, אפילו פחות מכזית – חייב. **ורבא סבר אין קומץ פחות משני זיתים** – הלכך, לא נפקא לן מהתם דתיהוי הקטרה בפחות מכזית. ולרבא "כי כל" – למימר: אף על גב דלא מינבר, שהרי עירבו. **משאור ומדבש** – שעירבן יחד – לוקה ארבע מלקיות. **לאו שבכללות** – "כל שאור", דמשתמעי מיניה שאור ועירובין. וכן "כל דבש", דמשתמעי מיניה דבש ועירובין. אבל אי לאו "כל", משום שאור ודבש שכתב לך באזהרה אחת – לא מקרי לאו שבכללות, דלאו – אבל חד קמהדר. והכי משתמעא במסכת נזיר (לח,ב) גבי "מכל אשר יעשה מגפן היין". **איכא דאמרי תרתי לא לקי** – משום "כל שאור", אף על גב דשאור ועירובין מצטרפין מינה, והמקטיר עירובי שאור איכא שאור ועירובין – לא לקי אלא חדא, וכן חדא משום עירובי דבש. **ואיכא דאמרי אפילו חדא נמי לא לקי** – דאין כאן לאו מיוחד, דכל חד מינייהו לאו שבכללות. אבל "אלמנה וגרושה וחללה זונה" לא הוי [לאו] שבכללות, דלאו – אבל חדא קאי, הואיל ומפורשין בפירוש, הלכך לקי עלייהו. להכי נקט לאו דחסימה, משום דעליה כתיב "והפילו השופט" וגו'.

וְיֵשׁ הַקְּטָרָה פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת. וְרַבָּא אָמַר: אֵין קוֹמֶץ פָּחוֹת מִשְּׁנֵי זֵיתִים, וְאֵין הַקְּטָרָה פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת. אִיתְּמַר: הַמַּעֲלֶה מִשְּׁאוֹר וּמִדְּבַשׁ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - אָמַר רָבָא: לוֹקֶה מִשּׁוּם שְׁאוֹר, וְלוֹקֶה מִשּׁוּם דְּבַשׁ, לוֹקֶה מִשּׁוּם עֵירוּבֵי שְׁאוֹר, וּמִשּׁוּם עֵירוּבֵי דְּבַשׁ. אַבַּיֵי אָמַר: אֵין לוֹקִין עַל לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת. אִיכָּא דְּאָמְרִי: חֲדָא מִיהָא לָקֵי, וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: חֲדָא נָמֵי לָא לָקֵי, דְּהָא לָא מְיַחַד לָאוִיהּ כְּלָאו דַּחֲסִימָה.

משנה

משנה

עירובין, מכל מקום משמע בין מעורבין בין שאינן מעורבין, ולהכי לקי משאור תרי ואדבש תרי. ומיהו לא יתכן כלל לפרש כן, מדלא קאמר "המעלה שאור על גבי המזבח — לוקה שתים, דבש — לוקה שתים, שאור ודבש — לוקה ארבע". כעין ההיא שיטה דסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובסוף "כל שעה" (פסחים מא,ב) ד"נא ומבושל" ו"רחים ורכב", וכן גבי "זג וחרצן" בנזיר בפרק "שלשה מינין" (לח,ב). ועוד: כיון ד"כי כל" אתא לתערובת — לא לקי אשאור, כדאמר בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) דארחים ורכב לא לקי משום "כי נפש הוא חובל", הואיל ולדברים אחרים הוא דאתא, ועד כאן לא פליג רב הונא אלא משום ד"כי נפש הוא חובל" משמע נמי רחים, כמו שאר דברים. אבל הכא "כי כל" לא אתא אלא לעירובין לחודיה. ונראה לפרש: דמיירי שמעלה שאור בפני עצמו, ודבש בפני עצמו, ושאור ודבש מעורבין יחד, והעלה שלשתן בבת אחת. דאשאור ודבש דבעייניהו — לוקה שתים. (ואם תאמר:) [ועל] עירובין — שתים, חדא משום עירובי שאור וחדא משום עירובי דבש. ואף על גב דלא כתיב בדבש "כי כל" — וי"ו ד"וכל דבש" מוסיף לענין ראשון. **אין** לוקין על לאו שבכללות — עירובי שאור ועירובי דבש, דנפקי מ"כי כל", חשיב לאו שבכללות, וכן לאו ד"כי אם צלי אש" דרבייה כל דבר שאינו צלי אש כגון נא ומבושל. וכן "מכל אשר יעשה מגפן היין" דגבי "זג וחרצן", וכן "כי נפש הוא חובל" דגבי "ריחיים ורכב". אבל שאור ודבש גופייהו, אף על גב דחד לאו כתיב אתרוייהו — לא חשיב לאו שבכללות. וכן "זג וחרצן" (במדבר ו), ו"נא ומבושל" (שמות יב), ו"רחים ורכב" (דברים כד) דלאו דידהו אבל חד וחד קא מהדר. ואם תאמר: ולרבי יאשיה דבעי "או" לחלק (בבא מציעא צד,ב) לא ליחייב בחד לחודיה עד שיעשה שניהם! ויש לומר: דשאור ודבש ונא ומבושל — כתיב בהו "ממנו". ונזיר נמי, מדכתיב "מחרצנים ועד זג", ולא כתיב "חרצנים וזג". ומיהו קשה מנא ומבושל ד"ממנו" דכתיב בהו — אפסח קאי, וריחיים ורכב — מדלא קרינא "ורכב" בחטף. ואם תאמר: ואמאי מחייב תרי, הא אמרינן בסוף "גיד הנשה" (חולין קב,ב) גבי "בשר מן החי ובשר מן הטריפה" דלא מחייב אלא חדא, משום דמחד לאו נפקי? ויש לומר: כיון שהאיסורים מפורשין בפסוק, קאי הלאו על כל אחד ואחד, על זג ועל חרצן, וכן כולן. כמו (ויקרא כא) "אלמנה וגרושה וחללה זונה", שאם עשאן כולן — חייב על כל אחת ואחת, משום ד"לא יקח" קאי לכל חד וחד. ולא מצריך קרא לחלק בפרק "עשרה יוחסין" (קדושין עו,ב) אלא משום דגוף אחד הוא. וכן פירש רש"י בפרק בתרא דמכות (יח,א) דמעשר דגן תירוש ויצהר ובכור בקר וצאן וביכורים, אף על גב דכולהו בחד לאו כתיבי — לקי אבל חד וחד. דכיון דמפורשים וכתובים בפסוק "לא תוכל לאכול" אבולהו קאי. אבל בשר מן החי ומן הטריפה אינם מפורשין בפסוק בהדיא, דנימא "לא תאכלו" קאי אבל חד וחד. ואם תאמר: ומה בין "זג וחרצן" "נא ומבושל" "ריחיים ורכב" "שאור ודבש" "אלמנה וגרושה וחללה זונה" — דחייב על כל אחת ואחת, ואילו "חלב שור וכבש ועז" — אינו חייב אלא אחת, כדאיתא בפרק קמא דכריתות (ד,א), אלמא מיקרי לאו שבכללות. וכן "לחם קלי וכרמל", ו"כל מעשר דגן תירוש ויצהר", דלא לקי אלא חד אי לאו משום יתורא? ויש לומר: ד"זג וחרצן" — שתי שמות נינהו, וכן "שאור ודבש", וכן כולם. תדע, דכי אתי לאתרויי בהן — צריך להזכיר כל אחד בשמו. אבל "חלב שור וכבש ועז" — שם חלב הוא, וכן "לחם קלי וכרמל" — שם חדש הוא, וכן מעשר. **איכא** דאמרי חדא מיהא לקי — כי הך סוגיא איכא בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובסוף "כל שעה" (פסחים מא,ב): אבל נא — לוקה שתים, משום "נא", ומשום "כי אם צלי אש". מבושל — לוקה שתים, משום "מבושל", ומשום "נא". נא ומבושל — לוקה שלש, משום "נא", ומשום "מבושל", ומשום "כי אם צלי אש". אבל אמר: אין לוקין על לאוין שבכללות. איכא דאמרי: חדא מיהא לקי. ופירש שם בקונטרס: כגון חי ובחמי טבריא (אי) חייב משום "כי אם צלי אש". וקשה לרבינו תם: דהתם תניא לעיל, יכול אבל כזית חי יהא חייב? תלמוד לומר "אל תאכלו ממנו נא ובשל" — [נא ובשל] אמרתי לך, ולא חי. יכול יהא מותר? תלמוד לומר "כי אם צלי אש". אלמא משמע דאיסורא איכא, מלקות ליכא! עוד אמרינן בסוף "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) גבי פלוגתא דרב הונא ורב יהודה ד"חובל ריחיים ורכב", אמר לך רבא: אנא דאמרי אפילו (לרבנן) [לרב יהודה] דלא לקי אריחיים וארכב משום "כי נפש הוא חובל". עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא ד"כי נפש הוא חובל" לדברים אחרים הוא דאתא, אבל הכא "כי אם צלי אש" למאי אתא? ואי כפירוש הקונטרס, הא איצטריך לחי ולחמי טבריא! ומפרש רבינו תם הכי: אבל נא לוקה שתים — אם התרו בו משום "נא" ומשום "כי אם צלי אש". מבושל לוקה שתים — אם התרו בו משום "מבושל" ומשום "כי אם צלי אש". נא ומבושל לוקה שלש — אם התרו בו משום שלשתן. ואביי אמר דתרתי לא לקי — אם התרו בו משום "נא" ומשום "כי אם צלי אש", או משום "מבושל" ומשום "צלי אש", לא לקי כי אם משום "צלי אש". אבל אם לא התרו בו אלא משום "כי אם צלי אש" — לקי חדא משום "כי אם צלי אש", אבל בחי וחמי טבריא — לא לקי משום "צלי אש", דלא קאי "כי אם צלי אש". אלא אהנהו דכתיבי בקרא בהדיא. ואם תאמר: אמאי לא נוקמא לחי וחמי טבריא כמו "כי נפש הוא חובל" דמוקמינן לשאר דברים? ויש לומר: דהתם אי הוה כתיב "לא תחבול ריחיים ורכב" כי אם דברים שאין עושין בהן חיי נפש, הוה דמי להאי, דהוה משמע עיקר כי אם לא נכתב אלא לדברים שלמעלה ולאו למימר דקאי באפי נפשיה, אבל "כי נפש הוא חובל" משמע מילתא באפי נפשה טפי, והלכך מוקמינן ליה לדברים אחרים. והשתא דך דשמעתין לא תתכן לפרש בשיטת רבינו תם לגמרי, דהא במקטיר שאור ועירובין שאור בפני עצמו ועירובין מיירי כדפרישית לעיל. ואם התרו בו משום שאור ומשום עירובי שאור, אמאי לא לקי תרתי, כי היכי דכי אתרו ביה משום עירובי שאור לחודיה דלקי. אלא יש לפרש: ד"תרתי לא לקי" דקאמר — אעירובי שאור ועירובי דבש קאי, דלא לקי אתרוייהו, אלא חדא. אבל קשה מההיא דנזיר פרק "שלשה מינים" (לח,ב), דהא איצטריך "מכל אשר יעשה מגפן היין" לשאר דברים, כגון עלין ולולבין ובין הבינים, ואם כן [אם] איתא דרבא כרב יהודה, כי היכי דלא לקי אריחיים וארכב משום "כי נפש הוא חובל", הואיל ולדברים אחרים אתא, לא ליליקי נמי אזג וחרצן משום ד"כל אשר יעשה מגפן היין", דהא אתא נמי לשאר דברים. **ואיכא** דאמרי חדא נמי לא לקי — כאן ובפרק "המקבל" (בבא מציעא קטו,ב) ובפרק "כל שעה" (פסחים מא,ב) השיטה שוים. אבל בנזיר פרק "שלשה מינין" (לח,ב) אההיא דזג וחרצן דמייתי בפרק "כל שעה" (פסחים מא,ב) איתא התם איפכא: דאביי אמר לוקה, ורבא אמר אינו לוקה על לאו שבכללות. והוא כמו איכא דאמרי [דהכא] שאינו לוקה אפילו אחת. ויש ביוצא בה הרבה בהתלמוד סוגיות הפוכות: בההוא פירקא גופיה בסופו דהיא דנזיר ממורט (נזיר מו,ב) והיא ד"בוהן יד ובוהן רגל", ותרוייהו איפכא ביומא בשילהי "הרציאו לו" (סא,ב). וכן בפרק קמא דבכורות (ג,א) פלוגתא דרבה ורב חסדא בטריפה חיה, ואיפכא בפרק קמא דתמורה (יא,ב). והיא ד"אם ארחץ, אם לא ארחץ" דפליגי רב הונא ורב אדא בר אהבה בפרק "המדיר" (כתובות עא,ב), ובפרק בתרא דנדרים (פא,א) איפכא. והיא ד"ידים שאין מוכיחות" בפרק קמא דנדרים (ה,ב), ואיפכא בפרק בתרא דנזיר (סב,א עיין שם). והיא ד"נרבעו ולבסוף נעבדו" דפרק "אין מעמידין" (עבודה זרה כד,א), ובתמורה בפרק "כל האסורין" (ל,ב עיין שם). והיא דתני אבוה דרבי אבין ב"הניזקין" (גיטין נג,א) וב"הגוזל בתרא" (בבא קמא) קיז,א). ועוד כמה סוגיות הפוכות, כי היא ד"מתנה זו מבוטלת היא, תיבטל, אי אפשי בה" בפרק בתרא דכריתות (כד,א), ובגיטין ברייש "השולח" (לב,א). והיא דרב פפא דהלכתא מלוה על פה דסוף "גט פשוט" (בבא בתרא קעו,א) ובפרק קמא דקידושין (יג,ב). והיא ד"אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה" בפרק "האשה שנפלו" (כתובות פ,א) וב"חזקת הבתים" (בבא בתרא לו,א). והיא ד"מחוורת לו מה דרך בגלוי" בפרק בתרא דנזיר (סג,א) ובפרק "ביצד צולין" (פסחים פא,ב). והיא ד"פירורין שאין בהן כזית, אסור לאבדן ביד" בסוף "נוטל" (שבת קמג,א) ובברכות ברייש "אלו דברים" (נב,ב) מותר. והיא דגבי "עולה ואימורין מצטרפין" בפרק "השוחט והמעלה" (זבחים קט,א) ובמעילה בפרק "קדשי מזבח" (טו,א).

משנה **מנחת הסולת** – דמתנדב "מנחה" סתם – מביא עשרון סלת ושמן ולבונה, ובוללה וקומצה כמו שהיא חיה, ובדידיה כתיב שמן ולבונה. בכל הנך אחריני לא כתיב לבונה, אלא ממנחת סלת גמרינן, דכתיב בה "נפש", ומשמע דכל מנחת יחיד טעונה שמן ולבונה כזו. **החלות והרקיקין** – האומר "הרי עלי מנחת מאפה" – מביא חלות או רקיקין, כדכתיב ב"ויקרא". ולהנך חשיב תרתי, כיון דאי בעי – חלות מייתי, ואי בעי – רקיקין מייתי. **ומנחת נשים** – אשה שהתנדבה מנחה. **ומנחת העומר** – בה נמי כתיב שמן ולבונה, כדכתיב (ויקרא ב) "ואם תקריב מנחת בכורים", והיא מנחת העומר. אבל מנחת נסכים לא בעיא לבונה, כדמפרש בגמרא. **גמרא** **כל היכא דתנן** – הנך מנחות דמתניתין (מנחות) – עשר תנן. כלומר, כולן באות עשר עשר חלות, כדאמרינן ב"אלו מנחות" (מנחות עו,א). **לאפוקי מדרבי שמעון** – דאמר לקמן בהאי פירקין (סג,ב): האומר "הרי עלי מנחת מאפה" – אם רצה יביא מחצה חלות מחצה רקיקין. **קא משמע לן** – רב פפא דכל מנחות דמתניתין עשר (הוא) נינהו, דהך חלות – עשר חלות, והך דרקיקין – עשר רקיקין, דהנך תרתי דומיא דאינך. לישנא אחרינא: כל היכא דתנן עוד בבא אחרת דמתניתין, ובפרק "אלו מנחות" שתנו האי סידרי מנחות דמתניתין, דדינן שוה – עשר תנן. ממנחת הסלת עד מנחת העומר, לאפוקי מדרבי שמעון דאמר בו', דלדידיה איכא אחד עשר, דבמנחת מאפה איכא ביה שלש מנחות: אי בעי – כוליה מצות, ואי בעי – כוליה רקיקין, ואי בעי – חמש חלות וחמשה רקיקין, ומתניתין מדין שאר מנחות. **ונתת עליה שמן** – במנחת העומר קאי. **מה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה** – כדקתני לקמן: עליה לבונה, ולא על מנחת נסכים לבונה. **טעונה שמן** – כדכתיב (במדבר כח): "בלולה בשמן כתית". **לרבות מנחת שמיני ללבונה** – דהיא דכתיב "ויהי ביום השמיני" וגו', וכתיב "ושור ואיל לשלמים לזבוח ומנחה בלולה בשמן". **ולא על מנחת כהנים שמן** – והוא הדין נמי למנחת נשים וגרים, דכל הנך לא כתיב בהו שמן בהדיא, וחד מיניידהו נקט. **מסתברא מנחת כהנים היה ליה לרבויי** – בכל דיני מנחת העומר, ולא להוציא, שכן דומות יחד, שתיהן באות עשרון, כדכתיב (שמות טז) "והעומר עשירית האיפה", וסתם מנחות באות עשרון. אבל לחם הפנים כתיב (ויקרא כד) "שני עשרונים יהיה החלה" וגו'. **כלי** – כל המנחות טעונות כלי ללוש, בפרק "שתי הלחם": שאלו את רבי זו מנין בו', אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור. **חוץ** – כל המנחות עבודתן בחוץ, אבל לחם הפנים סידורו בהיכל. ועוד, הכל נפסלו בלינה דקדשי קדשים הם ואין נאכלות אלא ליום, אבל לחם הפנים עומד על השולחן משבת לשבת. **[הנשה]** – כל המנחות טעונות הגשה, ולחם הפנים אין טעון הגשה, כדתנן במתניתין דהאי פירקין. **אישים** – כל המנחות יש מהן מגופן לאישים, דמנחת העומר נקמצת, כדמפרש ב"אלו מנחות" (מנחות עב,ב), ומנחות כהנים כליל, לאפוקי לחם הפנים דאין מגופן לאישים. **ציבור** – לחם הפנים ומנחת העומר – קרבן ציבור הם, ומנחת כהן – יחיד הוא. **בטומאה** – העומר ושתי הלחם ולחם הפנים – חובה, ודוחות טומאה. בפרק "ביצד צולין" בפסחים (ע,ב): חמשה דברים באים בטומאה ואין נאכלין בטומאה: העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים בו', אבל קרבן יחיד – לא דחי טומאה. **דאכיל** – שירי עומר נאכלין לכהנים, וכן לחם הפנים, אבל מנחת כהנים – כולה כליל. **פיגולא** – בשירי עומר נוהג פיגול, שהרי קומץ מתירן. ובלחם הפנים נוהג פיגול, דבזיכין מתירין אותו. וקיימא לן במסכת יומא בפרק "הוציאו לו" (ס,א): כל דבר שיש לו מתירין, בין לאדם בין למזבח, נוהג בו פיגול. אבל מנחת כהנים – כולה כליל, ואין לה מתירין, ואין פיגול נוהג בה. **כשבתא** – דעומר קרב אפילו בשבת, כדאמר בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סג,ב), ולחם הפנים סידורו בשבת. **מסתברא מנחת כהנים [הוה ליה לרבויי** – מפני שבמנחה כתיב "נפש" למדנו] דכל מנחת יחיד טעונה שמן. **[בלול]** – מנחת כהנים בלול. **בלוג** – בכל המנחות סגי בחד לוג [לעשרון], ומנחת נסכים יש שלשה שלשה [לוגין] לעשרון. **מוגש** – עומר ושאר מנחות טעונות הגשה ולא מנחת נסכים, כדמפרש במתניתין. **בגלל עצם** – עומר ומנחת כהנים – באות בגלל עצמן, ומנחת נסכים – באה בגלל זבח. **מנחת נסכים** – ציבור היא, שהרי באה עם התמידין. ועומר נמי ציבור, ושתיהן חובה, ודוחות שבת וטומאה. **מסתברא נפש** – במנחת סלת כתיב "נפש" וכתיב "לבונה", ומהתם גמרינן לכל מנחת יחיד שטעונה לבונה. **אי אמרת בשלמא לרבות שפיר** – דסלקא דעתך אמינא: שעה מדורות לא ילפינן, קא משמע לן.

שתי

משנה יֵשׁ טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה, לְבוֹנָה וְלֹא שֶׁמֶן, לֹא לְבוֹנָה וְלֹא שֶׁמֶן. וְאֵלּוּ טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה: מִנְחַת הַסּוֹלֶת וְהַמַּחֲבַת וְהַמַּרְחֶשֶׁת, וְהַחַלּוֹת וְהָרְקִיקִין, מִנְחַת כֹּהֲנִים, מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, מִנְחַת גּוֹי, מִנְחַת נָשִׁים, מִנְחַת הָעֹמֶר. מִנְחַת נְסָכִים - טְעוּנָה שֶׁמֶן וְאֵין טְעוּנָה לְבוֹנָה. לֶחֶם הַפָּנִים - טָעוּן לְבוֹנָה וְאֵין טָעוּן שֶׁמֶן. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּמִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת - אֵין טְעוּנִין לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה.

גמרא אָמַר רַב פַּפָּא: כָּל הֵיכָא דְּתָנַן - עֶשֶׂר תְּנַן, לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר: מֻחֲצָה חַלּוֹת וּמֻחֲצָה רְקִיקִין יָבִיא, קָא מַשְׁמַע לָן, דִּלְמָא. תָּנוּ רַבָּנַן: "וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן" - וְלֹא עַל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁמֶן. שֶׁיָּכוֹל וַהֲלֹא דִּין הוּא: וּמָה מִנְחַת נְסָכִים שֶׁאֵינָהּ טְעוּנָה לְבוֹנָה, טְעוּנָה שֶׁמֶן. לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁטְּעוּן לְבוֹנָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁטְּעוּן שֶׁמֶן! תַּלְמוּד לוֹמַר: "עָלֶיהָ" - עָלֶיהָ שֶׁמֶן, וְלֹא עַל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁמֶן. "וְשָׂמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה" - עָלֶיהָ לְבוֹנָה, וְלֹא עַל מִנְחַת נְסָכִים הוּא: וּמָה לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁאֵינוֹ טָעוּן שֶׁמֶן, טָעוּן לְבוֹנָה. מִנְחַת נְסָכִים שֶׁטְּעוּנָה שֶׁמֶן, אֵינוֹ דִּין שֶׁטְּעוּנָה לְבוֹנָה! תַּלְמוּד לוֹמַר: "עָלֶיהָ" - עָלֶיהָ לְבוֹנָה, וְלֹא עַל מִנְחַת נְסָכִים לְבוֹנָה. "מִנְחָה" - לְרַבּוֹת מִנְחַת שְׁמִינִי לְלְבוֹנָה. "הִיא" - לְהוֹצִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁלֹּא יִטְעֲנוּ לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה. אָמַר מָר: "עָלֶיהָ שֶׁמֶן" - וְלֹא עַל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁמֶן. אִימָא: "עָלֶיהָ שֶׁמֶן" - וְלֹא עַל מִנְחַת כֹּהֲנִים שֶׁמֶן! - מִסְתַּבְּרָא מִנְחַת כֹּהֲנִים הָוֶה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי, שֶׁכֵּן עֶשָּׂרוֹן, כְּלִי, חוּץ, וְצוּרָה, הַגָּשָׁה, וְאִישִׁים. - אַדְּרַבָּה, לֶחֶם הַפָּנִים הָוֶה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי, שֶׁכֵּן צִיבּוּרָא, חוֹבָה, טַמְיָא, דְּאָכֵיל, פִּיגּוּלָא, בְּשַׁבְּתָא! - מִסְתַּבְּרָא "נֶפֶשׁ". אָמַר מָר: "עָלֶיהָ לְבֹנָה" - וְלֹא עַל מִנְחַת נְסָכִים לְבוֹנָה. אִימָא: "עָלֶיהָ לְבֹנָה" - וְלֹא עַל מִנְחַת כֹּהֲנִים הָוֶה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי, שֶׁכֵּן עֶשָּׂרוֹן, בָּלוּל, בְּלוּל, מוּגָּשׁ, בְּגִלַּל עֶצֶם. - אַדְּרַבָּה, מִנְחַת נְסָכִים הָוֶה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי, שֶׁכֵּן צִיבּוּרָא, חוֹבָה, וְאִיטַּמֵי, בְּשַׁבְּתָא! - מִסְתַּבְּרָא "נֶפֶשׁ". "מִנְחָה" - לְרַבּוֹת מִנְחַת שְׁמִינִי לְלְבוֹנָה. וְאִימָא: לְהוֹצִיא! - הַאי מַאי? אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלְמָא לְרַבּוֹת - שַׁפִּיר, אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לְהוֹצִיא - לָמָּה לִי? שָׁעָה מְדוֹרוֹת לָא יָלְפִינַן! "הִיא" - לְהוֹצִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁלֹּא יִטְעֲנוּ לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה. וְאִימָא: לְהוֹצִיא מִנְחַת כֹּהֲנִים! - מִסְתַּבְּרָא מִנְחַת כֹּהֲנִים הָוֶה לֵיהּ לְרַבּוֹיֵי, שֶׁכֵּן עֶשָּׂרוֹן, כְּלִי, מַצָּה, וְעֶצֶם, הַגָּשָׁה, וְאִישִׁים. - אַדְּרַבָּה,

שתי

ונתת עליה שמן — האי קרא במנחת העומר כתיב, ואיצטריך למעוטי לחם הפנים, משמע דלא תיתי בקל וחומר ממנחת נסכים שאינה טעונה לבונה טעונה שמן, והיא גופה דאינה טעונה לבונה לא ידעינן אלא מסיפיה דקרא, דדרישׁ: עליה לבונה, ולא על מנחת נסכים לבונה, דלא ניהדר ונילף בקל וחומר מלחם הפנים שאין טעון שמן, כדממעטינן מרישיה דקרא, וטעון לבונה. ואין שייך כאן לומר: דלא ניכתוב "עליה" למעוטי לא בשמן ולא בלבונה, ונימא: חד וחד תיקום בדוכתיה, כי ההוא דפרק שני דזבחים (יז,א), דלא דמי. דהכא, בלא קל וחומר נמי הוו גמירי מהדדי, או משאר מנחות, או מדאיקרו "מנחה". תדע דהא אהני קל וחומר דהכא איכא פירכי טובא.

היא להוציא שתי הלחם — איצטריך למעוטי, משום דאיקרו "מנחה", כדכתיב (ויקרא כג): "מנחה חדשה".

ואימא עליה שמן ולא על מנחת כהנים שמן — פירש בקונטרס: והוא הדין למנחת נשים וגרים. ונראה דלא בעי לאקשויי מהנהו, משום דדמו טפי לכל המנחות הכתובות שם דבעו שמן, אבל מנחת כהנים לא דמיא להו, דכליל.

כלי — פירש בקונטרס: כל המנחות בעו כלי ללוש, בפרק "שתי הלחם" (מנחות צו,א), שאלו לרבי: [זו] מנין בו', אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור. וקשה: אי מדת יבש נתקדשה — לחם הפנים נמי בעי כלי, כדמוכח לעיל (נז,א) דמרבי לחם הפנים לחימוץ. ואי מדת יבש לא נתקדשה — תרוייהו לא בעו כלי. ואי משום השמן בעו כלי — אם כן לחם הפנים נמי, דהא בעי למימר שיהא טעון שמן בלישה כמנחה! ונראה לפרש: דכלי היינו, דלענין כלי שוו אהדדי מנחת העומר ומנחת נסכים, אבל לחם הפנים בעי שולחן, ובזיכין ללבונה. ומיהו גבי לבונה דבסמוך לא יתכן לומר כן.

פיגול בשבת — אין זה כרבא דאמר בפרק קמא (מנחות ה,ב) דאין מחשבה פוסל אלא במי שראוי לעבודה, לאפוקי מנחת העומר. ואף על גב דהתם איירי במחשבת שלא לשמו, הוא הדין במחשבת פיגול, מייתי לה בפרק שני דזבחים (כו,ב).

כי

שתי

כי חטאת היא — בפרק קמא (מנחות ד,א) דרשינן ליה לדרשא אחריתי, ועוד דרשינן לקמן בפרק בתרא (קח,א) דרשה שלישית. ומיהו תרי "חטאת היא" כתיבי במנחת חוטא.

ותיהוי פך פירוש אמאי פסלה בה מחשבה — לא גרסינן. והכי גרסינן: ותיהוי דחוי, בין אמתניתין ובין אברייתא. ותיהוי דחוי, אמאי מיתכשרא בליקוט לבונה? הואיל ונדחה — תדחה! [ומשני]: "חטאת" קרייה רחמנא, אפילו כי נתן בה לבונה — חוזרת להכשירה. והכותב בספרים הפירוש טעה. כסבור הך קושיא דמקשי "ותיהוי דחוי" אפסול מחשבה קאי, ופירש בגליון הספר: אמאי פסלה מחשבה? וכתב למעלה מפירושו "פירוש" — לסימן שזה פירוש, והמעתיק טעה וכתב הכל בספר. ושניהם טעו, דאפסול מחשבה לא פריך מידי. דאי משליקט לבונה — אמאי לא תיפסיל בהה"ז! הרי כשרה להקטיר, וכיון דכשרה היא אהניא בה מחשבת פיגול, וכל שכן מחשבת פסול. אם עד שלא ליקט לבונתה, דקתני "פסול, ואין בו כרת" — ההוא לאו משום מחשבה הוא, אלא מפני שהקמיצה פסולה היא בעוד הלבונה עליה, כדקתני "אם שם שמן — פסול" לגבי שמן. ולבונה לא מכשר אלא לפי שאפשר ללוקטה, וכל זמן שלא ליקטה — כל עבודותיה בפסול. ולפי גירסת הטועים הכי פירוש "ותיהוי פך" — אמאי פסל בה מחשבה בהך מנחה בעוד שהלבונה בתוכה, תהא כאילו נפל עליה פך שמן, דלא הוה חזיא, ולא תיחול לה מחשבת פסול כלל, דלכי לקוט לה — תיתכשר, אמאי פסלא במחשבה? דחויה היא! [ומשני]: "חטאת" קרייה רחמנא, אפילו כי נתן עליה לבונה. והלכך מהניא ביה מחשבה ליפסל. כך הגיה רש"י בפירושו. ולפי שאינו בכל הפירושים כתבתיו. ודבר תימה הוא: מאי קפריך "ותיהוי דחוי", הא בהדיא דריש לה בברייתא מדכתיב "חטאת"! ורבא נמי, למה דחק לתרץ "חנן המצרי היא"? **כל** שבידו לא הוי דחוי — צריך לחלק בין זה להה"א דזבחים ברישׁ "קדשי קדשים" (נט,א) דכל הקדשים שהיו עד שלא נפגם המובח, ואחר כך נפגם המזבח — פסולין, דאמאי פסולין? הא לא הוי דחוי, כיון דבידו לתקן את המזבח! **כום** היה ממלא מדם התערובות — אף על פי שדם התמצית מעורב בו — רבי יהודה לטעמיה, דאמר: אין דם מבטל דם (זבחים עח,א).

מי

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הָוָה לֵיהּ לְרַבּוּיֵי, שֶׁבֵּן צִיבּוּר, חוֹבָה, טְמֵיָא, דְּאָכַל, פִּיגּוּלָא, בַּשַּׁבָּתָא, מַתִּיר, תְּנוּפָה, בָּאֳרֶץ, בִּזְמַן, חָדָשׁ, וְהָנֵי נְפִישָׁן! - מִסְתַּבְּרָא "נֶפֶשׁ". **משנה** וְחִיֵּיב עַל הַשֶּׁמֶן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְחִיֵּיב עַל לְבוֹנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. נָתַן עָלֶיהָ שֶׁמֶן - פְּסָלָהּ, לְבוֹנָה - יַלְקְטֶנָּה. נָתַן שֶׁמֶן עַל שִׁירֶיהָ - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. נָתַן כְּלִי עַל גַּבֵּי כֵּלִי - לֹא פְסָלָהּ. **גמרא** תָּנוּ רַבָּנָן: לֹא יָשִׂים עֲלֵיהֶן שֶׁמֶן, וְאִם שָׂם - פְּסָל. יָכוֹל לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה, וְאִם נָתַן - פָּסַל? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי חַטָּאת". יָכוֹל אַף בְּשֶׁמֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "הִיא". וּמָה רָאִיתָ לִפְסוֹל בְּשֶׁמֶן וּלְהַכְשִׁיר בִּלְבוֹנָה? פּוֹסֵל אֲנִי בְּשֶׁמֶן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְלַקְּטָהּ, וּמַכְשִׁיר אֲנִי בִּלְבוֹנָה שֶׁאֶפְשָׁר לְלוֹקְטָהּ. בְּעָא רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מֵרַבִּי יוֹחָנָן: נָתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה שְׁחוּקָה, מַהוּ? מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר לְלַקְּטָהּ, וְהָא לָא אֶפְשָׁר לְלַקְּטָהּ, אוֹ דִילְמָא מִשּׁוּם דְּלָא מִיבְלְעָא. וְהָא נַמִּי לָא מִיבְלְעָא? תָּא שְׁמַע: וּלְבוֹנָה יַלְקְטֶנָּה. - דִּלְמָא חֲדָא וְעוֹד קָאָמַר: חֲדָא, דְּלָא מִיבְלְעָא. וְעוֹד, יַלְקְטֶנָּה. תָּא שְׁמַע: מַכְשִׁיר אֲנִי בִּלְבוֹנָה, שֶׁאֶפְשָׁר לְלוֹקְטָהּ. - הָכָא נַמִּי חֲדָא וְעוֹד קָא אָמַר. מַאי הֲוֵי עֲלָהּ? אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, תַּנְיָא: מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁנָּתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה - מְלַקֵּט אֶת הַלְּבוֹנָה וּכְשֵׁרָה. וְאִם עַד שֶׁלֹּא לִיקֵּט לְבוֹנָתָהּ חִישֵּׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ בֵּין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְאִם מִשֶּׁלִּיקֵּט לְבוֹנָתָהּ מִחֲשַׁב עָלֶיהָ, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּיגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְתֵיהֲוֵי פַּךְ, וְאַמַּאי פְּסָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, דְּחוּי הוּא! אָמַר אַבָּיֵי: "חַטָּאת" קְרָיֶיהָ רַחֲמָנָא. רָבָא אָמַר: הָא מַנִּי? חָנָן הַמִּצְרִי הוּא, דְּלֵית לֵיהּ דְּחוּיִין. דְּתַנְיָא, חָנָן הַמִּצְרִי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ דָּם בַּכּוֹס, מֵבִיא חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בְּהַגְרָלָה וּמְזַוֵּג לוֹ. רַב אַשִׁי אָמַר: כָּל שֶׁבִּידוֹ, לָא הָוֵי דָּחוּי. אָמַר רַב אַדָּא: כְּווֹתֵיהּ דְּרַב אַשִׁי מִסְתַּבְּרָא, דְּמַאן שְׁמַעְתָּ לֵיהּ דְּאִית לֵיהּ דְּחוּיִין? רַבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתָנָן, וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נִשְׁפַּךְ הַדָּם - יָמוּת הַמְּשׁוּתָּלַח, מֵת הַמְּשׁוּתָּלַח - יִשָּׁפֵךְ הַדָּם. וְאִילּוּ הֵיכָא דְּבִידוֹ תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדַּם הַתַּעֲרוֹבוֹת וְזֵרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. אָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נָתַן מַשֶּׁהוּ שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי כְּזַיִת מִנְחָה - פָּסַל. מַאי טַעְמָא? "לֹא יָשִׂים" - שִׂימָה כָּל דְּהוּ, "עָלֶיהָ" - עַד דְּאִיכָּא שִׁיעוּרָא. וְאָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נָתַן כְּזַיִת לְבוֹנָה עַל גַּבֵּי מַשֶּׁהוּ מִנְחָה - פָּסַל. מַאי טַעְמָא? "לֹא יִתֵּן" כְּתִיב - עַד דְּאִיכָּא נְתִינָה, "עָלֶיהָ" הוי

שתי הלחם – אין טעון כלי שרת ללוש, אלא תנור, כדקתני בפרק "שתי הלחם" (מנחות צה,ב): לישתן ועריכתן – בחוץ, ואי נלושו בכלי שרת – מיפסלו ביוצא. עומר ומנחת (נסכים) וכל המנחות – באות מצה, ושתי הלחם – חמץ. שתי הלחם – אין באות בגלל עצמן, אלא בגלל כבשים. שתי הלחם – אין טעונין הגשה, כדמפרש במתניתין, ואין מהן לאישים. אבל עומר ומנחת כהנים – באין בגלל עצמן, וטעונות הגשה, ויש מהן לאישים. שתי הלחם – פיגול נוהג בהן, דכבש מתירן, וקריבין בשבת כעומר, ובלבד שיאפו מערב שבת. **מתיר** – עומר – מתיר חדש במדינה, ושתי הלחם – במקדש, אבל שאר מנחות – לא שרו מידי. **תנופה** – עומר ושתי הלחם – בעו תנופה, כדכתיב (ויקרא כג) "והניף את העומר", ובשתי הלחם כתיב (שם) "והניף הכהן אותם". שאר מנחות – לא בעו תנופה. **בארץ** – עומר ושתי הלחם – אין באין אלא מתבואת ארץ ישראל, כדקתני לקמן בפרק "כל הקרבנות הצבור" (פג,ב): באין מארץ ומחוצה לארץ, חוץ מעומר ושתי הלחם. **בזמן** – עומר ושתי הלחם – קבוע לזמן זמן פסח ועצרת. **חדש** – עומר ושתי הלחם – אין באין אלא מן החדש, בפרק "כל הקרבנות" (שם). **משנה** **וחייב על שמן** – אם נתנו על מנחת חוטא. **נתן כלי** – ובתוכו שמן על גבי כלי של מנחת חוטא – לא פסלה. **גמרא** **כי חטאת** – בלומר, אפילו נתן עליה לבונה – מקרי "חטאת", ומכפרת. **לבונה שחוקה** – משנפלה בסלת, אי אפשר ללוקטה, ופסלה. **תא שמע** – דקתני במתניתין "ילקטנה", אלמא משום לקיטה מכשרינן. הא שחוקה – פסולה, דאינה נלקטת. **חדא דלא מיבלעא כו'** – ולעולם בליעה עיקר, והיכא דליכא לקיטה – מתכשרה נמי משום דלא מיבלעא. הכי גרסינן: מנחת חוטא ומנחת קנאות כר'. **ואין בו כרת** – הואיל והיה בזה פסול אחרינא – לא חייל על זה פיגול, דאמר ב"הקומץ [זוטא]" (מנחות טז,ב): כהרצאת כשר, כך הרצאת פסול. **משליקט לבונתה** – חזרה להכשירה, וחייל עליה פיגול. אלמא מדקאמר "כל זמן שלבונה בתוכה פסולה היא" – שמע מינה: בלקיטה תליא מילתא. **ותיהוי פך** – הך מנחה בעוד שהלבונה בתוכה תהא באילו נפל עליה פך שמן, דלא הויא חזיא, ולא תיחול עלה מחשבת פסול כלל. דלכי לקוט לה תיתכשר, הכי נמי אמאי פסולה במחשבה, דחויה היא? **חטאת קרייה רחמנא** – אפילו כי נתן לבונה, הלכך מהניא בה מחשבה למיפסל. **אפילו דם** – שעיר הנעשה בפנים בכוס, ומת המשתלח. **מביא חבירו** – כלומר, שעיר מן השוק יביא. **ומזווג ליה** – וישלחנו לעזאזל. אלמא לית ליה דחויין, לומר: מת המשלח – אידחי ליה דם שבכוס, ושפיכה בעי, ויביא שנים אחרים. **רב אשי אמר** – אפילו תימא רבנן. **וכל שבידו** – לתקן, כגון הך לבונה דבידו ללוקטה – לא הוי דיחוי, ומהניא מחשבה.

נשפך הדם – על הארץ של שעיר הנעשה בפנים. **ימות המשתלח** – מביא שנים אחרים. או אם מת המשתלח – ישפך דם של חבירו על הקרקע, ויביא שנים אחרים. אלמא, אית ליה דחויין. **מדם התערובות** – בפרק "תמיד נשחט" (פסחים סד,א): כוס היה ממלא מדם תערובות של פסחים שנתמצו על הרצפה, משום דחיישינן לאחר שנתקבל הדם, אחד מן הפסחים נשפך לארץ ולא נזרק, והשתא משתרי בזריקה דהאי כוס, דקיימא לן: נשפך הדם מן הכלי על הרצפה, ואספו – כשר. **וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד** – אלמא, כיון דבידו ללוקטו – לא הוי דחוי. **שימה** – דשמן – משמע כל דהו, ומיהו ממנחה בעינן כזית, [דכתיב "עליה" – דמשמע: עד דאיכא שיעורא].

(הוי

(הוי רבוי **אחר רבוי** – דגבי שמן כתיב "עליה" – דהיינו כזית, וגבי לבונה כתיב "עליה" – דמשמע: עד דאיכא שיעורא). **לבונה** – כתיב נתינה, ונתינה – בכזית, כדכתיב (ויקרא כב) "ונתן לכהן את הקדש". ובההיא נתינה כתיבה אכילה, וכל אכילה – בכזית. "עליה" – משמע דבמנחה נמי בעינן כזית. הוי רבוי אחר רבוי – דגבי שמן כתיב "עליה" דהיינו כזית, וגבי לבונה "עליה". הוי רבוי אחר רבוי ואינו אלא למעט – דגבי לבונה לא בעינן כזית מנחה, דעל משהו נמי חייב. **מי בעינן שימה** – דשמן דומיא דנתינת לבונה דלא מחייב אלא בכזית, אי לא? **יכול בשני כהנים** – דלא יתחייבו שני לאוין עד שיהו שני כהנים, אחד נותן שמן ואחד נותן לבונה. אבל חד כהן לא מחייב אלא חד לאו? **בגופה של מנחה הכתוב מדבר** – תלויין שני הלאוין, כיון שנתן שמן ולבונה על המנחה – חייב שתים, לא שנא חד ולא שנא תרין. **יכול לא יתן כלי** – כו'. **בגופה של מנחה** – עד שיערב את השמן או הלבונה במנחה. **משנה** כל שאין לה קמיצה – להתיר שירים לכהנים. **אין לה הגשה** – כדתקני בברייתא לקמן, ויצאו אלו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים. **גמרא** עשר תנן – בתרי לישני כדפרישית לעיל (נט,א). **והבאת את המנחה** – בההוא קרא כתיב "והגישה אל המזבח". **אלא** קומץ בלבד – שנעשה לה'. **מנחה כו'** – שטעונה הגשה קודם קמיצה. ודין **הוא** – דמנחת חוטא טעונה הגשה, ולא צריך קרא.

מנחת

הָוֵי רִבּוּי אַחַר רִבּוּי, וְאֵין רִבּוּי אַחַר רִבּוּי אֶלָּא לְמַעֵט. וְאֵיפָא דַּאֲמָרִי: אָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף, בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן: נָתַן מַשֶּׁהוּ שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי כְּזַיִת מִנְחָה, מַהוּ? מִי בָּעֵינַן שִׁימָה כִּנְתִינָה אוֹ לָא? תֵּיקוּ. "נָתַן שֶׁמֶן עַל שְׁיָרֶיהָ". תָּנוּ רַבָּנָן: "לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן", יָכוֹל בִּשְׁנֵי כֹהֲנִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עָלֶיהָ" - בְּגוּפָהּ שֶׁל מִנְחָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר וְלֹא בְּכֹהֵן. יָכוֹל לֹא יִתֵּן כְּלִי עַל גַּבֵּי כְּלִי, וְאִם נָתַן - פָּסַל? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עָלֶיהָ" - בְּגוּפָהּ שֶׁל מִנְחָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. **משנה** יֵשׁ טְעוּנוֹת הַגָּשָׁה וְאֵין טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, הַגָּשָׁה וּתְנוּפָה, תְּנוּפָה וְלֹא הַגָּשָׁה, לֹא תְנוּפָה וְלֹא הַגָּשָׁה. וְאֵלּוּ טְעוּנוֹת הַגָּשָׁה וְאֵין טְעוּנוֹת תְּנוּפָה: מִנְחַת הַסּוֹלֶת וְהַמַּחֲבַת וּמַרְחֶשֶׁת, וְהַחַלּוֹת וְהָרְקִיקִין, מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, מִנְחַת גּוֹיִם, מִנְחַת נָשִׁים וּמִנְחַת חוֹטֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ אֵין בָּהֶן הַגָּשָׁה, לְפִי שֶׁאֵין בָּהֶן קְמִיצָה, וְכָל שֶׁאֵין בָּהֶן קְמִיצָה - אֵין בָּהֶן הַגָּשָׁה. **גמרא** אָמַר רַב פַּפָּא: כָּל הֵיכָא דִּתְנַן - עֲשָׂר תְּנַן. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? לְאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: מֻחֱצָה חַלּוֹת וּמֻחֱצָה רְקִיקִין יָבִיא, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא. מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: אִילּוּ נֶאֱמַר "וְהֵבֵאת אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַה' וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ", הָיִיתִי אוֹמֵר: אֵין לִי שֶׁטָּעוּן הַגָּשָׁה אֶלָּא קוֹמֶץ בִּלְבַד, מִנְחָה מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִנְחָה". מִנְחַת חוֹטֵא מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֶת הַמִּנְחָה". וְדִין הוּא: נֶאֱמַר הָכָא מִנְחָה

מי בעינן שימה דומיא דנתינה או לא — בפרק קמא דכריתות (דף ו,ב) פליגי רבי יהודה ורבי מאיר גבי שמן המשחה. דרבי מאיר סבר: "על בשר אדם לא יסך", וכתיב "ואשר יתן ממנו על זר", מה סיכה — כל שהוא, אף נתינה — כל שהוא. ורבי יהודה סבר: ילפינן נתינה דזר מנתינה דעלמא, מה נתינה דעלמא — כזית, אף נתינה דהכא — כזית. והשתא הך בעיא דהכא ניחא לתרוייהו. דאפילו לרבי מאיר דיליף התם — משום דנתינה וסיכה בחדא מילתא כתיבי, אלא שזה כתוב באזהרה וזה כתוב בכרת. ואפילו לרבי יהודה נמי דלא ילפינן התם — דלמא הכא מודה, כיון דנתינה ושימה כתיבי בחד קרא. והא דמשמע דנתינה בעלמא בכזית, היינו משום דילפינן מנתינה דתשלומי תרומה, דהויא בכזית כרבנן דפרק "כל שעה" (פסחים לב,ב). ודלא כאבא שאול, דלדידיה שוה פרוטה בעי. וכי איכא שוה פרוטה, אף על פי שאין בו כזית. אי נמי: אפילו כאבא שאול, דשאני התם דילוף ממעילה דבפרוטה, כדאיתא התם. והא דאמר בפרק "הזהב" (בבא מציעא מז,א): קונין בכלי, אף על פי שאין בו שוה פרוטה, אף על גב דכתיב "ונתן לרעהו" — "נעלו" כתיב, דמשמע כל דהו. וגט נמי אמרינן (גיטין כ,א): כתבו על איסורי הנאה — כשר, ד"ונתן בידה" — נתינת גט בעלמא קאמר, כדכתיב "ספר", אפילו כל דהו. ולמאי דפרישית דטעמא דאבא שאול משום דילוף ממעילה, ניחא טפי. דלא שייך למילף ממעילה אלא תרומה, שהיא בעין מעילה, שמשלם קרן וחומש. וקצת קשה: בתרומה, דכתיב (דברים טו) "ותתן לו", אמאי חיטה אחת פוטרת את הכרי? ניבעי כזית כנתינה דשמעתין! ואין לומר: ד"חיטה אחת" לאו דוקא, דהא אמרינן בסוף מסכת עבודה זרה (עג,ב): דטבל בכל שהוא, דכהתירו כך איסורו. ובמסכת פיאה בשמעתא קמייתא בירושלמי משמע דאין לה שיעור כלל. והא דלא תני לה בהדי הנך דאין להם שיעור — משום דאין אדם עושה כל גורנו תרומה, משום דכתיב "ראשית" — ששיריה ניכרין. ומתן בהונות

אין שייך להזכיר כאן, דלא שייך בהו לא פרוטה ולא כזית. **יכול** בשני כהנים תלמוד לומר עליה — פירש בקונטרס: שלא יתחייבו בשני לאוין על הלבונה ועל השמן, אלא שני כהנים, אחד נותן את השמן ואחד נותן את הלבונה. אבל חד כהן — לא מיחייב אלא חד לאו. ונקשה: כיון דכתיבי שני לאוין, למה לא יתחייב כהן אחד כמו שנים? ונראה לפרש: דמיירי בשתי מנחות הנעשות בשני כהנים, דהכי אורחא דמילתא, משום "ברוב עם הדרת מלך". דהא בתנופת חזה ושוק וחלבים מטפלים בו שלשה כהנים, משום "ברוב עם הדרת מלך", כדלקמן (סב,א) — כל שכן בשתי מנחות! והכי קאמר: יכול בשתי מנחות דווקא כתיבי שני לאוין, שבזאת נתן שמן ובזאת נתן לבונה. דאילו במנחה אחת, כיון דכבר נתן עליה שמן — הרי היא פסולה, ולא מחייב תו אלבונה, כדאשכחן לעיל (נז,א) ב"המחמץ את הפסולה", דפטור. ואף על גב דהתם כתיב "לה'", דדרשינן: כשרה ולא פסולה, אימא מהתם ילפינן! תלמוד לומר "עליה" — בגופה של מנחה הכתוב מדבר, לחייב שני לאוין. וקצת קשה: דאימא דקרא מיירי בשנתן השמן ואת הלבונה בבת אחת! ושמא אי אפשר לצמצם. אי נמי: סתם קרא אורחיה בזה אחר זה, כמו שרגילין במנחות, שיש בהם שמן ולבונה. ורבינו תם מפרש: "יכול בשני כהנים" — כלומר, בשני דברים, שזה נתן שמן וזה נתן לבונה, והוא הדין באדם אחד בזה אחר זה, אלא משום דאורחא דמילתא ששני כהנים רגילין לעשות משום "ברוב עם הדרת מלך". ואמתניתין קאי, ד"חייב על השמן בפני עצמו ועל הלבונה בפני עצמה". ובעי: אי חייב בזה אחר זה על שתיהן, אף על פי שנפסלה בשמן, מידי דהוי א"מחמץ אחר מחמץ". או כיון דנפסלה — אינו חייב, ומתניתין בשתי מנחות, באחת נתן שמן ובאחת נתן לבונה? תלמוד לומר "עליה" — בגופה של מנחה. יצא נותן שמן על הלבונה, או לבונה על השמן, שאין זה בגופה. ואפילו נתן את הלבונה מצד אחד במקום שאין שם שמן, מכל מקום "עליה" משמע שאין בכל שמן בכל המנחה. אי נמי: בגופה — משמע: כשרה ולא פסולה. **רבי** שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה לפי שאין בהן קמיצה — תימה: אלא מעתה מנחת חוטא של כהנים תהא טעונה הגשה, דהא בעיא קמיצה לרבי שמעון, כדתנן פרק "ואלו מנחות" (מנחות עב,ב), רבי שמעון אומר: מנחת חוטא של כהנים נקמצת, והקומץ קרב בפני עצמו, והשיריים קריבין בפני עצמן! וכי תימא: הכי נמי, הא קאמר רבי שמעון בגמרא: מרבה אני שאר מנחות — שיש מהן לאישים, ובאות בגלל עצמן, ויש מהן לכהנים. ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים — שאין מהן לאישים, ומנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים. אלמא יש מהן לכהנים בעי! ועוד קשה: דשבק הכא עיקר טעמא, דהכי הוה בעי למימר "רבי שמעון אומר: מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה, לפי שאין מהן לכהנים". או בגמרא ליתני בברייתא "מרבה אני שאר מנחות, שיש בהן קמיצה. ומוציא אני כל אלה, שאין בהן קמיצה"! ונראה לפרש: דקמיצה דנקט הכא, אף על גב דלישנא משמע דלטעמא נקטיה, על כרחין לא נקטיה לטעמא אלא לכללא בעלמא: דכל שאינו בקמיצה — אין בו הגשה. דשמעינן מכלל זה שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת נסכים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח. ולאו למימר קאתי דכל שיש בו קמיצה — יש בו הגשה, דיש שיש בו קמיצה — ואין בו הגשה, כגון מנחת חוטא של כהנים. **מנחת** חוטא מנין — אשאר מנחות לא מהדר, דהא כתיב במנחת מרחשת (ויקרא ב) "אשר יעשה מאלה" — משמע: כל המנחות הכתובות שם, מנחת סולת מנחת מחבת חלות ורקיקין מנחת העומר ומנחת סוטה, כדדרשי רבי שמעון ורבי יהודה. אבל מנחת כהנים ומנחת כהן משיח לא מפרש תנא קמא מנא ליה. ואי בבנין אב — איכא למיפרך: מה להצד השוה שבהן שכן נקמצות, ויש מהן למזבח ולכהנים — תאמר במנחת כהנים ומנחת כהן משיח, דכולה כליל ואין בה לכהנים! ושמא לא חשיב לה פירכא. אי נמי: מ"את המנחה" נפקא ליה, כי היכי דנפקא ליה מנחת חוטא. ודבר תימה: דשביק הכא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח, דהוא עיקר פלוגתייהו דפליגי בה במתניתין רבי שמעון ורבנן! וגם צריך לדקדק: אמאי לא נפקי מ"זאת תורת המנחה" — תורה אחת לכל המנחות? ושמא: משום דכתיב התם "והרים ממנו בקומצו מסולת המנחה ומשמנה את כל הלבונה" — משמע דאיירי בטעונות קמיצה, וטעונות שמן ולבונה, ובאות סולת — לאפוקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח, דאין טעונות קמיצה. ולא מנחת חוטא ומנחת סוטה, דאין טעונות שמן ולבונה. ולא מנחת העומר, ד"סולת" משמע חיטין, וזו באה שעורין, ולא כתיב בה "סולת" אלא "גרש" ושמן. ומיהו בריש

פירקין

פירקין (נג,א) ילפינן מ"זאת תורת" לענין מצה אפילו מנחת מרחשת, אף על גב דב"זאת תורת" כתיב "סולת", וזו אינה באה סולת אלא מרחשת! ועוד: הא רבי שמעון בריש מכילתין דנפקא לן מ"זאת תורת" כל המנחות דאין מחשבה פוסלת בהן, והכא בעי קרא לרבויי מנחת העומר ומנחת קנאות (סוטה), ולא נפקא לן מ"זאת תורת"! ונראה לפרש: דלא שייך הכא למדרש מ"זאת תורת" כלל, משום דכתיבי ריבויי ומיעוטי. דתלתא ריבויי כתיבי, ותלת מיעוטי: "את המנחה", "והבאת", "והקריבה" — לרבות, "מאלה", "והקריב" "והקריבה", "והגיש" "והגישה" — למעט, כדמוכחא סוגיא דשמעתין. לפיכך צריך לדון מה יש לנו לרבות ומה יש לנו למעט. ורבנן דהכא "מאלה" — למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים, דדרשינן כרבי שמעון. וכן ה"א ד"והקריבה" — למעוטי מנחת נסכים. אבל ה"א ד"והגישה" — למעוטי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח, לא דרשינן. ואי לא דרשינן ליה הכא, דרשינן ליה במכילתא אחריתי. ומסתבר להו למעוטי הנך, טפי ממנחת כהנים ומנחת כהן משיח, מתוך סברתו של רבי שמעון גופה דלקמן. דמעיקרא אמעט להו, והדר אמעט מנחת כהנים ומנחת כהן משיח.

והבאת לרבות מנחת העומר והקריבה לרבות מנחת סוטה — תימה: דמ"והבאת" הוה ליה למילף נמי מנחת סוטה, דכתיב בה נמי "הבאה", כדקאמר רבי יהודה? ויש לומר: דסברא הוא לאוקומי טפי במנחת העומר, דאיכא שמן ולבונה ואיכא נמי סולת, וזו קמחה. **מנחת** סוטה שטעונה תנופה אינו דין וכו' — ותימה: ולימא שתי הלחם יוכיחו, דטעונים תנופה ולא הגשה, כדקאמר במתניתין! ויש לומר: דאיכא למיפרך "מה לשתי הלחם, שכן אין מהן לאישים". אך תימה: לוג של מצורע ואשמו יוכיחו, ובכבשי עצרת ושלמי יחיד — דטעונין תנופה ולא הגשה! ולקמן לרבי יהודה קשה טפי, דלא מצריך קרא למנחת העומר מדינא יליף, דאיכא למיפרך כדפרישית.

רבי שמעון אומר את המנחה כו' — הכא דריש רבי שמעון "את", ובסוף פרק קמא (מנחות יא,ב) גבי "את כל הלבונה" לא דריש, [ושם פירשתי].

יכול שאני מרבה את שתי הלחם ולחם הפנים — משמע הכא דהוי טפי בכלל "את המנחה" ממנחת העומר ומנחת סוטה, ולעיל (נז,א) משמע איפכא גבי מחמץ, ושם פירשתי. ויש לומר: משום דבאין משעורים — גריעי. אי נמי: בתר דממעטי כל הנהו שתי הלחם ולחם הפנים, כתיבי הנך ריבויי.

ובאות

מִנְחַת חוֹבָה, וְנֶאֱמַר הָכָא מִנְחַת נְדָבָה, מַה מִּנְחַת נְדָבָה טְעוּנָה הַגָּשָׁה, אַף מִנְחַת חוֹבָה טְעוּנָה הַגָּשָׁה! - מַה לְּמִנְחַת נְדָבָה, שֶׁכֵּן טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה! - מִנְחַת סוֹטָה תּוֹכִיחַ. - מַה לְּמִנְחַת סוֹטָה, שֶׁכֵּן טְעוּנָה תְּנוּפָה! - מִנְחַת נְדָבָה תּוֹכִיחַ. וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן - שֶׁשָּׁווּ לְקֻמִּיצָה וְשָׁווּ לְהַגָּשָׁה. אַף אֲנִי אָבִיא מִנְחַת חוֹטֵא, שֶׁשָּׁוָה לָהֶן לְקֻמִּיצָה - תְּשָׁוֶה לָהֶן לְהַגָּשָׁה! - מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן הוֹכְשְׁרוּ לָבֹא בְּעָשִׂיר כְּבָעֲנִי, תֹּאמַר בְּמִנְחַת חוֹטֵא שֶׁלֹּא הוֹכְשְׁרָה לָבֹא בְּעָשִׂיר כְּבָעֲנִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֶת הַמִּנְחָה". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "וְהֵבֵאתָ" - לְרַבּוֹת מִנְחַת הָעוֹמֶר לְהַגָּשָׁה, וְכֵן הוּא קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן". "וְהִקְרִיבָהּ" - לְרַבּוֹת מִנְחַת סוֹטָה לְהַגָּשָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ". - וְדִין הוּא: וּמַה מִּנְחַת חוֹטֵא שֶׁאֵינָהּ טְעוּנָה תְּנוּפָה, טְעוּנָה הַגָּשָׁה. מִנְחַת סוֹטָה, שֶׁטְּעוּנָה תְּנוּפָה - אֵינוֹ דִין שֶׁטְּעוּנָה הַגָּשָׁה! - מַה לְּמִנְחַת חוֹטֵא שֶׁכֵּן בָּאָה חִיטִּין! - מִנְחַת הָעוֹמֶר תּוֹכִיחַ. - מַה לְּמִנְחַת הָעוֹמֶר, שֶׁכֵּן טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה! - מִנְחַת חוֹטֵא תּוֹכִיחַ. וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן - שֶׁשָּׁווּ לְקֻמִּיצָה וְשָׁווּ לְהַגָּשָׁה. אַף אֲנִי אָבִיא מִנְחַת סוֹטָה, שֶׁשָּׁוְותָה לָהֶן לְקֻמִּיצָה - תְּשָׁוֶה לָהֶן לְהַגָּשָׁה! - מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן לֹא הוֹכְשְׁרוּ לָבֹא קֶמַח, תֹּאמַר מִנְחַת סוֹטָה שֶׁהוּכְשְׁרָה לָבֹא קֶמַח? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִקְרִיבָהּ". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "וְהֵבֵאתָ" - לְרַבּוֹת מִנְחַת סוֹטָה לְהַגָּשָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ". אֲבָל מִנְחַת הָעוֹמֶר לָא צְרִיכָא קְרָא, מַאי טַעְמָא? מְדִינָא קָא אָתְיָא: וּמַה מִּנְחַת חוֹטֵא, שֶׁאֵינָהּ טְעוּנָה תְּנוּפָה - טְעוּנָה הַגָּשָׁה. מִנְחַת הָעוֹמֶר, שֶׁטְּעוּנָה תְּנוּפָה - אֵינוֹ דִין שֶׁטְּעוּנָה הַגָּשָׁה! - מַה לְּמִנְחַת חוֹטֵא, שֶׁכֵּן בָּאָה חִיטִּין! - מִנְחַת סוֹטָה תּוֹכִיחַ. - מַה לְּמִנְחַת סוֹטָה, שֶׁכֵּן בָּאָה בְּרֹר עָוֹן, דְּמִזְּכֶּרֶת עָוֹן הִיא! - מִנְחַת חוֹטֵא תּוֹכִיחַ. וְחָזַר הַדִּין, לֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן - שֶׁשָּׁווּ לְקֻמִּיצָה וְשָׁווּ לְהַגָּשָׁה. אַף אֲנִי אָבִיא מִנְחַת הָעוֹמֶר, שֶׁשָּׁוְותָה לָהֶן לְקֻמִּיצָה - תְּשָׁוֶה לָהֶן לְהַגָּשָׁה! וּמַאי פָּרְכַתְּ? רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּרֵיךְ הָכִי: מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן, שֶׁכֵּן מְצוּיִין! וְרַבִּי יְהוּדָה? אַדְרַבָּה, הָא מְצוּיָיה טְפֵי, הָנָךְ זִימְנִין דְּלָא מַשְׂכַּחְתְּ לָהּ כְּלָל. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר "וְהֵבֵאתָ" - אֶלָּא שֶׁיְּחִיד מִתְנַדֵּב וּמֵבִיא מִנְחָה אַחֶרֶת חוּץ מֵאֵלֶּה שֶׁבָּעֲנָיִן? וְדִין הוּא: צִיבּוּר מֵבִיא מִנְחָה מִן הַחִיטִּין חוֹבָה, וּמֵבִיא מִנְחָה מִן הַשְּׂעוֹרִין חוֹבָה. אַף יָחִיד שֶׁמֵּבִיא מִנְחָה מִן הַחִיטִּין נְדָבָה, יָכוֹל יָבִיא מִנְחָה מִן הַשְּׂעוֹרִין נְדָבָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֵלֶּה" - אֵין לִי אֶלָּא אֵלֶּה. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר "אֵלֶּה" - אֶלָּא לָאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי מִנְחָה", שֶׁמֵּבִיא חֲמִשָּׁתָן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵאֵלֶּה" - רָצָה אַחַת מֵבִיא, רָצָה חֲמִשָּׁתָן מֵבִיא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "אֶת הַמִּנְחָה" - לְרַבּוֹת שְׁאָר מְנָחוֹת, כְּגוֹן מִנְחַת גּוֹמֶר, מִנְחַת נָשִׁים לְהַגָּשָׁה. יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה אַף שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵאֵלֶּה". - וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת שְׁאָר מְנָחוֹת וּלְהוֹצִיא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים? - מְרַבֶּה אֲנִי שְׁאָר מְנָחוֹת, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶן לְאִישִׁים. וּמוֹצִיא אֲנִי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁאֵין מֵהֶן לְאִישִׁים. - וַהֲלֹא מִנְחַת נְסָכִים כּוּלָּהּ לְאִישִׁים, יָכוֹל יְהֵא טְעוּנָה הַגָּשָׁה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִקְרִיבָהּ". - וְהָא אַפִּיקְתֵּיהּ! - "וְהִקְרִיב" "וְהִקְרִיבָהּ". - וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת שְׁאָר מְנָחוֹת וּלְהוֹצִיא מִנְחַת נְסָכִים?

מרבה

מנחת חובה – חוטא, דהאי קרא דהגשה – במנחת נדבה כתיב. **מנחת סוטה תוכיח** – שאינה טעונה שמן ולבונה, וטעונה הגשה כדאמרינן לקמן: "והקריבה" – לרבות מנחת סוטה להגשה. **במנחת סוטה** – כתיב (במדבר ה) "והניף את המנחה". מנחת חוטא ומנחת נדבה [אין] טעונין תנופה, כדקתני במתניתין. **מנחת חוטא לא הוכשרה לבא אלא בעני** – דכתיב בויקרא בקרבן עולה ויורד "והביאה אל הכהן וקמץ" וגו'. ורבי שמעון ותנא קמא לא פליגי, אלא מר דריש חדא, ומר דריש חדא. **וכן הוא אומר** – במנחת סוטה "והקריב אותה אל המזבח". **והלא דין הוא** – ולא בעי קרא למנחת סוטה. **מה מנחת חוטא כו' טעונה הגשה** – כדרבינן לעיל מ"את המנחה". **מנחת העומר באה שעורין** – בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סח,ב). **ולא הוכשרו לבא** קמח – אלא סולת. דבמנחת חוטא כתיב "עשירית האיפה סולת" (ויקרא ה), ובעומר כתיב (שם ב) "מגרשה ומשמנה", דהא דכתיב בויקרא "וכי תקריב מנחת בכורים", במנחת העומר כתיב. "וגרשה" – היינו סלת. ובמנחת סוטה כתיב "קמח שעורים". **תלמוד לומר והקריבה** – לרבות מנחת סוטה, הואיל ולא אתא מדינא. **אבל מנחת העומר לא צריכא קרא** – ואם תאמר: לרבי יהודה "והקריב" מאי דריש ביה? תריץ ומוקי לה להך דרשה דדריש רבי שמעון לקמן מן "והקריב" "והקריבה" – להוציא שתי הלחם ולחם הפנים. **לברר עון** – לידע אם טמאה אם לאו, הלכך (לאו) חשיבא היא. **ורבי שמעון** – דמצריך קרא למנחת העומר פריך הכי: מה להנך שכן מצויין אפילו מאה פעמים בשנה אם אירע הדבר, תאמר בעומר דפעם אחת, ותו לא! **והא מצויה טפי** – דבכל שנה היא. **וקפריך** – תנא: או אינו אומר "והבאת" לא למנחת סוטה ולא לעומר, אלא לומר ולרבות שיחיד מתנדב מנחה אחרת שאינו מענין אלו חמש מנחות האמור בפרשה (ויקרא ב): סלת, ומחבת, ומרחשת, ומאפה שיש בה שתים. דבכל הנך – חיטין הן, כדכתיב "סלת" ו"סלת חטין". וקאתי "והבאת" – לרבות שיחיד מתנדב מן השעורין. **ומביאין מן השעורין** – חובת מנחת העומר. **(תלמוד לומר אלה)** – להך דרשה, אלא ללמד על העומר. **הרי עלי מנחה** – סתם, שמביא כל אלה חמישתן בעל כרחו. **מאלה** – מקצת אלה. **רבי שמעון אומר את המנחה** – אמרנו: לרבות את שאר מנחות, כגון של חוטא להגשה. יכול שאני מרבה הימנו אף שתי הלחם ולחם הפנים? **מאלה** – משמע מיעוטא. כלומר, אין טעון הגשה אלא הדומה לאלו. **והא אפיקתיה** – לרבות מנחת סוטה. **והקריב** – מצי למכתב, וכתיב "והקריבה". **ממעטה מנחת נסכים** – דמשמע מיעוט – אותה דאיירי בה, ולא אחרת. **מרבה אני שאר מנחות** – שאין כתובים בפרשה, כגון של חוטא ונשים הבאות בגלל עצמן ודומות לחמש מנחות שבפרשה. **והא מבעי לגופיה** – שיהיו מנחות האלו טעונות הגשה.

מרבה

מרבה אני שאר מנחות – שהרי דומות לאלה. **שיש מהן כו'** ויש מהן לכהנים – השירים. "והרים" – באותה פרשה כתיב "והרים הכהן מן המנחה" וגו'. **יכול בכלי** – תלמוד לומר במקום אחר (ויקרא ו) "והרים ממנו בקומצו", וליף הרמה הרמה לגזרה שוה. משנה **לוג ואשם למצורע** – כתיב בהו (שם יד) "והניף אותם". **והכבורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב** – דשמעינן ליה בעלמא (סוכה מז,ב) דאמר: בכורים טעונין תנופה. **ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק** – כתיב בהו "שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה" וגו' (ויקרא י). **אחד שלמי אנשים ואחד שלמי נשים בישראל ולא באחרים** – מפרש בגמרא. **שתי הלחם וכבשי עצרת** – כתיב בהו "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה" וגו'. שנאמר במלואים (שמות כט) "אשר הונף ואשר הורם", ולעיל מיניה כתיב "והנפת אותם תנופה" – כל הני תנופות לומר: שמוליך ומביא ומעלה ומוריד. לישנא אחרינא: מ"הונף והורם" דמלואים ילפינן לשאר תנופות. **במזרח** – כלומר, אפילו במזרחו של מזבח יכול להניף, וכל שכן במערבו דקרוב יותר להיכל. **התנופות קודמות להגשות** – תחילה מניף, ואחר כך מגישה, ובמנחת העומר ומנחת קנאות שיש בהן תנופה והגשה. ומנין שהתנופה קודם? דכתיב במנחת סוטה "והניף את המנחה לפני ה'", והדר "והקריב אותה אל המזבח" (במדבר ה). **מנחת העומר וקנאות** – כתיב בהו תנופה, ולעיל ילפינן להו הגשה. **שלשה מינין** – שלמי יחיד, ושלמי ציבור דהן כבשי עצרת, ואשם מצורע – טעונין בין שלשתן שלשה מצות. **שתים** – מצות משלשה יש בכל מין ומין, והשלישי אין בהם. דאין בכל מין אלא שתים. **שלמי יחיד** – כתיב בהו סמיכה ב"ויקרא", ותנופה שחוטין [כתיב בפרשת "צו"] בחזה ושוק שלהן. [**שלמי צבור** – טעונין תנופה חיים בפרשה "אמור", ושחוטין] דגמרינן לה משלמי יחיד אבל סמיכה – לא, כדמפרש בגמרא. **אשם מצורע** – כתיב ביה תנופה חיים, דכתיב "והניף אותם" ב"זאת תהיה תורת". וסמיכה גמרינן לכל קרבנות היחיד בפרק "שתי מדות" (מנחות צג,א), אבל לא תנופה שחוט, כדמפרש בגמרא. **גמרא והניף אותם** – אלוג ואשם כתיב. **תלמוד לומר והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף** – דמשמע "והניף" – אלוג לחודיה קאי. **יכול יניף שתיהן כאחד ויחזור ויניף** – כל אחד לעצמו, לקיים מה שנאמר "ואת לוג השמן והניף". **תלמוד לומר תנופה** – לדרשא, דהוי ליה למכתב "והניף אותם". **לפני ה' במזרח** – כלומר, אפילו במזרח קרינן ביה "לפני ה'". **האמרת** – ב"הקומץ רבה" (מנחות יט,א) גבי הגשה דמנחה "לפני ה'" – דהיינו במערב. **הני מילי מנחה דאיקרי חטאת** – דכתיב (ויקרא ו) "קדש קדשים היא כחטאת". **וחטאת טעונה יסוד** – דכתיב בה (שם) "ואת כל הדם ישפוך אל יסוד" וגו'. **וקרן מזרחית דרומית לא הוה ליה יסוד** – כדאמרינן במסכת מדות (לה,ב): היסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב, אוכל בדרום אמה אחת – דהיינו קרן מערבית דרומית, דהוה ליה יסוד, ובמזרח אמה אחת – דהיינו לקרן צפונית מזרחית. נמצא שלא היה היסוד לכל רוח מזרחית אלא אמה אחת לצד קרן מזרחית צפונית. ולרוח דרומית נמי אין יסוד אלא אמה אחת לצד מערבי. נמצא שאין יסוד לקרן מזרחית דרומית, ומנחה לא סגי דלא מיקריב ליה בדרום, דכתיב "אל פני המזבח" – בדרום, כדאמר ב"הקומץ רבה" (מנחות יט,ב). הלכך על כרחך בעינן מערבית דרומית, מערב – משום יסוד, ודרום – משום "אל פני", דהיינו דרום שבו הכבש.

ובאות בגלל עצמן — הוא לא צריך להאי טעמא, דמטעמא ד"יש מהן לכהנים" מימעטא מנחת נסכים כמו מנחת כהנים, דכולן למזבח ואין מהן לכהנים. ולא נקטיה אלא משום דנקטיה ברישא, דממעט זה אחר זה.

ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח — שאין מהן לכהנים, במתניתין פירשתי הא דתלי טעמא לפי שאין בהן קמיצה. **הני מילי** מנחה דאיקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד כו' — בזבחים בפרק "קדשי קדשים" (סג,ב) אמרינן: חטאת קרויה "מנחה", ומנחה קרויה "חטאת" — מה חטאת טעונה צפון, אף מנחה טעונה צפון. ומה מנחה בקרן מערבית דרומית, אף חטאת בקרן מערבית דרומית. ופירש שם בקונטרס דאותה גירסא משובשת, דלא חטאת העוף טעונה צפון למליקה כדקאמר לעיל: דאותן בצפון, ולא בן עוף טעון צפון, ולא מנחה לקמיצה טעונה צפון. ואם תאמר: מנחת חוטא חלוקה מן השאר, ולחטאת בהמה מקיש לה, הוה לאיתויי אמתניתין דקתני התם לעיל: המנחות נקמצות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא! ועוד: אפשר חטאת העוף הבאה בדלות תחת חטאת בהמה — אינה טעונה צפון, שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית, מנחה הבאה תחת חטאת העוף — תטעון צפון? ועוד קשה: דבפרק "איזהו מקומן" (שם מט,ב) מוכח דחטאת העוף דטעונה צפון, מעולה הוי היקש, אם כן היכי אתיא מנחה והדר ילפא מחטאת, וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש? ופירש שם בקונטרס, דנראה לו דגרסינן "מה חטאת פסולה שלא לשמה, אף מנחה פסולה שלא לשמה". וקשה לפירושו: דודאי מעיקרא אמרינן לעיל בפרק קמא דמכילתין (ד,א): בשלמא מנחת חוטא, "חטאת" קרייה רחמנא. אלא מנחת קנאות כו', אבל במסקנא אמרינן: אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולות בשלא לשמן, מנלך? חטאת טעמא מאי? דכתיב בה "היא" — הני נמי כתיב בה "היא". והרב רבינו חיים גריס "מה חטאת טעונה יסוד, דכתיב (ויקרא ה) "והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח", אף מנחה טעונה הגשה כנגד היסוד, לאפוקי קרן דרומית מזרחית, כדמוכח הכא דמדאיקרי "חטאת" נפקא. ואם תאמר: ושאר מנחות מנלן? וכי תימא מדאיתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפרשת "צו את אהרן", וילפינן משירי הדם שטעונין יסוד, אם כן מנחת חוטא נמי תיפוק לי מדהתם! ועוד: מנלן דמקשינן לשיריים, אקשיינהו לתחילת דמים, דלא בעו יסוד בחטאת! ויש לומר: דכתיב "לפני ה'" אמנחת חוטא, ובכל המנחות נמי כתיב "לפני ה'". כי היכי דהאי "לפני ה'" — כנגד היסוד, האי נמי — כנגד היסוד. ולא גזירה שוה ממש היא, דדבר הלמד בהיקש מיבעיא לן אי חוזר ומלמד בגזרה שוה אי לא, אלא גלויי מילתא בעלמא. **אבל** הכא לפני ה' קרינא ביה — תימה דבזבחים פרק "קדשי קדשים" (נח,א ושם) וביומא בפרק "טרף בקלפי" (מה,ב) גבי גחלים של יום הכפורים, משמע דלא מיקרי "לפני ה'" אלא במערב, וכן גבי נר מערבי בפרק "שתי הלחם" (מנחות צח,ב). והכא גבי תנופה אמר "לפני ה'" במזרח? וכן גבי שחיטה כתיב (ויקרא א) "לפני ה'", ושרי בכל מקום בעזרה! ויש לומר: דשחיטה ותנופת לוג ואשם כתיב (שם יד) "לפני ה' — למעוטי בחוץ,

דתנופת

מְרַבֶּה אֲנִי שְׁאָר מְנָחוֹת שֶׁבָּאוֹת בְּגִלַּל עַצְמָן, וּמוֹצִיא אֲנִי מִנְחַת נְסָכִים שֶׁאֵינָהּ בָּאָה בְּגִלַּל עַצְמָהּ. וַהֲלֹא מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ בָּאוֹת בְּגִלַּל עַצְמָן, יָכוֹל יְהוּ טְעוּנוֹת הַגָּשָׁה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִגִּישָׁהּ". - הַאי מִבָּעֵי לֵיהּ לְגוּפָהּ שֶׁטְּעוּנָה הַגָּשָׁה! - מִן "וְהִגִּישׁ" "וְהִגִּישָׁהּ". - וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת שְׁאָר מְנָחוֹת וּלְהוֹצִיא מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ? - מְרַבֶּה אֲנִי שְׁאָר מְנָחוֹת, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶן לְאִישִׁים, וּבָאוֹת בְּגִלַּל עַצְמָן, וְיֵשׁ מֵהֶן לַכֹּהֲנִים. וּמוֹצִיא אֲנִי שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁאֵין מֵהֶן לְאִישִׁים, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁאֵינָהּ בָּאָה בְּגִלַּל עַצְמָהּ, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ שֶׁאֵין מֵהֶן לַכֹּהֲנִים. "וְהֵרִים" - יָכוֹל בִּכְלִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ", מַה הָרָמָה הָאֲמוּרָה לְהַלָּן בְּקוֹמְצוֹ, אַף הָרָמָה הָאֲמוּרָה כָּאן בְּקוֹמְצוֹ. **מִשְׁנָה** אֵלּוּ טְעוּנוֹת תְּנוּפָה וְאֵין טְעוּנוֹת הַגָּשָׁה: לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע וַאֲשָׁמוֹ, וְהַכְּבוּרִים כְּדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, וְאִימּוּרֵי שַׁלְמֵי יָחִיד וְחָזֶה וְשׁוֹק שֶׁלָּהֶן, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים, בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא בַּאֲחֵרִים. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּשְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֶרֶת. בֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם עַל גַּבֵּי שְׁנֵי כְבָשִׂים וּמַנִּיחַ שְׁתֵּי יָדָיו לְמַטָּה, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא מַעֲלָה וּמוֹרִיד, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם". תְּנוּפָה הָיְתָה בַּמִּזְרָח, וְהַגָּשָׁה בַּמַּעֲרָב. תְּנוּפוֹת קוֹדְמוֹת לְהַגָּשׁוֹת. מִנְחַת הָעוֹמֶר וּמִנְחַת קְנָאוֹת - טְעוּנוֹת הַגָּשָׁה וּתְנוּפָה. לֶחֶם הַפָּנִים וּמִנְחַת נְסָכִים - אֵין טְעוּנוֹת לֹא הַגָּשָׁה וְלֹא תְּנוּפָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מִינִין טְעוּנִין שָׁלֹשׁ מִצְוֹת, שְׁתַּיִם בְּכָל אַחַת וְאַחַת, וּשְׁלִישִׁית אֵין בָּהֶן, וְאֵלּוּ הֵן: זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, וּזְבְחֵי שַׁלְמֵי צִיבּוּר, וַאֲשָׁם מְצוֹרָע. זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד - טְעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים וּתְנוּפָה שְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן תְּנוּפָה חַיִּים. זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִיבּוּר - טְעוּנִים תְּנוּפָה חַיִּים וּשְׁחוּטִין, [וְאֵין בָּהֶם סְמִיכָה]. וַאֲשָׁם מְצוֹרָע - טָעוּן סְמִיכָה וּתְנוּפָה חַי, וְאֵין בּוֹ תְּנוּפָה שָׁחוּט. **גמרא** תָּנוּ רַבָּנָן: "וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת לוֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה" - מְלַמֵּד שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה כְּאֶחָד. וּמִנַּיִן שֶׁאִם הֵנִיף זֶה בְּעַצְמוֹ וְזֶה בְּעַצְמוֹ יָצָא? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם... וְהֵנִיף". יָכוֹל יָנִיף וְיַחֲזִיר וְיָנִיף? תַּלְמוּד לוֹמַר: "תְּנוּפָה" - וְלֹא תְּנוּפוֹת. "לִפְנֵי ה'" - בַּמִּזְרָח. וְהָא אָמַר: "לִפְנֵי ה'" - יָכוֹל בַּמַּעֲרָב! אָמְרִי: הָנֵי מִילֵי מִנְחָה דְּאִיקְּרִי "חַטָּאת", וְחַטָּאת טְעוּנָה יְסוֹד, וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֵית לָהּ יְסוֹד. אֲבָל הָכָא, "לִפְנֵי ה'" קְרִינָא בֵּיהּ. "וְהַכְּבוּרִים, כִּדְבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב". מַאי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב? דְּתַנְיָא: "וְלָקַח הַכֹּהֵן" - לִימֵּד עַל הַכְּבוּרִים שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב? גְּמַר "יָד" "יָד" מִשְּׁלָמִים, כְּתִיב הָכָא "וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָּ", וּכְתִיב הָתָם "יָדָיו תְּבִיאֶנָּה",

דתנופת אשם מחיים, אבל "לפני ה'" דהנך למה לי, אי לאו משום דבעינן במערב. ומיהו קשה: דמשמע הכא גבי הגשה דאי לא בעי יסוד, הוה מכשרנא קרן דרומית מזרחית להגשה, אף על גב דכתיב "לפני ה'", והגשה במזבח היא, ולא איצטריך למעוטי בחוץ, אם כן לא אתא אלא לאצרוביה מערב! ועוד קשה: דבהנך דהגשה גופה משמע ב"הקומץ רבה" (מנחות יט,ב) דבעינן "לפני ה'" ממש, דקאמר רבי אלעזר: יכול יגישנה במערבה של קרן או בדרומה של קרן? ומסיק: כשאתה אומר "לפני ה'" במערב — ביטלת "אל פני המזבח", וכשאתה אומר "אל פני המזבח" בדרום — קיימת "לפני ה'" במערב, כדמפרש: דקסבר, כולהי מזבח בצפון קאי. אלמא דאי לאו הכי, לא הוה קרינא ביה "לפני ה'". **כהן** מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף — לאו דווקא קאמר תחת יד הבעלים ממש, דאם כן הויא לה יד הבעלים חציצה בין הכלי ובין יד הכהן, ובסוף "שתי מדות" (מנחות צד,א) מסקינן גבי בעלי חבורין: לינפו כולהו בהדי הדדי? קא הויא חציצה. אלא הבעלים אוחזין באוגבי הכלי, והכהן בשוליו מלמטה, והיינו "תחת יד הבעלים". והכי תנן בהדיא בשילהי מסכת בכורים (משנה ו): הגיע ל"ארמי אובד אבי", מוריד הסל מעל כתיפו, ואוחז בשפתותיו, והכהן מניח ידו תחתיו ומניפו. ובקונטרס פירש לקמן בפרק "שתי מדות" (צג,א) דתנופת הכהן לא איכפת לן אם יש בה חציצה, דעיקר תנופה בבעלים היא. וקשה: דמנא ליה האי? הא תרוייהו כתיבן! ובירושלמי משמע קצת דהוי [תחת ידיו] ממש, דגרסינן גבי תנופת מנחת סוטה "ובהן מניח ידו כו', ואין הדבר כעור — מביא מפה ואינו חוצץ. מביא כהן זקן, ואפילו תימא ילד — אין יצר הרע מצוי לאותה שעה. ומיהו מצינו למימר דאף על פי שזה למטה וזה למעלה — פעמים נוגעין ידיו בידה, על ידי שמתיחד בתנופה. **מצינו** שחילק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן גוים לקרבן נשים בסמיכה — פירש בקונטרס: דתניא בתורת כהנים ברישיה "בני ישראל" "וסמך" — בני ישראל סומכין, ולא הגוים סומכין, בני ישראל סומכין — ולא בנות ישראל סומכות. ולקמן בסוף "שתי מדות" (שם) אמרינן נמי: בני ישראל סומכין, ואין הגוים סומכין. ואם תאמר: ותיפוק לי מדדרשינן בסוף "שתי מדות" (שם): "קרבנו" — ולא קרבן גוי! ויש לומר: דאיצטריך "קרבנו", דלא תימא: שיסמוך ישראל בשבילן, כגון שמביא נסכים בשבילו. ואם תאמר: מ"קרבנו" — ולא קרבן חבירו, נפקא! ויש לומר: דהוה אמינא, כיון דאינו יכול לסמוך — יסמוך אחר בשבילו. ולא דמי לקרבן חבירו, דבר סמיכה הוא. וכי תימא: אשה נמי ליבעי מיעוט שלא יסמוך אחר בשבילה! שמא יש מיעוט. אי נמי: כיון דגלי בגוי, הוא הדין באשה. ואם תאמר: ולמה לי קרא למעוטי התם "ידו" — ולא יד שלוחו, תיפוק לי מ"קרבנו" — ולא קרבן חבירו! ויש לומר: דאיצטריך תרי קראי, דלא תימא: כי שוייה שליח עדיף, דשלוחו של אדם כמותו. **יכול** נחלוק בתנופה — שלא יהא קרבן גוי וקרבן נשים טעון תנופה (בישראל). לא, מה לי חלק בסמיכה כו' — כלומר, לא נחלוק, כדמסיק דיש טעם בסמיכה שיהא בבעלים, והכתוב מיעט גוים ונשים. אבל תנופה — בכהנים נמי, וכשמיעט הכתוב — גוים ונשים מיעט, ולא כהנים. ויש ספרים שכתוב בהן: מה תלמוד לומר "בני ישראל"? — בני ישראל מניפין, ואין הגוים מניפין, ואין הנשים מניפות. וברוב ספרים לא מסיים בהו "ואין הגוים מניפין". ועוד קשה: דלקמן (סב,ב) דתניא, והאשה — כהן מניף על ידה, הוה ליה למיתני "והאשה והגוי כהן מניף על ידיהם"! ועוד מתניתין דתנן "אחד אנשים ואחד נשים", הוה ליה למתני "אחד אנשים ואחד נשים ואחד גוים"! **בישראל** אבל לא באחרים — מפרש רב יהודה דהכי קאמר: אחד אנשים ואחד נשים ואחד גוים — קרבן טעון תנופה, ותנופה עצמה — בישראל אבל לא בידי נשים ולא בידי גוים. ובקונטרס כתוב גירסא אחרת, כמו ששנינו בתורת כהנים: אמר רבי יוסי: מצינו שלא חלק הכתוב בין קרבן גוים לקרבן נשים לסמיכה, יכול לא נחלוק בתנופה? — מה לי חלוק בסמיכה, שאין סמיכה אלא בבעלים. לא נחלוק בתנופה, שהתנופה בכהנים. וכיון שיש תנופה שלא בבעלים, יש לנו לחלוק ולהוציא קרבן גוים לגמרי מדין תנופה, שאין חזה ושוק שלהן חלוק משאר הבשר, שהכל לכהנים. אבל קרבן נשים, שחזה ושוק לכהנים והשאר לבעלים, יהא קרבן טעון תנופה בכהנים. ומה תלמוד לומר "בני ישראל"? — בני ישראל מניפין, ואין הנשים מניפות. ולשון זה מיושר, שבכמה מקומות בשמועה זו יש להבין שקרבן גוים אין טעון תנופה כלל. כך הגירסה בקונטרס. וקצת קשה, דאף על פי שאין חזה ושוק חלוק משאר הבשר, יהו כזבחי שלמי צבור דתנופתן כמו שהן לרבי, כדלקמן! ועוד: דתני דכל שלמי הגוי לכהנים, משום דערל אסור בקדשים, כדאמר בפרק "הערל" (יבמות עד,א), מכל מקום אי בעי — יהיב ליה לישראל, דשאר הבשר שרי לישראל בר מחזה ושוק דאסור. ומה נפשך, חזה ושוק שלהן חלוק משאר הבשר — שזה מותר לזרים, וזה אסור לזרים. וגירסא ראשונה יש ליישב קצת, דלא בעי למיתני במתניתין "אחד אנשים ואחד נשים ואחד גוים", וכן בברייתא דלקמן לא בעי למיתני "והאשה והגוי" — משום דלמאן דאמר לקמן בפרק "ואלו מנחות" (עג,ב) שלמי הגוי עולות, לא שייך גוי בתנופה כלל, דעולה לא בעיא תנופה אפילו בישראל. ואי דיהיב ליה לישראל, כדתניא התם: גוי שהתנדב להביא שלמים, נתנן לישראל — אוכלן ישראל, ומפרש דהכי קאמר: "על מנת שיתכפר בהן ישראל", אוכלן ישראל — מסתברא דכי האי גוונא בעי תנופה, דדינן בקרבן ישראל. ומיהו ריישא דמתניתין, ודאי לאו במאן דאמר שלמי הגוי עולות, דקתני: הגשה ולא תנופה — מנחת הגוי, משמע דנקמצת ושיריה לכהנים, מדבעיא הגשה. ולמאן דאמר שלמי הגוי אין מתנדב גוי אלא עולות, במנחות נמי אין מתנדב אלא מנחת נסכים, דכוליה כליל. ובמנחת נסכים תנן: ולא תנופה ולא הגשה. ואף על פי דהא דממעטינן מהגשה הוי טעמא משום דאינה באה בגלל עצמה אלא עם החזה, כדאמר רבי שמעון, כיון דההתנדב מנחת נסכים — הוי דינה כבאה עם החזה. תדע, מדלא חשיב לה גבי הגשה.

אין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מנין תלמוד לומר המקריב — משמע דלא הוו בכלל "בני ישראל", וכן בפרק "הערל" (יבמות עד,ב) אמרינן: "דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע" — אין לי אלא בני ישראל, גיורת ושפחה משוחררת מנין? — תלמוד לומר "אשה". ואית דלא גרסי "משוחררת", ושם פירשתי. ותימה: דבפרק "בנות כותים" (נדה לד,א) דרשינן: בני ישראל מטמאין בזיבה, ואין הגוים מטמאין, אבל גרים ומשוחררין לא ממעטינן. וכן גבי גונב נפש בפרק "הנחנקין" (סנהדרין פו,א) לא ממעטינן מ"בני ישראל" גרים ומשוחררין, וכן בפרק קמא דערכין (ה,ב) דרשינן: בני ישראל מעריכין, ואין הגוים מעריכין, ולא ממעטינן לא גרים ולא עבדים אף על פי שאינם משוחררין! ושמא בכל הנך יש שום ריבוי דמרבי גרים. ומשוחררין.

במילואים

מַה כָּאן כֹּהֵן, אַף לְהַלָּן כֹּהֵן, וּמַה לְהַלָּן בְּעָלִים, אַף כָּאן בְּעָלִים, הָא כֵּיצַד? כֹּהֵן מַנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי בְעָלִים וּמֵנִיף. וְלִימָא נָמֵי: כְּדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה! דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "וְהִנִּיחוֹ" - זוֹ תְּנוּפָה, אַתָּה אוֹמֵר: זוֹ תְּנוּפָה, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא הֲנָחָה? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "וְהִנִּיחוֹ" - הֲרֵי הֲנָחָה אָמוּר, הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים "וְהִנִּיחוֹ"? - זוֹ תְּנוּפָה! - אָמַר רָבָא: הוֹאִיל וּפָתַח בּוֹ הַכָּתוּב תְּחִלָּה. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: הוֹאִיל וְרַב גְּבִרְיָה. "וְאֵימוּרֵי שַׁלְמֵי יָחִיד וְחָזֶה וְשׁוֹק שְׂמֹאלָה, אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים, בְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל לֹא בַּאֲחֵרִים". מַאי קָאָמַר? אֲמַר רַב יְהוּדָה, הָכִי קָאָמַר: אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים וְאֶחָד גִּרִים וַעֲבָדִים מְשׁוּחְרָרִין, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין וְאֵין הַגּוֹיִם מְנִיפִין, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין וְאֵין הַנָּשִׁים מְנִיפוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מָצִינוּ שֶׁחָלַק הַכָּתוּב בֵּין קָרְבַּן יִשְׂרָאֵל לְקָרְבַּן גּוֹיִם לְקָרְבַּן נָשִׁים בִּסְמִיכָה, יָכוֹל נַחֲלוֹק בִּתְנוּפָה? לֹא, מַה לִּי חָלַק בִּסְמִיכָה, שֶׁהַסְּמִיכָה בַּבְּעָלִים. נַחֲלוֹק בִּתְנוּפָה, שֶׁהַתְּנוּפָה בַּכֹּהֲנִים? אִם כֵּן, מָה תַּלְמוּד לוֹמַר "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"? - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין, וְאֵין הַגּוֹיִם מְנִיפִין. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין, וְאֵין הַנָּשִׁים מְנִיפוֹת. תָּנְיָא אִידָךְ: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אֵין לִי אֶלָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, גֵּרִים וַעֲבָדִים מְשׁוּחְרָרִין מִנַּיִן? - תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַמַּקְרִיב". אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא זֶה כֹּהֵן הַמַּקְרִיב? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "יָדָיו תְּבִיאֶינָה" - הֲרֵי בְּעָלִים אָמוּר, הָא כֵּיצַד? - כֹּהֵן מַנִּיחַ יָדָיו תַּחַת יְדֵי הַבְּעָלִים, וּמֵנִיף.

כיצד

מה כאן – בבכורים [כהן]. **ונימא נמי** – תנא דמתניתין "והבכורים כדברי רבי יהודה", דשמעינן ליה נמי דאמר דבעי תנופה לבכורים. **הנחה** – שיניחוהו לפני המזבח. **הואיל ופתח בו'** – ולהכי נקט רבי אליעזר בן יעקב – משום דהוא יליף טעמא מ"ידיו", דהוא רישא דקרא. **ורב גבריה** – שהוא חכם ביותר, דקיימא לן (עירובין סב,ב): משנת רבי אליעזר [בן יעקב] קב ונקי. **מאי קאמר** – רישא קתני "אחד נשים ואחד אנשים", והדר קתני" אבל לא באחרים" – דמשמע: אנשים ולא נשים. **קרבנן מעון תנופה** – ושל נשים מניף להו כהן לחודיה. **בני ישראל מניפין** – דכתיב ב"צו את אהרן": "דבר אל בני ישראל לאמר המקריב" וגו'. **מצינו כו'** – דתניא בתורת כהנים ברישיה: "בני ישראל וסמך" – בני ישראל סומכין, ואין הגוים סומכין. בני ישראל סומכין, ואין בנות ישראל סומכות. **יכול נחלוק בתנופה** – שלא יהא קרבן נשים וגוים טעון תנופה כישראל. **לא** – כלומר, לא נחלוק. **דמה לי חלק בסמיכה** – כלומר, טעם יש בסמיכה שהסמיכה בבעלים עצמן, כדאמרינן בפרק "שתי מדות" (מנחות צג,ב): "ידו" – ולא יד שלוחו, הלכך גוים ונשים, אחר שמעטן הכתוב מלסמוך, אין בקרבנן סמיכות. **נחלוק בתנופה** – בתמיה. **שהתנופה בכהנים** – ויכולים גוים ונשים לעשות כהן שליח. **אם כן** – דטעון תנופה, מה תלמוד לומר "בני ישראל"? – בני ישראל מניפין הן עצמן, ואין הנשים מניפין הן עצמן אלא כהן. **תניא אידך** – בתנופה. תלמוד לומר המקריב – כל דהו. **או אינו** – אומר "המקריב" אלא המקריב את החלב הוא יניף, ולא בעלים.

הא

רש"י

הא כיצד – יתקיימו "המקריב" דהיינו כהן, ו"ידיו תביאנה" דהיינו בעלים? **היכא** – אשכחן לחם, דלחם למעלה? **במילואים** – דכתיב (ויקרא ח) "ומסל המצות אשר לפני ה'" וגו' עד "וישם על החלבים ועל שוק הימין". **מאי טעמא** – אמרינן דמניח חזה ושוק על אימורין? **ההוא דמייתי ליה כהן מבית הממטחים ורמי ליה** – החלב על החזה, וכי הדר רמי ליה ביד המניף – אישתכח מה שהיה למעלה, היה עכשיו למטה. **ההוא היינו דיהיב ליה** – כהן המניף לכהן המקטיר, ואישתכח דאימורין שהיו למטה, הוו השתא למעלה. **והא קא משמע לן** – הנך שלשה קראי דבעינן שלשה כהנים, דבלאו שלשה לא משכחת דליתהפכי כולי האי. **נישתקל הכתוב** – הושוו, ושני דינין בפסוק זה. **דתרתי שמעינן** מיניה, ולא ידעינן בתר הי מינייהו ניזיל. **להוציא שבעה** – שהשבעה כבשים של עולה, הבאין על הלחם בחובת היום לעצרת, כדכתיב (ויקרא כג) "והקרבתם על הלחם" וגו' אין טעונין תנופה עם הלחם. **בין ירכותיהן** – שמשכיב הכבשים על מתניהם על ידו, ונותן הלחם על ירך התחתון. **לחם על הכבשים על ירך התחתון, וכבשים על הלחם** – ירך העליון מוטל על הלחם, **ובעודן חיין קמיירי. אין עושין כן** – לתת לחם בין ירכים. **על בסמוך** – שיתן הבזיכין של לבונה אצל הסדרים. **כשהוא אומר על הארון את הפרוכת** – דליכא למימר על ממש, דהא פרוכת מחיצה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. **הוי על בסמוך** – שהיה אצל הארון, הכא נמי על שני הכבשים – על בסמוך. **מוליך ומביא** – לצפון ודרום ומזרח ומערב – כדי לעצור רוחות הבאות מארבעה רוחות. **מעלה ומוריד לעצור טללים רעים** – הבאין מלמעלה למטה. **שירי מצוה היא** – דלא מעכבא כפרה, ולא עיקר מצוה, כדאמרינן בפרק "שתי מדות" (מנחות צג,ב) שאם עשה לתנופה שירי מצוה – מעלה עליו הכתוב (לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא כיפר וכיפר. **וכן ללולב** – בעינן מוליך ומביא. **לאגרויי** – שטנא. **טעונין תנופה שחוטין** – דבחיין לא איצטריך ליה למיתני, [דבגופיה כתיב]. **כמות שהן** – שלמים.

תוספות

במילואים — דכתיב "ומסל המצות אשר לפני ה' לקח מצה אחת" וגו' עד "וישם (את) [על] החלבים (על החזות) ועל שוק הימין" ואם תאמר: הא כתיב בתריה "ויתן הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו וינף" וגו', ואז נהפך הלחם למטה, כי הני דבסמוך?

כדי לעצור רוחות רעות — שמא לא בכל תנופות עושין כן, אלא דווקא בתנופה של שתי הלחם דעצרת וכן לולב, משום דאמרינן בפרק קמא דראש השנה (טז,א) דגזר דין נחתם בפסח — על התבואה, בעצרת — על פירות האילן, בחג — על המים, ולבד מן הניעונע שבלולב יש בו הולכה והובאה. ובערוך פירש בערך "נע": צריך לנענע בהולכה והובאה. והביא ראיה מהירושלמי, תני: צריך לנענע שלש פעמים על כל דבר ודבר. בעי רבי זירא: הכן חד והכן חד, או דלמא הכן והכן חד — פירוש: כבר אמרנו צריך ניעונע שלש פעמים, בעי רבי זירא: ההולכה תיחשב פעם אחת והובאה פעם אחת, או דלמא הולכה והובאה פעם אחת נחשבת וצריך להוליך ולהביא שלש פעמים. תמן תנינן בנדה פרק תשיעי (סב,א) בענין "שבעה סממנים מעבירים על הכתם": וצריך לכסכס שלש פעמים על כל אחד. רבי זעירא בעי: הכן חד והכן חד, או הכן והכן חד. ולא איפשיט. וכיון דלא איפשיט, עבדינן לחומרא שלש פעמים בכל אחד ואחד. עד כאן לשונו. וההיא בעיא דהתם איתא נמי בהתלמוד שלנו בנדה בפרק "האשה" (סג,א), דבעי רבי ירמיה: אמטויי ואיתויי חד, או דלמא אמטויי חד ואיתויי חד. וכיוצא בה לקמן בפרק "ואלו מנחות" (עו,א) גבי "שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה", דבעי רבי ירמיה: אמטויי ואיתויי חד, או דלמא אמטויי ואיתויי תרי.

רב

כֵּיצַד עוֹשֶׂה? - מַנִּיחַ אֵימוּרִין עַל פִּיסַּת הַיָּד וְחָזֶה וְשׁוֹק עֲלֵיהֶן, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לֶחֶם - הַלֶּחֶם מִלְמַעְלָה. הֵיכָא? אָמַר רַב פַּפָּא: בְּמִלּוּאִים. מַאי טַעְמָא? אִילֵימָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחָזֶה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה", וְהָכְתִיב: "אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֻנוּ"! אֶלָּא דְּמַיְיתֵי לֵיהּ כֹּהֵן מִבֵּית הַמִּטְבָּחַיִם, וְרָמֵי לֵיהּ. וְהָכְתִיב: "וַיָּשִׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הֶחָזוֹת"! - הַהוּא דְּיָהֵיב לֵיהּ לְכֹהֵן אַחֲרִינָא וְאָזֵיל וּמַקְטַר לֵיהּ. וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּבָעֵינַן שְׁלֹשָׁה כֹּהֲנִים, מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "בְּרֶב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ". "וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּשְׁנֵי כִּבְשֵׂי עֲצֶרֶת" [וכו']. תָּנוּ רַבָּנַן: "וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים" - יָכוֹל יַנִּיחַ כְּבָשִׂים עַל גַּבֵּי הַלֶּחֶם? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים". אִי עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים, יָכוֹל לֶחֶם עַל גַּבֵּי כְּבָשִׂים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים". נִישְׁתַּקַּל הַכָּתוּב וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם לֶחֶם עַל גַּבֵּי כְּבָשִׂים וְאִם כְּבָשִׂים עַל גַּבֵּי לֶחֶם. מַה מָּצִינוּ בְּכָל מָקוֹם לֶחֶם לְמַעְלָה, אַף כָּאן לֶחֶם לְמַעְלָה. הֵיכָא? אָמַר רַב פַּפָּא: בְּמִילּוּאִים. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַמְשׁוּלָּם אוֹמֵר: כְּבָשִׂים לְמַעְלָה, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים"? לְהוֹצִיא שִׁבְעָה. חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר: מַנִּיחַ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בֵּין יֶרְכוֹתֵיהֶן שֶׁל כְּבָשִׂים וּמֵנִיף, וְנִמְצָא מְקַיֵּים שְׁנֵי מִקְרָאוֹת הַלָּלוּ, לֶחֶם עַל גַּבֵּי כְּבָשִׂים וּכְבָשִׂים עַל גַּבֵּי הַלֶּחֶם. אָמַר רַבִּי: לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אֵין עוֹשִׂין כֵּן, לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשִׂין כֵּן? אֶלָּא מַנִּיחַ זֶה בְּצַד זֶה וּמֵנִיף. וְהָא בָּעֵינַן "עַל"? אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַב הַמְנוּנָא, וְאָמְרִי לֵהּ רַב הַמְנוּנָא לְרַב חִסְדָּא: רַבִּי לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר "עַל" בְּסָמוּךְ. דְּתַנְיָא: "וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה" - רַבִּי אוֹמֵר: "עַל" בְּסָמוּךְ. אַתָּה אוֹמֵר: "עַל" בְּסָמוּךְ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא עַל מַמָּשׁ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "וְסִכִּית עַל הָאָרֹן אֶת הַכַּפֹּרֶת", הֲוֵי אוֹמֵר: "עַל" בְּסָמוּךְ. "מוֹלִיךְ וּמֵבִיא מַעֲלֶה וּמוֹרִיד" [וכו']. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹלִיךְ וּמֵבִיא - לְמִי שֶׁהָרוּחוֹת שָׁלוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד - לְמִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ. בְּמַעֲרָבָא מַתְנוּ הָכִי, אָמַר רַב חָמָא בַּר עוּקְבָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי חֲנִינָא: מוֹלִיךְ וּמֵבִיא - כְּדֵי לַעֲצוֹר רוּחוֹת רָעוֹת, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד - כְּדֵי לַעֲצוֹר טְלָלִים רָעִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַב אָבִין, זֹאת אוֹמֶרֶת: שִׁירֵי מִצְוָה מְעַכְּבִים אֶת הַפּוּרְעָנוּת, דְּהָא תְּנוּפָה שִׁירֵי מִצְוָה הִיא, וְעוֹצֶרֶת רוּחוֹת רָעוֹת וּטְלָלִים רָעִים. אָמַר רַבָּה: וְכֵן לוּלָב. רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב מַמְטֵי לֵיהּ וּמַיְיתֵי לֵיהּ וּמַחֲוֵי הָכִי וְאָמַר: גִּירָא בְּעֵינָא דִּשְׁטָנָא. וְלָאו מִילְתָא הִיא, מִשּׁוּם דְּאָתֵי לְאִתְגְּרוּיֵי בֵּיהּ. תָּנוּ רַבָּנַן: זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר טְעוּנִין תְּנוּפָה לְאַחַר שְׁחִיטָה, וּתְנוּפָתָן כְּמוֹת שֶׁהֵן, דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּחָזֶה וְשׁוֹק. בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי? אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַב הַמְנוּנָא, וְאָמְרִי לָהּ רַב הַמְנוּנָא לְרַב חִסְדָּא: בְּדוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ, בְּדוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָהּ קָא מִיפַּלְגִי. רַבָּנַן סָבְרִי: דּוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ, מַה זִּבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד טְעוּנִין תְּנוּפָה לְאַחַר שְׁחִיטָה, אַף זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר טְעוּנִין תְּנוּפָה לְאַחַר שְׁחִיטָה. וּמִינָּהּ, מַה הָתָם בְּחָזֶה וְשׁוֹק, אַף הָכָא נַמִּי בְּחָזֶה וְשׁוֹק. וְרַבִּי סָבַר: דּוּן מִינָּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָהּ, מַה זִּבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד טְעוּנִין תְּנוּפָה לְאַחַר שְׁחִיטָה, אַף זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר טְעוּנִין תְּנוּפָה לְאַחַר שְׁחִיטָה. וְאוֹקֵי בְּאַתְרָהּ, הָתָם הוּא דְּחָזֶה וְשׁוֹק, אֲבָל הָכָא כְּמוֹת שֶׁהֵן, כְּמוֹת שֶׁהֵן בַּחַיִּים.

רב

דף

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה — הך מילתא דרב פפא מקמי דלישמעה לההיא דסוף "כל התדיר" (זבחים צא,ב) דפליגי רבי ורבנן במתנדב שמן, ומסקינן דפליגי בדון מינה ומינה. דרבי סבר: דון מינה ואוקי באתרה, וקאמר רב פפא התם: אי תניא — תניא. וכן ההיא דפסחים בפרק "כל שעה" (לב,ב) דילוף מזיד דמעילה פטור מקרבן מקל וחומר משאר מצות שיש בהן כרת ופטור מזיד. וקאמר: לא אם אמרת בשאר מצות — שכן לא חייב בהן מיתה כו'. ופריך: האי תנא מעיקרא אלימא ליה כרת, ולבסוף אלימא ליה מיתה? ומשני: דהכי קאמר, לא אם אמרת בשאר מצות — שכן לא חייב בהן מיתה בפחות מכזית, תאמר במעילה — דחייב בפרוטה, אף על גב דלית ביה כזית. ופריך: מאן שמעת ליה דאמר הזיד במעילה במיתה — רבי, דיליף "חט" "חט" מתרומה, ומינה: מה תרומה — בכזית, אף מעילה — בכזית! והשתא, מאי קושיא — הא רבי היא, דאית ליה דון מינה ואוקי באתרה! ורב פפא דוחק שם לתרץ, דרבי סבר לה כאבא שאול דמחייב התם בתרומה בששוה פרוטה אף על גב דלית בה כזית! וצריך לומר: דמקמי דלישמעה לההיא דזבחים אמרה. אי נמי יש לומר הכא והתם דהכי קאמר: דמהני ליכא למשמע מינה.

ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים כו' — כאן נמי שייך לדקדק אמאי צריך קרא, נימא: כל חד וחד תיקו בדוכתיה! ויש לומר: דמכל מקום הוה יליף "מה מצינו", כדפרישית לעיל, ומשום דאיקרו "שלמים". תדע, דהא איכא למיפרך: מה לשלמי צבור — שכן חובה, אלא אהא דאיקרו "שלמים" סמיך. ועוד: כדאמרן לעיל, "שלמיהם" ריבויא הוא.

ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט כו' — ואף על גב דאמרן לעיל (סא,א): "תנופה" — ולא תנופות, הכא לא דמי, כיון דחדא מחיים וחדא לאחר שחיטה.

וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף

רַב פָּפָּא אָמַר: דְּכוּלֵי עָלְמָא דּוּן מִינָּהּ וּמִינָּהּ הוּא, וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי - כִּי הָתָם. מַה הָתָם - דָּבָר שֶׁמַּתָּנָה לַכֹּהֵן, אַף הָכָא - דָּבָר שֶׁמַּתָּנָה לַכֹּהֵן. רָבִינָא אָמַר: דְּכוּלֵי עָלְמָא דּוּן מִינָּהּ וְאוֹקֵי בְּאַתְרָהּ, וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּרַבָּנַן - "שַׁלְמֵיהֶם" רִיבּוּיָא הוּא. "רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מִינִין טְעוּנִין שָׁלֹשׁ מְצוֹת, שְׁתַּיִם - בְּכָל אֶחָד, וּשְׁלִישִׁית - אֵין בָּהֶן. וְאֵלּוּ הֵן: זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, וּזְבָחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וַאֲשַׁם מְצוֹרָע. זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד - טְעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים, וּתְנוּפָה שְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן תְּנוּפָה חַיִּים. זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר - טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים, וּשְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן סְמִיכָה. אֲשַׁם מְצוֹרָע - טָעוּן סְמִיכָה, וּתְנוּפָה חַי, וְאֵין בּוֹ תְּנוּפָה שָׁחוּט". וְיִהְיוּ זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים, מִקַּל וָחוֹמֶר: וּמַה זִּבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, שֶׁאֵין טְעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים - טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים. זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, שֶׁטְּעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים - אֵינוֹ דִּין שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים! - מִיעֵט רַחֲמָנָא גַּבֵּי זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר "אֹתָם", לְמַעוּטֵי זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד. וְיִהְיוּ זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר טְעוּנִין סְמִיכָה, מִקַּל וָחוֹמֶר: וּמַה זִּבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, שֶׁאֵין טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים - טְעוּנִין סְמִיכָה. זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים - אֵינוֹ דִּין שֶׁטְּעוּנִין סְמִיכָה! אָמַר רָבִינָא: גְּמִירִי, שְׁתֵּי סְמִיכוֹת בְּצִבּוּר. וְיֵהָא אָשָׁם מְצוֹרָע טָעוּן תְּנוּפָה שָׁחוּט, מִקַּל וָחוֹמֶר: מַה זִּבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, שֶׁאֵין טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּים - טְעוּנִין תְּנוּפָה שְׁחוּטִין. אָשָׁם מְצוֹרָע, שֶׁטָּעוּן תְּנוּפָה חַי - אֵינוֹ דִּין שֶׁטָּעוּן תְּנוּפָה שָׁחוּט! מִיעֵט רַחֲמָנָא גַּבֵּי זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד "אֹתוֹ" - אוֹתוֹ, לְמַעוּטֵי אָשָׁם מְצוֹרָע. תָּנוּ רַבָּנָן: חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ קָרְבָּן אֶחָד - אֶחָד מֵניף עַל יְדֵי כוּלָּם. וְהָאִשָּׁה - כֹּהֵן מֵניף עַל יָדָהּ, וְכֵן הַשּׁוֹלֵחַ קָרְבְּנוֹתָיו מִמְּדִינַת הַיָּם - כֹּהֵן מֵניף עַל יָדוֹ.

משנה

דון מינה – שלמי צבור משלמי יחיד: מה שלמי יחיד טעונין תנופה שחוטין, דבחזין לא איצטריך ליה למיתני, (מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו'), דבגופיה כתיב. **ואוקי באתרה** – כדין שמצינו לשלמי ציבור עצמן שטעונין תנופה שלימים, מה מחזיים – תנופה שלימים, אף לאחר שחיטה – תנופתן שלימים. **מה לחלן בשלמי יחיד דבר שמתנה** לכהן **טעון תנופה אף כו'** – והיינו, כולן שלימים. אבל משלמי יחיד אין לכהן אלא חזה ושוק. **שלמיהם** – בשלמי יחיד כתיב (ויקרא ז) "את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם" – דמשמע: לשון רבים, והוה ליה למיכתב לשון יחיד, דביחיד משתעי. ומדכתיב לשון רבים – לומר על חזה ושוק של שלמי צבור שיונפו. **גמירי** – מסיני שתי סמיכות בצבור: פר העלם דבר של צבור, דכתיב (ויקרא ד) "וסמכו זקני העדה", ושעיר המשתלח, דכתיב (שם טז) "וסמך אהרן את שתי ידיו" וגו', ומצבור הוא, ותו ליכא שום סמיכה בצבור. **אותו** – (שם ז) "ואת חזה התנופה להניף אותו" וגו'.

משנה

על ידו — תימה: דבפרק "כל הגט" (גיטין כח,א) תנן: השולח חטאתו ממדינת הים — מקריבין אותה בחוקת שהוא קיים. ופריך בגמרא: והא בעיא סמיכה! אמר רב יוסף: בקרבן נשים. והכא לא שייך לשנויי הכי, דכבר תנא ליה רישא "והאשה — כהן מניף על ידה". וליכא נמי לשנויי כדמשני רב פפא בגיטין (שם): בחטאת העוף עסקינן, דחטאת העוף לא בעי תנופה. וכמו כן קשיא בפרק "תמיד נשחט" (פסחים סב,א) דאמר: דאילו כל הזבחים, ערל וטמא משלחים קרבנותיהם. וליכא לשנויי באשה — ד"ערל" קתני. וליכא לאוקומי נמי בחטאת העוף — ד"זבחים" קתני. ובבור ומעשר ופסח נמי דלא בעו סמיכה [וליכא לאוקמי] — דהא "כל הזבחים" קאמר. וספק מצורע בפרק "התערובות" (זבחים עו,א) דקאמר רבי שמעון: למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ומתנה בשלמים, דאותו אשם טעון סמיכה, ולא אפשר לסמוך אלא בהקפת יד, למאן דאמר סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא בפרק "כל הפסולין" (זבחים לג,א), ובגברא איירי, כדמוכח בתוספתא. ובפרק בתרא דמועד קטן (טו,ב) איתא דאבל אינו משלח קרבנותיו, משום דכתיב "שלמים" — כשהוא שלם, הא לאו הכי — משלח. ובמנודה מיבעיא לן אם משלח או לא, ולא חיישינן לסמיכה. ודוחק הוא לתרץ באשה או בעוף. ולקמן בפרק בתרא (קז,ב) גבי ששה לנדבה, אחד מהן לפר ועגל. ועוד תנן בפרק "דם שחיטה" (כריתות כג,א): ושניהם מביאין חטאת אחד. ובפרק "שני נזירין" (נזיר נז,א) שמביאין קרבן על תנאי, ובפרק שני דקדושין (נה,א) גבי "בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר": זכרים — עולות, ולא חיישינן לסמיכה בכל הני! ותירץ הרב רבינו שמעון דלא שייך לאקשויי אלא דוקא התם בחטאת — משום דאיכא עדיין חששא אחרת, דלמא הויא ליה חטאת שמתו בעליה, וסמכינן להקריבה בחוקת שהוא קיים. ואם תאמר: והא בפרק "התערובות" (זבחים עד,ב) תנן: בקדשים מין במינו — קרב לשם מי שהוא, ופריך בגמרא: הא בעי סמיכה? ומשני: בקרבן נשים! ויש לומר: דהתם כיון דאיכא תקנתא ברעיה, אין לעשות בלא סמיכה. דכי האי גוונא מפלגינן התם גבי אשם וערל וטמא, איכא לאוקמי בדלית ליה תקנתא: ערל — שמתו אחיו מחמת מילה, טמא — זב ומצורע שאין רפואתו תלוייה בעצמו. אי נמי: בקרבן הקבוע לו זמן, כגון עולת ראייה וחגיגה, או שהיה עובר עליהן ב"בל תאחר". ואם תאמר: הרי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן בפסחים בפרק "האשה" (פח,ב) ונמצאת יבלת באחד מהן, דפטורין מלעשות פסח שני, ולא מייתו מותר הפסח משום סמיכה! ויש לומר: דכיון שהוא ספק, דשמא פטור הוא מלעשות פסח שני, ולא עשו לו חכמים תקנה, דאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה. ואם תאמר: נהי דסמיכה לא מעכבא, מכל מקום ערל וטמא שאין יכולין לסמוך — לימא: כל שאין ראוי לבילה, בילה מעכבת בו! וכן בההיא דשקלים (יא,ב) ודכריתות (כג,א) ודנזיר (נז,א), דכל הני נמי דאין יכולין לסמוך משום ספק — חשיב שפיר "אין ראויין לבילה", כדאשכחן בפרק "המוכר את הספינה" (בבא בתרא פא,ב) גבי ביכורים! ויש לומר: דנפקא לן מהא דאמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (טו,ב): "וביום בואו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו" — זו עשירית האיפה. פירוש: שהכהן מביא בשעה שמתחנך לעבודה. ודריש התם רבי שמעון: "בבואו יקריב" — בזמן שראוי לביאה, ראוי להקרבה. בזמן שאינו ראוי לביאה — אינו ראוי להקרבה, כגון טמא מת ומצורע. משמע: דווקא עשירית האיפה, אבל שאר קרבנות — משלח! ומיהו אין כל כך ראיה מזה, דדילמא הא דמשלח שאר קרבנות — היינו בהני דלא בעו סמיכה, דומיא דעשירית האיפה. ויש לדקדק מהא דדרשינן בתורת כהנים: "מזובו" — ולא מנגעו, שמע מינה: דטמא משלח קרבנותיו, דבהבאת קרבן איירי! ועוד יש לדקדק מדממעטינן בפרק קמא דחגיגה (ד,ב) טמא מראייה, דכתיב "והבאתם שמה" — דכל שישנו בביאה, ישנו בהבאה. שמע מינה: דשאר קרבנות — משלח, ולא חיישינן לענין סמיכה בראוי לסמיכה! ומיהו למאן דאמר בפרק "כל הפסולין" (זבחים לג,ב) דטמא בר סמיכה, דאפשר דמעייל ידיה וסמיך, לא מצינו למידרש מהני קראי. ושמא יש לומר דמאן דאית ליה (שם): ביאה במקצת — לא שמה ביאה, קסבר: כל הסומך — ראשו ורובו הוא מכניס. אי נמי: אית ליה דמרחק צפון. ומאן דסבירא ליה דלא בעינן ראשו ורובו — קסבר: ביאה במקצת שמה ביאה. ומיהו אכתי קשה: אי תיכף לסמיכה שחיטה לאו

[מז.]

אֲנַן תְּנִינַן: מֵאַחַר שֶׁכְּתָבוֹ לָהּ. אִית תַּנֵּי תָּנֵי: מֵאַחַר שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ. מַאן דְּאָמַר ׳מֵאַחַר שֶׁכְּתָבוֹ לָהּ׳ - מְסַיְּעָא לְבֵית שַׁמַּאי. מַאן דְּאָמַר ׳מֵאַחַר שֶׁנְּתָנוֹ לָהּ׳ - מְסַיְּעָא לְבֵית הִלֵּל.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: כְּתַב לְשֵׁם מַלְכוּת שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת, לְשֵׁם מַלְכוּת מָדַי וּלְשֵׁם מַלְכוּת יָוָן, לִבְנַיִן הַבַּיִת, וּלְחָרְבָּן הַבַּיִת, הָיָה בַּמִּזְרָח וְכָתַב בַּמַּעֲרָב, בַּמַּעֲרָב וְכָתַב בַּמִּזְרָח - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וּצְרִיכָה גֵּט מִזֶּה וּמִזֶּה, אֵין לָהּ לֹא כְּתֻבָּה וְלֹא פֵּרוֹת וְלֹא מְזוֹנוֹת וְלֹא בְּלָאוֹת עַל זֶה וְעַל זֶה, וְאִם נָטְלָה מִזֶּה וּמִזֶּה תַּחְזִיר. וְהַוָּלָד מַמְזֵר מִזֶּה וּמִזֶּה. לֹא זֶה וְזֶה מְטַמִּין לָהּ, וְלֹא זֶה וְזֶה זַכָּאִין, לֹא בְּמְצִיאָתָהּ, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. הָיְתָה בַּת יִשְׂרָאֵל - נִפְסְלָה מִן הַכְּהֻנָּה, בַּת לֵוִי - מִן הַמַּעֲשֵׂר, וּבַת כֹּהֵן - מִן הַתְּרוּמָה. אֵין יוֹרְשָׁיו שֶׁל זֶה וְיוֹרְשָׁיו שֶׁל זֶה יוֹרְשִׁין כְּתֻבָּתָהּ. מֵתוּ, אֶחָיו שֶׁל זֶה וְאֶחָיו שֶׁל זֶה חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין.

שְׁנָה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עִירָהּ - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ. כָּל הָעֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ צָרוֹתֵיהֶן מְתָרוֹת, הָלְכוּ צָרוֹת הָאֵלּוּ וְנִשְׂאוּ לְאַחֵר וְנִמְצְאוּ אֲיִלּוֹנִיּוֹת - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ.

גְּמָרָא: רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: עָשׂוּ אֶת הַוָּלָד מַמְזֵר מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: כָּל הֲדָא פִּרְקָא דְּרַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִ׳שְׁנָה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עִירָהּ׳. רַבִּי מָנָא בְּעֵי קֳמֵי רַבִּי יַסָּא: אַף הַמְגָרֵשׁ? אֲמַר לֵהּ: לֵית פִּרְקָא דִּידְכוֹן אֶלָּא דִּידָן.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְהָלְכָה צָרָתָהּ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וְנִמְצֵאת זוֹ שֶׁהִיא אֲיִלּוֹנִית - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ.

[מז:]

גְּמָרָא: לֹא הָיְתָה צְרִיכָה לְהַנְשֵׂא, אֶלָּא לְהִתְיַבֵּם, וְזוֹ הִיא יְבָמָה שֶׁנִּסֵּת בְּלֹא חֲלִיצָה. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: זֶה חוֹלֵץ, וְזֶה מְקַיֵּם. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תֵּצֵא. רַבִּי יוֹסֵי שְׁאַל לְרַבִּי פִּינְחָס: הֵיךְ רַבִּי סָבַר? אֲמַר לֵהּ: כְּרַבִּי יִרְמְיָה. אֲמַר לֵהּ: ׳חֲזוֹר בָּךְ, דִּלְמָא כֵּן אֲנָא כָּתַב עֲלָךְ זָקֵן מַמְרֵא׳! אָמַר רַבִּי זְבִידָא: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן: תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה וּשְׁלֹשָׁה־עָשָׂר דְּבָרִים בָּהּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵר מִיבָּמָה, הָא לָצֵאת - תֵּצֵא.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: כְּתַב הַסּוֹפֵר, וְטָעָה וְנָתַן גֵּט לְאִשָּׁה וְשׁוֹבֵר לְאִישׁ, וְנָתְנוּ זֶה לָזֶה, לְאַחַר זְמַן הֲרֵי הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי הָאִישׁ וְהַשּׁוֹבֵר מִיַּד הָאִשָּׁה - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם עַל אֲתַר יָצָא - אֵינוֹ גֵּט, וְאִם לְאַחַר זְמַן יָצָא - הֲרֵי זֶה גֵּט, שֶׁלֹּא הַכֹּל מִן הָרִאשׁוֹן לְאַבֵּד זְכוּתוֹ שֶׁל שֵׁנִי.

גְּמָרָא: מָה אֲנַן קַיְמִין? אִם בְּשֶׁטָּעָה - אַף רַבִּי לְעָזָר מוֹדֶה. אִם בְּשֶׁלֹּא טָעָה - אוּף רַבָּנִין מוֹדַיִי. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְמִין: בְּסִתָּם. רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא חָשַׁשׁ שֶׁמָּא טָעָה, וְרַבָּנִין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא טָעָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם עַל אֲתַר יָצָא - אֵינוֹ גֵּט, וְאִם לְאַחַר זְמַן יָצָא - הֲרֵי זֶה גֵּט, שֶׁלֹּא

הַכֹּל מִן הָרִאשׁוֹן לְאַבֵּד זְכוּתוֹ שֶׁל שֵׁנִי. אֵיזֶהוּ עַל אֲתַר? רַבִּי זְעֵירָא אוֹמֵר: עַד שֶׁלֹּא נִתְאָרְסָה, וְנִתְאָרְסָה. רַבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָה אָמַר: עַד שֶׁלֹּא נִסֵּית, וְנִסֵּית. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי זְעֵירָא, לֹא הַכֹּל מִן הָרִאשׁוֹן לְאַבֵּד זְכוּתוֹ מִן הַשֵּׁנִי.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: כָּתַב לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנִמְלַךְ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פְּסָלָהּ מִן הַכְּהוּנָּה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ עַל תְּנַאי וְלֹא נַעֲשָׂה הַתְּנַאי, לֹא פְּסָלָהּ מִן הַכְּהֻנָּה.

גְּמָרָא: רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: אֵין בָּהּ

[מח.]

מְשׁוּם יִחוּס כְּהֻנָּה, וְאֵין בֵּית דִּין מְזַהֲמִין אוֹתָהּ. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי חִיָּה רָבָּה, וַעֲבַד כְּבֵית הִלֵּל. אֲמַר לֵהּ רַב: ׳מָה רָאִיתָ לְהַכְנִיס עַצְמָךְ לַמִּסְפָּק הַזֶּה הַמְרֻבֶּה׳? אֲמַר לֵהּ: ׳רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי הֲוָה עִמִּי׳. וְקָרָא עֲלֵיהוֹן (קֹהֶלֶת ד, ט): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד".

הַמְסַלֶּדֶת בִּבְנָהּ - בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁהָיוּ מְסַלְּדוֹת זוֹ אֶת זוֹ - בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפוּנְדְּקִי - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִן הַנִּשּׂוּאִין. וּמוֹדִין בִּנְתְגָּרְשָׁה מִן הָאֵרוּסִין, שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִבּוֹ גַּס בָּהּ.

כְּנָסָהּ בְּ׳גֵּט קֶרַח׳ - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי מָנָא: בֵּית שַׁמַּאי כְּדַעְתְּהוֹן, וּבֵית הִלֵּל כְּדַעְתְּהוֹן. בֵּית שַׁמַּאי, דְּאִנּוּן אָמְרִין פּוֹטֵר אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן, אִנּוּן דְּאָמְרִין אֵינָהּ צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. וּבֵית הִלֵּל, דְּאִנּוּן אָמְרִין אֵינוֹ פּוֹטֵר בְּגֵט יָשָׁן, אִנּוּן דְּאָמְרִין צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר בּוּן: בֵּית שַׁמַּאי כְּדַעְתְּהוֹן, וּבֵית הִלֵּל כְּדַעְתְּהוֹן. בֵּית שַׁמַּאי, דְּאִנּוּן אָמְרִין לֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן מָצָא בָהּ עֶרְוָה, אִנּוּן דְּאָמְרִין מְזוּהֶמֶת הִיא מִלְּפָנָיו, וְאֵינוֹ חָשׁוּד עָלֶיהָ, לְפִיכָךְ אֵינָהּ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי. בֵּית־הִלֵּל, דְּאִנּוּן אָמְרִין אֲפִלּוּ הִקְדִּיחָה תַּבְשִׁילוֹ, אִנּוּן דְּאָמְרִין אֵינָהּ מְזוּהֶמֶת מִלְּפָנָיו, וְהוּא חָשׁוּד עָלֶיהָ, לְפִיכָךְ צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי.

הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, לֹא תָּדוּר עִמּוֹ לֹא בְּאוֹתָהּ חָצֵר וְלֹא בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. אִם הָיְתָה חָצֵר שֶׁל אִשָּׁה - אִישׁ מְפַנֶּה, וְשֶׁל אִישׁ - אִשָּׁה מְפַנָּה, שֶׁל שְׁנֵיהֶן, מִי מְפַנֶּה מִפְּנֵי מִי? אִשָּׁה מִפְּנֵי אִישׁ. וְאִם יְכוֹלִין הֵן: זֶה פּוֹתֵחַ לְכָאן, וְזֶה פּוֹתֵחַ לְכָאן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּשְׁאוּ, הָא לֹא נִשְׂאוּ - לֹא. וּבְכֹהֶנֶת - אֲפִלּוּ לֹא נִשְׂאוּ. וְהָאֲרוּסָה שֶׁבִּיהוּדָה כְּנִשּׂוּאָה הִיא. הַחוֹלֵץ לִיבְמָתוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁעָשָׂה מַאֲמָר הֲרֵי זֶה לֹא יְפַנֶּה, שֶׁאֵין מַאֲמָר קוֹנֶה קִנְיָן גָּמוּר.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: גֵּט קֶרַח, הַכֹּל מַשְׁלִימִים עָלָיו, כְּדִבְרֵי בֶן נַנָּס. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו, אֶלָּא קְרוֹבִים

הָרְאוּיִן לְהָעִיד בְּמָקוֹם אַחֵר. אִי זֶהוּ גֵּט קָרֵחַ? כָּל שֶׁקִּשְׁרָיו מְרֻבִּין מֵעֵדָיו.

גְּמָרָא: וּמִנַּיִן לְגֵט הַמְקֻשָּׁר? אָמַר רַבִּי אִימִּי: כְּתִיב (יִרְמְיָה לב, יא): "וָאֶקַּח אֶת סֵפֶר" וְגוֹ'.

[מח:]

"וְאֵת הֶחָתוּם" (שָׁם, יד) - זֶה הַמְקֻשָּׁר. "וְאֵת הַגָּלוּי" - זֶה הַפָּשׁוּט שֶׁבַּמְקוּשָּׁר. "הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים" - חֻקִּים וּמִצְוֹת בֵּין זֶה לָזֶה, שֶׁזֶּה בִּשְׁנַיִם וְזֶה בִּשְׁלֹשָׁה, זֶה מְתוּכוֹ וְזֶה מֵאַחֲרָיו.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: פָּשׁוּט עֵדָיו לְרָחְבּוֹ, מְקֻשָּׁר עֵדָיו לְאָרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי אִידִי: בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר הָעֵדִים חוֹתְמִין, וּבִלְבַד מִלְּמַעְלָן. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא זִיֵּף! סְבַר רַב הוּנָא לְמֵימַר: לְעוֹלָם אֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין בּוֹ עַד שֶׁיִּקְרְאוּ בּוֹ: 'אֲנִי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מְקַבֵּל עָלַי כָּל מַה שֶּׁכָּתוּב בּוֹ מִלְּמַעְלָן'. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא חָזַר וְזִיֵּף! סְבַר רַב הוּנָא, 'מְקַבֵּל עָלַי' 'מְקַבֵּל עָלַי' שְׁתֵּי פְּעָמִים, פּוֹסֵל בָּהּ. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא כָּתַב דְּבָרִים אֲחֵרִים, וְחָזַר וּמָחַק וְזִיֵּף! סְבַר רַב הוּנָא, מְחָק פָּסוּל אֲפִלּוּ קִיֵּם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית בַּהּ תִּצְאָה. אָמַר רַבִּי אִימִּי: כַּמָּה קָפִין דְּעוּבְדָא הֲוָה עָלֵיל קָמֵי רַבִּי יוֹחָנָן וְקָמֵי רֵישׁ לָקִישׁ, וְאִנּוּן אָמְרִין 'פּוּק וְשַׁלֵּם, כְּרַבִּי עֲקִיבָה'.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַתְנִיתָא בְּמִחָסֵר עַד אֶחָד, וּבִלְבַד מִשְּׁלֹשָׁה וּלְמַעְלָן. שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה לְמַעְלָן פָּסוּל. וְאֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה וּלְמַטָּה כָּשֵׁר. רַבִּי מָנָא בָּעֵי: עַד כְּדוֹן בִּרְצוּפִין, הָיוּ מְסוֹרָגִין? כַּיי דְּמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה: עֵדִים פְּסוּלִין אֵינָן נַעֲשִׂין כְּהֶרְחֵק עֵדוּת, שֶׁלֹּא בָּאוּ אֶלָּא לְהֶכְשֵׁרוֹ שֶׁל גֵּט, וְכָא כָּאן.

הָיוּ תִּשְׁעָה, מַתִּיר שְׁנַיִם וּמְחַתֵּם שְׁנַיִם, אוֹ אֵין שְׁנֵי הָעֵדִים בְּגֵט הַמְקֻשָּׁר כְּלוּם? הָיוּ חֲמִשָּׁה, פְּשִׁיטָא שֶׁהוּא מַתִּיר אֶחָד וּמְחַתֵּם אֶחָד. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: הַתָּרָתוֹ מַתַּרְתּוֹ.

[מט.]

וּכְרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּרַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִתִּירוֹ, כָּשֵׁר.

וַאֲפִלּוּ קוֹשֵׁר וְאַחַר כָּךְ חוֹתֵם. הָדָא דְתֵימָא, בְּשֶׁקּוֹשֵׁר כֻּלָּהֶם וְאַחַר כָּךְ חָתְמוּ שְׁלֹשָׁה הָרִאשׁוֹנִים, אֲבָל אִם קוֹשֵׁר שְׁלֹשָׁה הָרִאשׁוֹנִים וְחוֹתֵם, אֲפִלּוּ מְקַשֵּׁר וּמְחַתֵּם כַּמָּה - כָּשֵׁר.

הִלְכְתָא: גֵּט הַמְקֻשָּׁר - מְקַשֵּׁר וְאַחַר כָּךְ מְחַתֵּם. הָיָה מְקַשֵּׁר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וּמְחַתְּמָן - פְּשִׁיטָא, רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לֹא נִמְצְאוּ חֲתוּמִין בְּגֵט הַמְקֻשָּׁר.

מָה אֲנַן קַיְמִין? אִם בְּשֶׁקִּשְׁרוֹ וְחָתְמוּ מִבִּפְנִים - כָּל עַמָּא מוֹדַיי שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּשׁוּט. אִם בְּשֶׁקִּשְׁרוֹ וְחָתְמוּ מִבַּחוּץ - כָּל עַמָּא מוֹדַיי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְמִין, בְּשֶׁקִּשְׁרוֹ וְחָתְמוּ מִבִּפְנִים וְאַחַר כָּךְ חָתְמוּ מִבַּחוּץ. בְּדָא רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָכוֹל הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט. וְרַבָּנִין אָמְרִין, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשׁוּט.

הֵשִׁיב רַבִּי עַל דִּבְרֵי רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל: גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט מוֹכִיחַ עָלָיו אִם פְּשׁוּט הוּא וְאִם אֵינוֹ פְּשׁוּט! אִי זֶהוּ גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט? אָמַר רַבִּי בָּא: כַּיי דְּמַר רַב הוּנָא:

לְעוֹלָם אֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין בּוֹ עַד שֶׁיִּקָּרְאוּ בּוֹ ׳אֲנִי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מְקַבֵּל עָלַי כָּל מַה שֶׁכָּתוּב בּוֹ לְמַעְלָן׳. וְהָא תָנֵי: טֹפֶס שְׁטָרוֹת כֵּן הוּא! אָמַר רַבִּי מָנָא: טֹפֶס שְׁטָרוֹת מְקֻשָּׁרִין כָּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי אָבִין: אֲפִלּוּ תֵּימַר הוּא פָּשׁוּט הוּא מְקֻשָּׁר. מְקֻשָּׁר הוּא מְעַכֵּב, פָּשׁוּט אֵינוֹ מְעַכֵּב. רַבִּי אַחָא אָמַר: בְּמוֹסִיף עַל הַהֲלָכָה, פָּשׁוּט בִּשְׁנַיִם, וּמְנֻהָג בִּשְׁלשָׁה, עוֹשִׂין אוֹתוֹ בִּשְׁלשָׁה. מְקֻשָּׁר מֵאֲחוֹרָיו, מְנֻהָג מִתּוֹכוֹ וּמֵאֲחוֹרָיו, עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִתּוֹכוֹ וּמֵאֲחוֹרָיו.

תְּנִיתַהּ הָכָא וּתְנִינְתַהּ תַּמָּן? הָוֵי צְרִיכָה מִיתְנֵייָא תַּמָּן, אִלּוּ תְּנִינְתַהּ הָכָא וְלָא תְּנִינְתַהּ תַּמָּן הָוִינָן אָמְרִין: הָכָא עַל שֶׁהוּא חֹמֶר בָּעֲרָיוֹת - פָּסוּל, תַּמָּן עַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ חֹמֶר בָּעֲרָיוֹת - כָּשֵׁר. הָוֵי צְרִיכָה מִיתְנֵייָא תַּמָּן. אוֹ אִלּוּ מִיתְנֵייָא תַּמָּן

[מט:]

וְלָא מַתְנִינָן הָכָא, הָוִינָן אָמְרִין: תַּמָּן עַל־יְדֵי שֶׁהוּא גוֹבֶה בּוֹ - פָּסוּל, וְהָכָא עַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ גוֹבֶה בּוֹ - כָּשֵׁר. הָוֵי צְרִיכָה מִיתְנֵייָא הָכָא, וְצוֹרְכָה מִיתְנֵייָא תַּמָּן.

הַדְרָן עֲלָךְ הַזּוֹרֵק גֵּט לְאִשְׁתּוֹ

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לָהּ ״הֲרֵי אַתְּ מְתֻרֶת לְכָל אָדָם אֶלָּא לְאִישׁ פְּלוֹנִי״, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטְּלֶנּוּ מִמֶּנָּה וְיַחֲזֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ, וְיֹאמַר לָהּ ״הֲרֵי אַתְּ מְתֻרֶת לְכָל אָדָם״. אִם כְּתָבוֹ בְּתוֹכוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁחָזַר וּמְחָקוֹ – פָּסוּל.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי אִילַי: טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (דְּבָרִים כד, ב): ״וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר״ – אֲפִלּוּ לֹא הִתִּירָהּ אֶלָּא לְאָדָם אֶחָד. שְׁמוּעָתָהּ רַבָּא מִמַּתְנִיתָא! מַתְנִיתָא אָמְרָה: בְּשֶׁהִתִּירָהּ לַכֹּל וַאֲסָרָהּ לְאָדָם אֶחָד, שְׁמוּעָתָהּ אָמְרָה: כְּשֶׁאֲסָרָהּ לַכֹּל וְהִתִּירָהּ לְאָדָם אֶחָד! מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? מִיתָה מַתֶּרֶת וְגֵט מַתִּיר. מַה מִּיתָה מַתֶּרֶת וּמְחַצָּה, אַף הַגֵּט מַתִּיר וּמְחַצָּה. מַה טַּעֲמָא דְּרַבָּנִין? ״וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר״ – הִקִּישׁ יְצִיאָה לַהֲוָיָתָהּ. מָה הֲוָיָתָהּ אֵין לָהּ הֲוָיָה אֶצֶל אַחֵר, אַף יְצִיאָתָהּ אֵין לָהּ יְצִיאָה אֶצֶל אַחֵר.

לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, נִכְנְסוּ אַרְבָּעָה זְקֵנִים לְהָשִׁיב עַל דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְרַבִּי טַרְפוֹן, וְרַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵין אַתֶּם מְשִׁיבִין אֶת הָאָרִי לְאַחַר מִיתָה. הֵשִׁיב רַבִּי טַרְפוֹן: הֲרֵי שֶׁאָמַר לָהּ ״הֲרֵי אַתְּ מְתֻרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי״, וְהָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו, מֵת בְּלֹא בָנִים. הֵיאַךְ זוֹ מִתְיַבֶּמֶת?! לֹא נִמְצָא מַתְנֶה עַל הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה?! וְכָל הַמַּתְנֶה עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה תְּנָאוֹ בָּטֵל! מֵעַתָּה לֹא יִשָּׂא אֶת בַּת אָחִיו, שֶׁלֹּא יַתְנֶה עַל הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: סָבְרָא טַעְמָא: תַּמָּן הַתּוֹרָה אֲסָרָתָהּ עָלָיו, בְּרַם הָכָא הוּא אֲסָרָהּ עָלָיו.

הָתִיב רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס: נִתְנֵי שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אָמַר רַבִּי מָנָא: כְּבָר אִתְמַר טַעְמָא, תַּמָּן הַתּוֹרָה אֲסָרָהּ עָלָיו, בְּרַם הָכָא הוּא אֲסָרָהּ עָלָיו.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: הֲרֵי שֶׁאָמַר לָהּ ״הֲרֵי אַתְּ מְתֻרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי״, וְהָלְכָה וְנִסֵּית לְאַחֵר וּמֵת, הֵיאַךְ זֶה מַתִּיר מַה שֶּׁאָסַר הָרִאשׁוֹן? מְלִתֵּיהּ אָמְרָה, שֶׁמִּיתָתוֹ וְגֵרוּשָׁיו מַתִּירִין בָּזֶה מַה שֶּׁאָסַר הָרִאשׁוֹן! אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לֹא אָמַר אֶלָּא שֶׁמִּיתָתוֹ וְגֵרוּשָׁיו, הָא נִשּׂוּאִין לֹא.

[נ.]

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: הֵיכָן מָצִינוּ בַּתּוֹרָה הֶאָסוּר לָזֶה מֻתָּר לָזֶה, וְהַמֻּתָּר לָזֶה אָסוּר לָזֶה? אָסוּר לְאֶחָד אָסוּר לְכָל אָדָם, מֻתָּר לְאֶחָד מֻתָּר לְכָל אָדָם.

הֵשִׁיב רַבִּי עֲקִיבָה: הֲרֵי שֶׁהָיָה זֶה שֶׁנֶּאֱסְרָה עָלָיו כֹּהֵן, וּמֵת הַמְגָרֵשׁ, לֹא נִמְצֵאת אַלְמָנָה לוֹ וּגְרוּשָׁה לְכָל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים?! וְכִי בַּמֶּה הֶחֱמִירָה תּוֹרָה, בִּגְרוּשָׁה אוֹ בְּאַלְמָנָה? הֶחֱמִירָה הַתּוֹרָה בִּגְרוּשָׁה יוֹתֵר מִן הָאַלְמָנָה. וּמָה אִם גְּרוּשָׁה חֲמוּרָה, לַכֹּל לֹא נֶאֱסְרָה מִמַּה שֶּׁהֻתַּר בָּהּ מִצַּד גֵּרוּשִׁין שֶׁבָּהּ. אַלְמָנָה קַלָּה, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא תֵאָסֵר מִמַּה שֶּׁהֻתַּר לָהּ מִצַּד אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁבָּהּ? אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ נָגְעוּ בּוֹ גֵּרוּשִׁין. וּמָה אַלְמָנָה קַלָּה, נֶאֱסְרָה מִמַּה שֶּׁהֻתַּר לָהּ מִצַּד אֵשֶׁת

אִישׁ שֶׁבָּהּ. גֵּרוּשִׁין חֲמוּרִין, לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁתֶּאֱסַר מִמַּה שֶׁהֻתַּר לָהּ מִצַּד גֵּרוּשִׁין שֶׁבָּהּ?!

דָּבָר אַחֵר, הֲרֵי שֶׁאָמַר לָהּ ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי׳, וְהָלְכָה וְנִסַּת לְאַחֵר, וְיָלְדָה מִמֶּנּוּ בָּנִים וּמֵת, וְהָלְכָה וְנִסֵּית לְאוֹתוֹ, לֹא נִמְצְאוּ בָנֶיהָ מִן הָאַחֲרוֹן מַמְזֵרִין?! מִלְּתֵיהּ אָמְרָה, שֶׁאֵין גֵּרוּשִׁין מַתִּירִין מַה שֶּׁאָסַר הָרִאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי שַׁמַּי: מָצִינוּ אִשָּׁה בִּתְחִלָּה חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֶרְוָה, וּבַסּוֹף אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֶרְוָה! אֲמַר לֵיהּ רַבִּי מָנָא: לְמָה זֶּה דּוֹמֶה? לְאֶחָד שֶׁאָמַר לְאִשְׁתּוֹ ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנַת שֶׁתִּתְבָּעֲלִי לְאִישׁ פְּלוֹנִי׳, בִּתְחִלָּה הוּא אָסוּר לִבְעֹל, עָבַר וּבָעַל - הֻתַּר הַגֵּט לְמַפְרֵעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

[נ:]

הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: לְעוֹלָם אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר בִּשְׁעַת מַתָּנָה ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ׳. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: אַף רֵיחַ פְּסוּל אֵין בָּהּ. כָּהֲנָא אָמַר: זֹאת אוֹמֶרֶת לֹא חָשׁוּ. אֵין תֵּימַר חָשׁוּ, עַד שֶׁהוּא בְּיָדָהּ דְּאָמַר לַהּ ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻּרֶת לְכָל אָדָם׳. אָמַר רַבִּי אַחָא: זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁחָשׁוּ. אֵין תֵּימַר לֹא חָשׁוּ, כָּל מַה שֶּׁבְּיָדוֹ לְגָרֵשׁ - יְגָרֵשׁ.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: תָּנֵי שִׁילָא בַּר בִּינָה: כֹּל שֶׁאִלּוּ בִּתְנַאי ׳עַל מְנַת׳ - פָּסוּל. כָּל שֶׁאִלּוּ נְתָנוֹ עַל מְנַת - פָּסוּל.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻּרֶת לְכָל אָדָם אֶלָּא לְאַבָּא וּלְאָבִיךְ׳, ׳לְאַחַיי וּלְאַחַיִךְ׳, ׳לְעֶבֶד לְנָכְרִי׳, וּלְכָל מִי שֶׁאֵין לָהּ קִדּוּשִׁין עָלָיו - כָּשֵׁר. ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻּרֶת לְכָל אָדָם אֶלָּא אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל׳, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה ׳לְכֹהֵן הֶדְיוֹט׳, מַמְזֶרֶת וּנְתִינָה ׳לְיִשְׂרְאֵל׳, בַּת יִשְׂרְאֵל ׳לְמַמְזֵר וּלְנָתִין׳, וּלְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לָהּ עָלָיו קִדּוּשִׁין, אֲפִלּוּ בַּעֲבֵרָה - פָּסוּל. גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט: ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻּרֶת לְכָל אָדָם׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: ׳וְדֵן דְּיֶהֱוֵי לִיכִי מִנַּאי סְפַר תְּרוּכִין, וְאִגֶּרֶת שִׁבּוּקִין, לְמֵהַךְ לְהִתְנַסְּבָא לְכָל גְּבַר דְּי תִּיצְבְּיֵין׳. גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט שִׁחְרוּר: ׳הֲרֵי אַתְּ בֶּן חוֹרִין׳, ׳הֲרֵי אַתְּ לְעַצְמֵךְ׳.

גְּמָרָא: רַבִּי אַחָא אָמַר (דְּבָרִים כד, א): ״כְּרִיתֻת״, לֹא הִתְפִּיסָה הַתּוֹרָה שֵׁם כְּרִיתוּת אֶלָּא עֶרְוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ הֲוָיָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וּבִלְחוֹד דְּלָא יֵימַר ׳וְדֵין׳.

רַבִּי מָנָא בָּעֵי: ׳הֲרֵי אַתְּ בִּרְשׁוּת עַצְמֵךְ׳?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר ׳הֲרֵי אַתְּ בֶּן חוֹרִין׳, ׳הֲרֵי אַתְּ שֶׁל עַצְמֵךְ׳. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: ׳הֲרֵי אַתְּ בֶּן חוֹרִין, הֲרֵי אַתְּ שֶׁל עַצְמֵךְ׳.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה גִּטִּין פְּסוּלִין, וְאִם נִשֵּׂאת הַוָּלָד כָּשֵׁר. כָּתַב בִּכְתַב יָדוֹ וְאֵין עָלָיו עֵדִים; יֵשׁ עָלָיו עֵדִים וְאֵין בּוֹ זְמַן; יֵשׁ בּוֹ זְמַן וְאֵין עָלָיו אֶלָּא עֵד אֶחָד; אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה גִּטִּין פְּסוּלִין, וְאִם נִשֵּׂאת הַוָּלָד כָּשֵׁר.

[נא.]

גְּמָרָא: לֵית כָּאן סָפֵק גֵּרוּשִׁין, אֶלָּא גֵּרוּשִׁין מַמָּשׁ. כֵּיצַד סָפֵק קִדּוּשִׁין? כַּיי דְּתְנִינַן תַּמָּן: זָרַק לָהּ קִדּוּשִׁין, סָפֵק קָרוֹב לָהּ סָפֵק קָרוֹב לוֹ, זֶהוּ סָפֵק קִדּוּשִׁין. וְהָכָא,

הוּא זָרָק לָהּ גִּטָּהּ, סָפֵק קָרוֹב לוֹ סָפֵק קָרוֹב לָהּ, זֶהוּ סָפֵק גֵּרוּשִׁין.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי חֲלַפְתָּא דִּמִּן חוֹחַ: וְכֵן אִם נִסַּת לֹא תֵצֵא, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לִיזָּה עַל בָּנֶיהָ.

בִּתּוֹ שֶׁנִּסֵּית לְשׁוּק בְּגֵט זֶה - לֹא תֵצֵא, כְּדֵי לְזַקֵּק צָרָתָהּ לְאָבִיהָ. צָרָתָהּ שֶׁנִּשֵּׂאת לְשׁוּק בְּגֵט זֶה - תֵּצֵא.

בִּתּוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת לְאָחִיו בְּגֵט זֶה - תֵּצֵא. צָרָתָהּ שֶׁנִּשֵּׂאת לְאָחִיו בְּגֵט זֶה, אֲפִלּוּ לְאָבִיהָ - לֹא תֵצֵא.

תָּנֵי: שְׁלֹשָׁה שִׁטָּרוֹת הַלָּלוּ, גּוֹבֶה מִבְּנֵי חוֹרִין וְאֵינוֹ גּוֹבֶה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִין. אָמַר רַבִּי בָּא: הֲדָא דְתֵימַר, בְּשֶׁלֹּא הֶחְזַק שִׁטָּר בְּיַד הַמַּלְוֶה, אֲבָל הֶחְזַק הַשִּׁטָּר בְּיַד הַמַּלְוֶה, גּוֹבֶה. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם שֶׁלֹּא הֶחְזַק הַשִּׁטָּר בְּיַד הַמַּלְוֶה, אֲפִלּוּ מִבְּנֵי חוֹרִין אֵינוֹ גּוֹבֶה! אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּשֶׁהֶחְזַק שִׁטָּר בְּיַד הַמַּלְוֶה.

וְלָמָּה אֵינוֹ גּוֹבֶה? רַבִּי בִּיסְנָא אָמַר: מִפְּנֵי קִינּוּנְיָא. רַבִּי אַבִינָא אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. הָתִיב רַבִּי אָבִין: עַד כְּדוֹן בְּשֶׁלָּוָה הַזָּקֵן וְשִׁעְבֵּד הַזָּקֵן. לָוָה הַזָּקֵן וְשִׁעְבֵּד הַבֵּן, הָכָא אִית לָךְ מֵימַר מִפְּנֵי קִינּוּנְיָא? לָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. הָתִיב רַבִּי אָבִין: וְהָתְנֵי ׳אַף בְּגִטֵּי נָשִׁים׳ - אִית לָךְ מֵימַר מִפְּנֵי קִינּוּנְיָא? לָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. וְהָכָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: וְכֵן בִּכְתָב יָדִים. רַבִּי לְעָזָר שְׁאַל: עֵדִים יֵשׁ כָּאן! בִּכְתָב יָדִים מָה אֲנִי צָרִיךְ? רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: וְכֻלְּהֶם בִּכְתָב יָדִים, חוּץ מִשֶּׁעֵדָיו עִמּוֹ. אָמַר רַב הַמְנוּנָא: הַלָּלוּ

[נא:]

חוֹבֵיהוֹן עַל גַּרְמֵיהוֹן, דְּאִנּוּן שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶן לְשַׁקֵּר לַחְתּוֹם בְּגֵט שֶׁאֵין בּוֹ זְמַן.

רַבִּי בָּא בַּר הַמְנוּנָא, רַב אַדָּא בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַב: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא. מָה חֲמִית מֵימַר כֵּן? אָמַר רַבִּי מָנָא: בְּגִין דַּאֲמַר רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: ׳כָּל הָהֵין פִּרְקָא דְּרַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִשְּׁנָה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עִירָהּ׳. דְּלָא תִּסְבּוֹר מֵימַר: קַיְימָיָה דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא תִּנְיָיה דְּרַבָּנָן, לְפִם כֵּן צְרִיךְ מֵימַר דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּגִין דְּרַב וּשְׁמוּאֵל תְּרֵיהוֹן אָמְרִין הֲלָכָה כְּרַבִּי לְעָזָר, דְּלָא תִּסְבּוֹר מֵימַר אוּף הָכָא. לְפִם כֵּן צְרִיךְ מֵימַר דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין עָלָיו עֵדִים אֶלָּא שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים - כָּשֵׁר. וְגוֹבָה מִנְּכָסִין מְשֻׁעְבָּדִין, שֶׁאֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַגֵּט אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם.

גְּמָרָא: רַב וּשְׁמוּאֵל תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: דִּבְרֵי חֲכָמִים פָּסוּל. אַתָּא עוּבְדָא קֳמֵי רַבִּי יוֹחָנָן בְּכוֹהֶנֶת, וּבְעָא לְמֶעְבַּד כַּהֲדָא דְּרַבִּי יַנַּאי. כַּד שְׁמַע דְּרַב וּשְׁמוּאֵל פְּלִיגִין, אֲתָא קָמוֹי אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁמַע מִנֵּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל כָּשֵׁר. וְהָא רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּשֵׁר, וְרַבָּנִין אָמְרִין פָּסוּל! מַה בֵּינֵיהוּ? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר כָּשֵׁר וְגוֹבֶה מִנְּכָסִין מְשֻׁעְבָּדִין, וְרַבָּנִין אָמְרִין פָּסוּל וְגוֹבֶה מִנְּכָסִין בְּנֵי חוֹרִין.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: שְׁנַיִם שֶׁשִּׁלְּחוּ שְׁנֵי גִטִּין שָׁוִין, וְנִתְעָרְבוּ, נוֹתֵן שְׁנֵיהֶן לָזוֹ וּשְׁנֵיהֶן לָזוֹ. לְפִיכָךְ אִם אָבַד אֶחָד מֵהֶן, הֲרֵי הַשֵּׁנִי בָּטֵל.

גְּמָרָא: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵי: כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר גֵּט אֶחָד פָּסוּל בִּשְׁתֵּי נָשִׁים, וְדִכְוָתָהּ: וְהוּא שְׁנֵי גִטִּין פְּסוּלִין בִּשְׁתֵּי נָשִׁים? אֲמַר לֵהּ: וְכֵנִי. אֲמַר לֵהּ: וְהָא תְּנִינַן: שְׁנַיִם שֶׁשִּׁלְּחוּ שְׁנֵי גִטִּין שָׁוִין, וְנִתְעָרְבוּ, נוֹתֵן שְׁנֵיהֶן לָזוֹ וּשְׁנֵיהֶן לָזוֹ! תַּמָּן, זֶה כָּרוּת לִשְׁמָהּ וְזֶה כָּרוּת לִשְׁמָהּ, תַּעֲרֹבֶת הִיא שֶׁגָּרְמָה.

[נב.]

בְּרַם הָכָא, לֹא זֶה כָּרוּת לִשְׁמָהּ וְלֹא זֶה כָּרוּת לִשְׁמָהּ. מִכֵּיוָן שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ, יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁכָּרוּת לִשְׁמָהּ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה?

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: חֲמִשָּׁה שֶׁכָּתְבוּ כְלָל בְּתוֹךְ הַגֵּט: 'אִישׁ פְּלוֹנִי מְגָרֵשׁ פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי לִפְלוֹנִית', וְהָעֵדִים מִלְּמַטָּן - כֻּלָּן כְּשֵׁרִין, וְיִנָּתֵן לְכָל אַחַת וְאַחַת. הָיָה כוֹתֵב טֹפֶס לְכָל אַחַת וְאַחַת, וְהָעֵדִים מִלְּמַטָּן, אֶת שֶׁהָעֵדִים נִקְרִין עִמּוֹ - כָּשֵׁר.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: 'וְשׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי' - חֲזָקָה עַל הַכֹּל חָתַם. 'שׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי' - לֹא חָתַם אֶלָּא עַל שְׁאֵילַת שָׁלוֹם בִּלְבַד. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: אַפְלוּ אָמַר 'וְשׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי' - חֲזָקָה עַל הָאַחֲרוֹן חָתַם.

אִי זֶהוּ כְלָלוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן? 'אִישׁ פְּלוֹנִי מְגָרֵשׁ אֶת פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי לִפְלוֹנִית'. אִי זֶהוּ כְלָלוֹ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ? 'אָנוּ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מְגָרְשִׁין אֶת נְשׁוֹתֵינוּ מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי'. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: מוֹדֶה רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִם הִזְכִּיר 'גֵּרוּשִׁין' לְכָל אַחַת וְאַחַת, שֶׁהוּא צָרִיךְ טֹפֶס וְעֵדִים לְכָל אַחַת וְאַחַת. חַיְלֵהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִן הָדָא: 'שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה קָרְבָּן וְלָזֶה קָרְבָּן', צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אַחַת וְאַחַת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן: הָיָה כוֹתֵב טֹפֶס לְכָל אַחַת וְאַחַת, וְהָעֵדִים מִלְּמַטָּן, אֶת שֶׁהָעֵדִים נִקְרִין עִמּוֹ - כָּשֵׁר.

שְׁמוּאֵל אָמַר: פִּרְטוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, וּפִרְטוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין אָמְרִין, שֶׁאֵין 'פִּרְטוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה וּפִרְטוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר'. דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: 'וְשׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי' חֲזָקָה עַל הַכֹּל חָתַם. 'שׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי', לֹא חָתַם אֶלָּא עַל שְׁאֵילַת שָׁלוֹם בִּלְבַד. אִם אוֹמֵר אַתְּ פִּרְטוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, אֲפִלּוּ אָמַר 'שׁוֹאֵל אֲנִי בִּשְׁלוֹם פְּלוֹנִי', חֲזָקָה עַל הַכֹּל חָתַם.

[נב:]

מַאי כְּדוֹן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן, שֶׁאֵין פִּרְטוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה כְּלָלוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר. דְּתַנִּינַן תַּמָּן: רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַפְלוּ אָמַר 'חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכֻסֶּמֶת' - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְלֵית בַּר נָשׁ אָמַר 'אַפְלוּ', אֶלָּא דּוּ מוֹדֶה עַל קַדְמֵיתָא. מַאי כְּדוֹן? אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, בֵּין שֶׁאָמַר: 'חִטִּין וּשְׂעוֹרִין וְכֻסְמִין', בֵּין שֶׁאָמַר: 'חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכֻסֶּמֶת' - כְּלָל וּפִרְט הוּא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי

יְהוּדָה, אִם אָמַר ׳חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְכֻסֶּמֶת׳ - כְּלָל שֶׁאֵין בּוֹ פֵּרָט.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: שְׁנֵי גִטִּין שֶׁכְּתָבָן זֶה בְּצַד זֶה, וּשְׁנֵי עֵדִים עִבְרִים בָּאִים מִתַּחַת זֶה לְתַחַת זֶה, וּשְׁנֵי עֵדִים יְוָנִים בָּאִין מִתַּחַת זֶה לְתַחַת זֶה, אֶת שֶׁהָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נִקְרִין עִמּוֹ - כָּשֵׁר. עַד אֶחָד עִבְרִי וְעֵד אֶחָד יְוָנִי, עֵד אֶחָד יְוָנִי וְעֵד אֶחָד עִבְרִי בָּאִין מִתַּחַת זֶה לְתַחַת זֶה - שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין.

גְּמָרָא: הִרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב מְקוֹם שְׁנֵי שִׁיטִין - פָּסוּל, פָּחוֹת מִכֵּן - כָּשֵׁר. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: חָלַק מְקוֹם שְׁנֵי שִׁיטִין לְעִנְיַן אַחֵר, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּל. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: עֵד אֶחָד עִבְרִי וְעֵד אֶחָד יְוָנִי, עֵד אֶחָד יְוָנִי וְעֵד אֶחָד עִבְרִי בָּאִין מִתַּחַת זֶה לְתַחַת זֶה - שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין. וְעִבְרִי גַּבֵּי יְוָנִי לֹא כְּ׳עִנְיָן אַחֵר׳ הוּא?!

אָמַר רַבִּי מָנָא: הִתְחִיל בְּסוֹף שִׁתִּים, וְגָמַר בְּסוֹף אַרְבַּע - כָּשֵׁר. כַּמָּה יִהוּ הָעֵדִים רְחוֹקִין מִן הַכְּתָב? כְּדֵי שֶׁיִּהוּ נִקְרִין עִמּוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְלֹא שִׁיטָה. רַבִּי דּוֹסְתַּי בְּרַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר: מְלֹא חֻתִּימַת יָד הָעֵדִים. בְּאֵי זֶה כְּתָב מְשַׁעֲרִין? רַבִּי יַסָּא בְּרַבִּי שַׁבְּתַי:

[נג.]

מְלֹא חֻתִּימַת יְדֵי עֵדִים.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק בַּר חַקּוֹלָא: כְּדֵי ׳לְךְ וּלְךְ׳. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קֳמֵי רַבִּי זְעֵירָא: חֻתִּימַת ׳יוֹסֵי בֶּן יַנַּאי׳ כַּחֲתִימַת ׳שָׁאוּל בֶּן בָּרוּךְ׳? אֲמַר לֵהּ: לָכֵן צְרִיכָה, חֲתִימַת ׳יוֹסֵי בֶּן יַנַּאי׳ כַּחֲתִימַת ׳שָׁאוּל בֶּן בָּרוּךְ׳.

שְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְחָק אוֹ תְּלוּת. מְגוּפוֹ - פָּסוּל, שֶׁלֹּא מְגוּפוֹ - כָּשֵׁר. וְאִם הֶחֱזִירוֹ מִלְּמַטָּה, אֲפִלּוּ מְגוּפוֹ - כָּשֵׁר. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵי תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: צָרִיךְ לְהַחֲזִיר שְׁתֵּי שִׁיטִין מִקּוֹם הַכְּתָב. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב: צָרִיךְ לְהַזְכִּיר עִנְיָנוֹ שֶׁל גֵּט עִמּוֹ. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: לֹא הִזְכִּיר עִנְיָנוֹ שֶׁל גֵּט עִמּוֹ - פָּסוּל. מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי בָּא, תַּמָּן אָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה: עֵדִים פְּסוּלִין אֵינָן נַעֲשִׂין כְּהֶרְחֵק עֵדוּת, שֶׁלֹּא בָּאוּ אֶלָּא לְהֶכְשֵׁרוֹ שֶׁל גֵּט. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן! תַּמָּן בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה, הָכָא בְּשֵׁם רַב.

קָרָא עַרְעָר עַל חֲתִימַת יְדֵי עֵדִים, וְעַל חֲתִימַת יְדֵי הַדַּיָּנִין. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: אִם רָצָה לְקַיְּמוֹ בִּכְתָב יָד הָעֵדִים, מְקַיְּמִים. בִּכְתַב יְדֵי הַדַּיָּנִין, מְקַיְּמִים. אֲנִי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ בְּעֵד אֶחָד אֲפִלּוּ בְּדַיָּן אֶחָד, מְקַיְּמִים. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיָאוּת, שֶׁכֵּן אִם רָצָה לְקַיְּמוֹ אֲפִלּוּ בִּכְתָב אֶחָד, מְקַיְּמִים.

יְהַב רְשׁוּ לְכָתוֹבָא שֶׁיִּכְתּוֹב וְלַחֲתִימַיָּא שֶׁיַּחְתִּימוּן, רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה: צְרִיכִין הָעֵדִים לִכְתּוֹב ׳הַמִּלְוֶה הַזֹּאת מֵאֶחָד בְּנִיסָן הוּא, וְאָנוּ אֵחַרְנוּ אֶת זְמַנּוֹ׳. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא: אַשְׁרַת הַדַּיָּנִין, אֲפִלּוּ רְחוֹקָה כַּמָּה - כָּשֵׁר.

רַב אָמַר: צְרִיכִין הַדַּיָּנִין לִכְתּוֹב: ׳אִישַׁרְנוּהִי בְּמַעֲמַד פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי׳. לָמָּה? כְּדֵי שֶׁיִּהוּ מְצוּיִין לְהָעִים. מֵעַתָּה, אֲפִלּוּ בְּאֵי זֶה יוֹם וּבְאֵי זֶה שָׁעָה וּבְאֵי זֶה מָקוֹם! גְּזַר דִּין נִפַּק מִקֳּמֵי רַב, וְלָא הֲוָה כְּתִיב כְּוָתֵיהּ.

אָמַר רַבִּי חַגַּי: צְרִיכִין הַדַּיָּנִין

[נג:]

מַכִּירִין אֶת הַנְּדוֹנִין. מַעֲשֶׂה הָיָה, וְזִיפּוּ.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: שִׁיר מִקְצָת הַגֵּט, וּכְתָבוֹ בַּדַּף הַשֵּׁנִי, וְהָעֵדִים מִלְמַטָּן - כָּשֵׁר. כָּתְבוּ הָעֵדִים בְּרֹאשׁ הַדַּף, מִן הַצַּד, אוֹ מֵאַחֲרָיו בְּגֵט פָּשׁוּט - פָּסוּל. הִקִּיף רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה, וְהָעֵדִים בָּאֶמְצַע, שְׁנֵיהֶן פְּסוּלִין. רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד סוֹפוֹ שֶׁל זֶה, וְהָעֵדִים מִלְמַטָּן, אֶת שֶׁהָעֵדִים נִקְרִין בְּסוֹפוֹ - כָּשֵׁר. גֵּט שֶׁכְּתָבוֹ עִבְרִית וְעֵדָיו יְוָנִים, יְוָנִית וְעֵדָיו עִבְרִים, עֵד אֶחָד עִבְרִי וְעֵד אֶחָד יְוָנִי, עֵד אֶחָד יְוָנִי וְעֵד אֶחָד עִבְרִי - כָּשֵׁר. כְּתַב הַסּוֹפֵר וְעֵד - כָּשֵׁר. 'אִישׁ פְּלוֹנִי עֵד' - כָּשֵׁר. 'בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי עֵד' - כָּשֵׁר. 'אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי', וְלֹא כָתַב 'עֵד' - כָּשֵׁר. כָּתַב חֲנִיכָתוֹ וַחֲנִיכָתָהּ - כָּשֵׁר. כָּךְ הָיוּ נְקִיֵּי הַדַּעַת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם כּוֹתְבִין.

גְּמָרָא: מַהוּ שִׁיר? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר בִּיבוֹן: כְּגוֹן 'קַיָּם, שְׁרִיר וּבָרוּר'. וְגֵט פָּסוּל פָּשׁוּט, בִּמְקֻשָּׁר - כָּשֵׁר, וּבִלְבַד מֵאַחֲרָיו.

רַב אָמַר: הַדַּיָּנִין, חוֹתְמִין אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינָן יוֹדְעִין לִקְרוֹת. אֲבָל אֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ יוֹדְעִין לִקְרוֹת. אָמַר: 'יָבֹא עָלַי אִם עָשִׂיתִי מִיָּמַי'. אָמַר רַבִּי חַגַּי קַמֵּי רַבִּי יוֹסֵי: לֹא בָא קַמֵּי רַב כְּתַב יְוָנִי מִיּוֹמוֹי וְקַיְּמַהּ בְּחוֹתְמָיו.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: גֵּט שֶׁכְּתָבוֹ עִבְרִית וְעֵדָיו יְוָנִית, יְוָנִית וְעֵדָיו עִבְרִית, עֵד אֶחָד עִבְרִי וְעֵד אֶחָד יְוָנִי - כָּשֵׁר! פְּתַר לַהּ כְּשֶׁהָיוּ יוֹדְעִין לִקְרוֹת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין לַחְתֹּם. וְאִם הָיוּ יוֹדְעִין אֶת שְׁנֵיהֶן, יַחְתְּמוּ בְּאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לָא בְעַיְתָ מִדַּעְתּוֹ דְּרַבִּי יוֹחָנָן פְּלִיג, בְּשִׁיטָתוֹ הֱשִׁיבָהוּ. לָאו רַבִּי דּוּ אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִכֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מָצוּי לְזַוֵּג, אֲפִלּוּ זְוֵג - כְּמִי שֶׁלֹּא זְוֵג.

כֵּנִי מַתְנִיתָא: כְּתַב סוֹפֵר וְעֵד - כָּשֵׁר. 'אִישׁ פְּלוֹנִי' - כָּשֵׁר. 'בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי' - כָּשֵׁר. 'אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי', וְלֹא כָתַב 'עֵד' - כָּשֵׁר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַמּוֹלִיךְ פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִמָּקוֹם הַיֵּקֶר לְמָקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמָּקוֹם הַזּוֹל לְמָקוֹם הַיֵּקֶר – פּוֹדֵהוּ כְּשַׁעַר מְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל דְּמַאי. אֲבָל בְּשֶׁל וַדַּאי – פּוֹדִין אוֹתוֹ כְּשַׁעַר הַמָּקוֹם הַזּוֹל:

ב. פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּשַׁעַר הַזּוֹל, כְּמוֹ שֶׁחִנָּנִי לוֹקֵחַ אוֹתוֹ יוֹם, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹכֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּמוֹ שֶׁחִנָּנִי לוֹקֵחַ בְּאוֹתוֹ הַמִּין. הַפּוֹרֵט דִּינָר כֶּסֶף לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – כְּמוֹ שֶׁחִנָּנִי לוֹקֵחַ וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹכֵר. הַמְצָרֵף דִּינָר זָהָב לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – כְּמוֹ שֶׁשִּׁלְחָנִי פּוֹרֵט וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְצָרֵף. הָיָה מוֹלִיכוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמִשְׁתַּכֵּר עָלָיו עַל שָׁוְיוֹ רֶבַע; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד דִּינָר. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין לוֹ דָּמִים – דַּיּוֹ שֶׁיֹּאמַר הוּא וְחוּמְשׁוֹ מְחֻלָּל עַל אִיסָּר זֶה:

ג. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דָּמָיו יְדוּעִים – נִפְדֶּה עַל פִּי שְׁלֹשָׁה לָקוֹחוֹת וְלֹא עַל פִּי שְׁלֹשָׁה שֶׁאֵין לָקוֹחוֹת, אֲפִלּוּ אֶחָד מֵהֶן נָכְרִי, וַאֲפִילּוּ אֶחָד מֵהֶן בְּעָלִים – כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן. אִם אָמַר: הֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּסֶלַע, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּסֶלַע וְאִסָּר – יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. זֶה חֹמֶר בְּהֶקְדֵּשׁ מִבְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

ד. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַכְסָרָה אֶלָּא מָעוֹת. כֵּיצַד? הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת מַרְקִיבִין וּמָעוֹת מַחֲלִידִין – לֹא יֹאמַר: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בְּצִבּוּר זֶה, וְכַמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בִּכְרִי זֶה', אֶלָּא אוֹמֵר: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִקַּח לוֹ מָעוֹת בְּסֶלַע', וְ'כַמָּה אָדָם רוֹצֶה לִקַּח לוֹ פֵּרוֹת בְּדִינָר':

ה. סֶלַע, כַּמָּה תְּהֵא חֲסָרָה וְלֹא יִהְיוּ מְחֻלָּלִין עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי? לְסֶלַע – אַרְבַּע אִסָּרוֹת. וּלְדִינָר – אִיסָּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְסֶלַע – אַרְבַּע פּוּנְדְיָאוֹת. וּלְדִינָר – פּוּנְדְיוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סֶלַע – שְׁמוֹנָה פּוּנְדְיָאוֹת. וְדִינָר – שְׁנֵי פּוּנְדְיָאוֹת. יֶתֶר עַל כֵּן – מְחֻלָּלָה בְּשָׁוְיָהּ. עַד כַּמָּה תִּפָּחֵת וִיהֵא רַשַּׁאי לְקַיְּמָהּ בְּסֶלַע? סֶלַע – עַד שֶׁקֶל, וּבְדִינָר – עַד רֹבַע. פָּחוֹת מִכֵּן, אֲפִלּוּ אִיסָּר – אֵין רַשַּׁאי לְהָחֵל עָלֶיהָ. הָיְתָה יוֹצֵא לְסִימוֹן בְּסֶלַע, וּלְמַטְבֵּעַ בְּשֶׁקֶל, לְסִימוֹן בְּשֶׁקֶל, וּלְמַטְבֵּעַ בְּסֶלַע – אֵין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶלָּא כְּשַׁעַר הַמַּטְבֵּעַ:

ו. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְנִמְצְאוּ טְבָלִים – רָץ אַחֲרָיו לְתַקְּנָן. לֹא מְצָאוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן קַיָּמִין – צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ, אִם בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין קַיָּמִין – אֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ. סָפֵק שֶׁהֵן קַיָּמִין סָפֵק שֶׁאֵינָן קַיָּמִין – מְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶן וְקוֹרֵא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶם:

ז. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ, הַמּוֹכֵר אוֹמֵר: טְבָלִים מָכַרְתִּי לְךָ, וְהַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר: מְתֻקָּנִין מָכַרְתָּ לִי – כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְתַקֵּן מְשֻׁלָּם אֶת שֶׁלּוֹ. הֲרֵי שֶׁלָּקְחוּ שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת גָּרְנוֹ, אִם מֻחֲמֶתֶת הַחוֹב – צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ. אִם מֻחֲמֶתֶת אֹנֶס – אֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ:

ח. הָאוֹכֵל פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד – יְזֵעַק לַשָּׁמַיִם; דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג – יְזֵעַק לַשָּׁמַיִם. בְּמֵזִיד – יַחְזִרוּ דָמִים לִמְקוֹמָן. וְאִם הָיוּ מָעוֹת, שׁוֹגֵג – יְצֵעַק לַשָּׁמַיִם. מֵזִיד – יַחְזִרוּ דָמִים לִמְקוֹמָן; דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד – יַחְזִרוּ דָמִים לִמְקוֹמָן:

ט. הַגּוֹנֵב טְבָלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ – מְשֻׁלָּם לוֹ דְּמֵי טְבָלוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּמֵי חֻלִּין שֶׁבּוֹ:

י. יִשְׂרָאֵל שֶׁאָכַל פֵּרוֹתָיו בְּטִבְלוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בָּהֶן לַשָּׁמַיִם – אֵין לַכֹּהֵן בָּהֶן כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יח, יט): "אֲשֶׁר יָרִימוּ" – אֵין לַכֹּהֵן בָּהֶן אֶלָּא עַד שֶׁיָּרִימוּ. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁאָכַל מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּטִבְלוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בָּהֶן לַשָּׁמַיִם – אֵין לַכֹּהֵן בָּהֶן כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן: "וְזֶה אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" – אֵין לְךָ בָּהֶן אֶלָּא עַד שֶׁיָּרִימוּ:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

יא. הַמֵּבִיא פֵּרוֹת מִן הַגֹּרֶן לָעִיר, הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּנְתָנָהּ לַכֹּהֵן, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּנְתָנוֹ לַלֵּוִי, מַעֲשֵׂר עָנִי וּנְתָנוֹ לָעָנִי - אֵין מְחַשֵּׁב עִמָּהֶן דְּמֵי הֶבְאָה. אֲבָל אִם קָרָא לָהֶן שֵׁם בַּגֹּרֶן - הֲרֵי זֶה מְחַשֵּׁב עִמָּהֶן דְּמֵי הֶבְאָה:

יב. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ, וְאָמַר לוֹ: פֵּרוֹת שֶׁמָּכַרְתִּי לְךָ טְבָלִין הֵם, בְּשֵׂר בְּכוֹר הוּא, יַיִן נֶסֶךְ הוּא - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ, וְיַחְזִיר לָהֶן אֶת הַדָּמִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: דָּבָר שֶׁהַנֶּפֶשׁ קָצָה בּוֹ - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ וְיַחְזִיר לָהֶן אֶת הַדָּמִים. דָּבָר שֶׁאֵין הַנֶּפֶשׁ קָצָה בּוֹ - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ, וְינַכֶּה לָהֶן מִן הַדָּמִים:

יג. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין אוֹכְלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מְחַלְּלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מוֹכְרִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מוֹצִיאִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאִם הוֹצִיא - הֲרֵי אֵלּוּ יֵרָקְבוּ. הַמְחַלֵּל מָעוֹת עַל פֵּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַמָּעוֹת - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ, וְהַפֵּרוֹת - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ:

יד. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַפְרִישׁ אָדָם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁל דְּמַאי, וְתוֹרְמוֹ וְאוֹכְלוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ שֵׁנִי. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ שֵׁנִי, שֶׁמָּא הוּרַם הָרִאשׁוֹן - לֹא הוּרַם הַשֵּׁנִי. וַהֲלָכָה כִּדְבְרֵי בֵית הִלֵּל:

טו. רָאָה אֶחָד שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן - נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי. אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי - אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן:

טז. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְאָכְלָן, עַל אוֹתוֹ הַמִּין - נֶאֱמָן, עַל מִין אַחֵר - אֵינוֹ נֶאֱמָן; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל אוֹתוֹ הַמִּין - אֵינוֹ נֶאֱמָן. לֹא כָל הֵימֶנּוּ שֶׁיַּתְקִין אֶת עַצְמוֹ וְיָבֹא וְיַקְלְקֵלֵנוּ:

יז. הָאוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁבְּחֵפֶץ זֶה מְחֻלָּל עַל אִיסָר זֶה, וְלֹא קָבַע לוֹ מָקוֹם - רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָרָא שֵׁם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיֹּאמַר: לִצְפוֹנוֹ אוֹ לִדְרוֹמוֹ. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יוֹסֵי, שֶׁנִּכְנְסוּ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת לְכְזִיב, אָמְרוּ: לֹא נָדַע הֵיאַךְ בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה מְתַקֵּן אֶת פֵּרוֹתָיו. כֵּיוָן שֶׁהִרְגִּישׁ בָּהֶן, הָלַךְ וְהֵבִיא לִפְנֵיהֶן דְּלוֹסְקָיָא מְלֵא דִּינְרֵי זָהָב. אָמְרוּ לוֹ: הֵיאַךְ אַתָּה מְתַקֵּן אֶת פֵּרוֹתֶיךָ? אָמַר לָהֶם, כָּךְ וְכָךְ אֲנִי אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁבְּחֵפֶץ זֶה מְחֻלָּל עַל אִיסָר זֶה. אָמְרוּ לוֹ: צֵא וֶאֱכוֹל אֶת פֵּרוֹתֶיךָ, הִשְׁתַּכַּרְתָּ בְּמָעוֹת, אִבַּדְתָּ נְפָשׁוֹת:

יח. חָבֵר שָׁמֵת וְהִנִּיחַ פֵּרוֹת, אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּנָסָן - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת מְתֻקָּנִין:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הַפּוֹדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּחֹמֶשׁ. אֶחָד הַכּוֹנֵס מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְאֶחָד הַלּוֹקֵחַ מִן הַכּוּתִי וּמִן הַנָּכְרִי פֵּרוֹת טְבָלִים, אֶחָד שֶׁיָּרַשׁ, וְאֶחָד שֶׁנִּתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּחֹמֶשׁ. כֵּיצַד חַיָּב בְּחֹמֶשׁ? הַפּוֹדֶה בְּסֶלַע - נוֹתֵן חֲמִשָּׁה דִינָרִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַפּוֹדֶה בְּשֶׁקֶל - נוֹתֵן חֲמִשָּׁה שֶׁל סֶלַע. הַפּוֹדֶה בְּמַעֲשֵׂר, אִם רָצָה לְדַקְדֵּק - יְדַקְדֵּק. כֵּיצַד? חִלֵּל עַל הַסֶּלַע וְנִמְצֵאת רָעָה, עַל הַטְּרִיסִית וְנִמְצֵאת רָעָה - יַחְלִיף:

ב. מַעֲרִימִין עַל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְפוֹטְרוֹ מִן הַחֹמֶשׁ. כֵּיצַד? אוֹמֵר אָדָם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, לְעַבְדּוֹ לְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים: ״הֵילָךְ מָעוֹת אֵלּוּ וּפְדֵה לְךָ בָּהֶן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה״. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ: ״פְּדֵה לִי בָּהֶן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה״. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ נוֹהֲגִין כָּךְ. מִשֶּׁרַבּוּ הָרַמָּאִין: אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: ״הֲרֵי הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לְךָ בְּמַתָּנָה״, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר לוֹ: ״הֲרֵי הֵן מְחֻלָּלִין

תּוֹסֶפְתָּא

עַל פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בַּבַּיִת׳. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ: ׳הֲרֵי הֵן מְחֻלָּלִין עַל מָעוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ הַכִּיס עַד שֶׁיִּזְכֶּה בַּעַל הַבַּיִת לְתוֹךְ יָדוֹ, אוֹ עַד שֶׁיִּשְׁכֹּר לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ׳:

ג. מַפְקִיד אָדָם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ אֵצֶל חָבֵר, וְשֶׁל דְּמַאי אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. אַבָּא חִלְקִיָּה מִן קְרוּיָה אוֹמֵר: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. חָזְרוּ לוֹמַר: אֲפִלּוּ חָבֵר – אֵין מַפְקִידִין אֶצְלוֹ, שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מִי עוֹמֵד אַחֲרָיו:

ד. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֹמֶשׁ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חִלֵּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא חִלֵּל. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בְּחוֹל:

ה. מִי שֶׁלֹּא קָרָא שֵׁם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יֹאכַל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יֹאכַל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בְּחוֹל:

ו. שְׁנֵי אַחִין וּשְׁנֵי שֻׁתָּפִין, אָב וּבְנוֹ – פּוֹדִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְנוֹתְנִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר עָנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: תָּבֹא מְאֵרָה לְאָדָם שֶׁנּוֹתֵן מַעֲשֵׂר עָנִי לְאָבִיו. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא אֶת שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲנִיִּים:

ז. אִשְׁתּוֹ – אֵין פּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: אִשְׁתּוֹ פּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר:

ח. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: ׳פּוֹדִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי׳ – נוֹתְנִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר עָנִי. מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּאִשְׁתּוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁפּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר – שֶׁאֵין נוֹתְנִין לָהּ מַעֲשֵׂר עָנִי:

ט. מַפְרִישִׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל פֵּרוֹת עַם הָאָרֶץ, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה תַּקָּלָה לַבָּאִין אַחֲרָיו. כֵּיצַד? הוֹצִיא פֵּרוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳הַפְרֵשׁ עַל אֵלּוּ׳ – לֹא הִפְרִישׁ אֶלָּא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא לוֹקֵחַ. מְחַלְּלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל מָעוֹת עַם הָאָרֶץ, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה תַּקָּלָה לַבָּאִים אַחֲרָיו. כֵּיצַד? הוֹצִיא מָעוֹת

הַשָּׁלֵם

מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: חַלֵּל עַל אֵלּוּ – לֹא חִלֵּל, אֶלָּא עַד מָקוֹם לוֹקֵחַ, וּפוֹרֵט לוֹ דִּינָר לְאַלְתַּר. אִם מֵחֲמַת הַחוֹב – מֻתָּר. וְאִם מֵחֲמַת מִלְוֶה – הֲרֵי זֶה אָסוּר, עַד שֶׁיֵּלֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיַחֲזֹר:

י. קָטָן שֶׁמּוֹכֵר בַּשּׁוּק – מַפְרִישִׁין עָלָיו מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. כֵּיצַד? נָתַן לוֹ טְרִיסִית, בֵּין שֶׁהִיא בְּיַד הַלּוֹקֵחַ, בֵּין שֶׁהִיא בְּיַד הַמּוֹכֵר, בֵּין שֶׁהִיא בְּאוּנְקְלִין – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחוֹזֵר וּמְבִיאוֹ. נָטַל הֵימֶנּוּ דִּינָר – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ. וְלֹא עוֹד: אֶלָּא שֶׁאָדָם מוֹצִיא דִּינָר מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחוֹזֵר וּמְבִיאוֹ לוֹ בָּאַחֲרוֹנָה, וְאוֹמֵר לוֹ: ׳עַל זֶה חִלַּלְתִּי׳:

יא. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשְׂרָה דִּינָרִין שֶׁל זָהָב – לֹא יְחַלֵּל עַל כֻּלָּן אֶלָּא עַל אֶחָד מֵהֶם. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשְׂרָה כּוֹרִין שֶׁל חִטִּין – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הַמְּגוּרָה אֶלָּא עַל אֶחָד מֵהֶם. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשֶׂר חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הָאוֹצָר, אֶלָּא עַל אַחַת מֵהֶן. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשֶׂר אֲגֻדּוֹת שֶׁל יָרָק – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הָאוּנְקְלִי אֶלָּא עַל אַחַת מֵהֶן, שֶׁלֹּא לְהַפְחִית אֶת הַשּׁוּק בְּעֵינָיו:

יב. מוֹכֵר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְשָׁם חֻלִּין. לֹא יִמְכְּרֶנּוּ לְשֵׁם מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם אֶת הַמַּעֲשֵׂר. יֵשׁ לוֹ חֻלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה וּמְבַקֵּשׁ לְמוֹכְרָן – מוֹכֵר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאוּנְקְלִי. נְתָנָן כֻּלָּן בִּכְרַךְ – נוֹטֵל דְּמֵיהֶן בִּכְרַךְ. אֵלּוּ שֶׁרוֹצֶה – מוֹכֵר לְשֵׁם חֻלִּין, וְאֵלּוּ שֶׁרוֹצֶה – מוֹכֵר לְשֵׁם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

יג. הָאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳, ׳וְעַל דִּינָר שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳ – רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא חִלֵּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חִלֵּל. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי לַחֲכָמִים, בְּאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע חֲדָשָׁה שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳, ׳וְעַל דִּינָר חָדָשׁ שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳ – שֶׁזֶּה חִלֵּל. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יוֹסֵי, בְּאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁהָיְתָה בְּיַד

תּוֹסֶפְתָּא

בְּנִי, וְ׳עַל דִּינָר שֶׁהָיָה בְּיַד בְּנִי׳ – שֶׁלֹּא חִלֵּל, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: שֶׁמָּא לֹא הָיְתָה בְּיָדוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה:

ד,יד הָאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁאֶפְרֹט מִן הַדִּינָר׳, וְ׳עַל טְרִיסִין שֶׁאֶפְרֹט מִן הַסֶּלַע׳ – פּוֹרֵט לוֹ דִּינָר וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ סְלָעִים וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ טְרִיסִית. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ טְרִיסִית טְבֶרִית, וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ צְפוֹרִית. צְפוֹרִית וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ טְבֶרִית. שְׁנֵי פּוּנְדְיוֹן. פּוּנְדְיוֹן, וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ שְׁנֵי אִיסָרִין. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ מָעִין וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ דִּינָר. דִּינָר, וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ פּוּנְדְיוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּדְּמַאי, אֲבָל בַּוַּדַּאי – אָסוּר. וּמְחַלְּלִין נְחֹשֶׁת עַל פְּרוֹת. אַף בַּדְּמַאי מְחַלְּלִין אוֹתוֹ נְחֹשֶׁת עַל נְחֹשֶׁת. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ גּוֹלְנִית וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ דִּינָר וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ פּוּנְדְיוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּדְּמַאי וּבַחַק, אֲבָל בַּוַּדַּאי וּבָרֶוַח – הֲרֵי זֶה אָסוּר:

טו. הָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּבְיָדוֹ מָעוֹת, אִם עָתִיד לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ – מְחַלְּלָן כְּשַׁעַר מְקוֹמוֹ. וְאִם לָאו – מְחַלְּלָן בְּשׁוֹוֵיהֶן וּבְשַׁעַר אוֹתוֹ מָקוֹם:

טז. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְלֹא קָרָא לָהֶן שֵׁם. – רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִתְקַדְּשׁוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא נִתְקַדְּשׁוּ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִם עָתִיד לִקְרוֹת לָהֶן שֵׁם – אֵין בָּהֶן קְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּקְרָא לָהֶן שֵׁם, אִם אֵין עָתִיד לִקְרוֹת לָהֶן שֵׁם – כֵּיוָן שֶׁהִפְרִישָׁן נִתְקַדְּשׁוּ:

יז. פָּדָה הֵימֶנּוּ מַעֲשֵׂר בְּסֶלַע, וְלֹא הִסְפִּיק לְמָדְדוֹ עַד שֶׁעָמַד בִּשְׁתַּיִם, מַה שֶּׁפָּדָה – פָּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בֵּינֵיהֶם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְשִׁיכָתוֹ הוּא פִּדְיוֹנוֹ. פָּדָה מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂר בִּשְׁתַּיִם, וְלֹא הִסְפִּיק לְמוֹשְׁכוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּסֶלַע, מַה שֶּׁפָּדָה – פָּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בֵּינֵיהֶם, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – פִּדְיָתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמְרִים: אַף הֶקְדֵּשׁ – פִּדְיָתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ:

יח. הַמֵּנִיחַ אִיסָר וְאָכַל עָלָיו חֻצָיו, וְהָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר וַהֲרֵי הוּא יוֹצֵא בְּפוּנְדְיוֹן – יֹאכַל עָלָיו עוֹד אִיסָר. הַמֵּנִיחַ פּוּנְדְיוֹן וְאָכַל עָלָיו חֻצָיו, וְהָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר וַהֲרֵי הוּא יוֹצֵא בְּאִסָּר – יֹאכַל עָלָיו פֶּלֶג. זֶה הַכְּלָל: עַד שֶׁלֹּא פָּדָאוֹ, מַה שֶּׁהִשְׁבִּיחַ – הִשְׁבִּיחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן, וּמַה שֶּׁפָּגַם – פָּגַם לְפִי חֶשְׁבּוֹן. אַחַר שֶׁפָּדָאוֹ, מַה שֶּׁהִשְׁבִּיחַ – הִשְׁבִּיחַ לַשֵּׁנִי, וּמַה שֶּׁפָּגַם – פָּגַם לַשֵּׁנִי:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. מָצָא כְּלִי וְכָתוּב עָלָיו: **אָלֶ״ף, דָּלֶ״ת, חֵי״ת, טֵי״ת, רֵי״שׁ, תָּי״ו** – הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה[1]. **יוּ״ד מֵ״ם** – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר. **פֵּ״א שִׁי״ן** – הֲרֵי זֶה שֵׁנִי. **עַי״ן** – הֲרֵי זֶה עָנִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כֻּלָּן שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אֲבָל מָצָא חָבִית מְלֵאָה פֵּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: ׳תְּרוּמָה׳ – הֲרֵי זֶה תְּרוּמָה. ׳מַעֲשֵׂר׳ – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲפִלּוּ מָצָא חָבִית מְלֵאָה

---

[1] בִּירוּשַׁלְמִי מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי (פֶּרֶק רְבִיעִי הֲלָכָה ו׳) מְבֹאָר טַעַם הַדָּבָר. **אָלֶ״ף – קַדְמַיְתָּא** הָאוֹת אָלֶ״ף תְּחִלָּה לָאוֹתִיּוֹת, וְרוֹמֶזֶת לִתְרוּמָה שֶׁהִיא תְּחִלָּה לְהַפְרָשׁוֹת. **דָּלֶ״ת – רוֹמֶזֶת אֶל דִּמּוּעַ** וְדִמּוּעַ הוּא תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר ״מְלֵאָתְךָ וְדִמְעָךְ לֹא תְאַחֵר״. **חֵי״ת** – רוֹמֶזֶת לְתֵבֵת **חֶלְבּוֹ** וְחֶלְבּוֹ רוֹמֵז לִתְרוּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר ״מִכָּל חֶלְבּוֹ תָּרִימוּ תְּרוּמָה״. **טֵי״ת – רוֹמֵז אֶל טוּבוֹ** שֶׁהוּא תְּרוּמָה. **רֵי״שׁ – רֵאשִׁית** שֶׁהַתְּרוּמָה נִקְרֵאת רֵאשִׁית. **תָּי״ו תְּרוּמָה. פֵּ״א שִׁי״ן – שֵׁנִי,** כִּי הָאוֹת פ׳ רוֹמֶזֶת שֶׁצָּרִיךְ פִּדְיוֹן. וּבְאוֹתִיּוֹת **יוּ״ד מֵ״ם –** חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הוּא **מַעֲשֵׂר,** הָאוֹת י׳ – רוֹמֵז לְאֶחָד מִן עֶשֶׂר, וְהָאוֹת מ׳ – רוֹמֶזֶת לְמַעֲשֵׂר.

תּוֹסֶפְתָּא

פֵּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: ׳תְּרוּמָה׳ – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: אֶשְׁתָּקַד הָיְתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפִנָּהּ, וְחָזַר וּמִלְאָהּ חֻלִּין. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁאִם כָּתוּב בְּחֶרֶס וְנָתוּן עַל גַּבֵּי חָבִית, בְּנֶיָר וְנָתוּן עַל פִּי עִגּוּל, אִם תְּרוּמָה – הֲרֵי זֶה תְּרוּמָה, אִם מַעֲשֵׂר – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר:

ב. מָצָא כְּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ **קו״ף** קָרְבָּן – הֲרֵי זֶה קָרְבָּן, וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ קָרְבָּן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַקְדִּישׁ כְּלֵי חֶרֶס. מָצָא כְּלֵי מַתָּכוֹת כָּתוּב עָלָיו ׳קָרְבָּן׳, אִם הָיָה רֵיקָן – אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁיְּוַדַּע שֶׁהוּא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְנִפְדֶּה. אִם הָיָה מָלֵא – הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ קָרְבָּן:

ג. מָצָא כְּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ קָרְבָּן – הֲרֵי זֶה קָרְבָּן. מָצָא כְּלֵי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. מַעֲשֵׂר סְתָם – מַטִּילִין עָלָיו שֵׁנִי חוֹמְרִין. לַעֲלוֹת וּלְאוֹכְלוֹ בִּירוּשָׁלַיִם – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. ׳לְשֵׁם יוֹסֵף׳ ׳וּלְשֵׁם שִׁמְעוֹן׳ – אֵינוֹ כְלוּם:

ד. הָאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁיֵּשׁ לִי בַּבַּיִת׳, וְנִמְצָא בָּעֲלִיָּה. ׳בַּעֲלִיָּה׳, וְנִמְצָא בַּבַּיִת. ׳בַּכִּיס׳ וְנִמְצָא בַּדְּלָסְקִים. ׳בַּדְּלָסְקִים׳ וְנִמְצָא בַּכִּיס – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי׳, וְהָלַךְ לוֹ, וּמְצָאוֹ בֵּין בַּבַּיִת בֵּין בָּעֲלִיָּה בֵּין בַּכִּיס בֵּין בַּדְּלָסְקִים – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. ׳כִּיס מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת׳, הָלַךְ וּמָצָא שָׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה כִּיסִין, הַגָּדוֹל – מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּשְׁנַיִם הַקְּטַנִּים – חֻלִּין. לֹא יֹאכַל מִן קְטַנִּים עַד שֶׁיְּחַלֵּל עַל הַגָּדוֹל:

ה. ׳שְׁמוֹנָה שֶׁל זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס׳, וְהָלַךְ וּמָצָא שְׁמֹנָה דִּינְרֵי זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. ׳שְׁמוֹנָה דִּינְרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס׳, וְהָלַךְ וּמָצָא שְׁמֹנָה שֶׁל זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. ׳שְׁמֹנָה שֶׁל חֻלִּין יֵשׁ לִי בַּכִּיס׳, וְהָלַךְ וּמָצָא חֲמִשִּׁים סֶלַע אוֹ מָאתַיִם זוּז. ׳מָאתַיִם זוּז׳ אוֹ ׳חֲמִשִּׁים סֶלַע׳, וְאַחַר כָּךְ מָצָא שְׁמֹנָה דִּינְרֵי זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי׳, וְהָלַךְ וּמָצָא חֻלִּין שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. ׳כִּיס מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת׳, הָלַךְ וּמָצָא שָׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה כִּיסִין, הַגָּדוֹל – מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּשְׁנַיִם הַקְּטַנִּים – חֻלִּין. לֹא יֹאכַל מִן קְטַנִּים עַד שֶׁיְּחַלֵּל עַל הַגָּדוֹל:

הַשָּׁלֵם

דִּינְרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס׳, וְהָלַךְ וּמָצָא חֲמִשִּׁים זוּז אוֹ מָאתַיִם זוּז. ׳מָאתַיִם זוּז׳ אוֹ ׳חֲמִשִּׁים סֶלַע׳, אַחַר כָּךְ מָצָא שְׁמֹנָה – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. ׳הֲרֵי שָׁם מָנֶה וּמָצָא מָאתַיִם׳ – חֻלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֻלִּין. ׳מָאתַיִם וּמָצָא מָנֶה׳ – מָנֶה מָנָח וּמָנֶה מוּטָל; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֻלִּין:

ו. הָיָה חוֹלֶה וּמְשֻׁתָּק, אָמְרוּ לוֹ: ׳הֵיכָן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שָׂלַךְ׳? הֶרְאָן בְּאֶצְבָּעוֹ, כָּךְ וְכָךְ הֵן. ׳שָׁמָּא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הֵן׳? הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ – בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אִם אָמַר עַל ׳לָאו׳ לָאו וְעַל ׳הֵן׳ הֵן – דְּבָרָיו קַיָּמִין. הָיָה מִצְטַעֵר: ׳הֵיכָן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל אַבָּא׳? בָּא בַּעַל חֲלוֹם אָמַר לוֹ: ׳כָּךְ וְכָךְ הֵן׳, ׳בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הֵן׳ – זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וּמָצְאוּ שָׁם מָעוֹת, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת הַחֲכָמִים וְאָמְרוּ: הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין, שֶׁדִּבְרֵי חֲלוֹמוֹת – לֹא מַעֲלִין וְלֹא מוֹרִידִין:

ז. הָאוֹמֵר לִבְנָיו: ׳אַפִּלּוּ אַתֶּם מֵתִים, אַל תִּגְּעוּ בְּזָוִית זוֹ׳. הָלְכוּ וּמָצְאוּ שָׁם מָעוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. רָאוּ אֶת אֲבִיהֶן שֶׁהִטְמִין מָעוֹת בְּשִׂדָּה בְּתֵבָה בְּמִגְדָּל, וְאָמַר: ׳שֶׁל פְּלוֹנִי הֵן׳; ׳שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֵן׳, אִם כְּמַעֲרִים – לֹא אָמַר כְּלוּם, אִם כְּמִתְכַּוֵּן לְעֵדוּת – דְּבָרָיו קַיָּמִין. אָמַר לָהֶם אֶחָד: ׳אֲנִי רָאִיתִי אֶת אֲבִיכֶם שֶׁהִטְמִין בְּשִׂדָּה, בְּתֵבָה, וּבְמִגְדָּל׳ – דְּבָרָיו קַיָּמִין. ׳בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, בְּשִׂדָּה פְּלוֹנִית׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמְצוּי לָהֶם – לֹא אָמַר כְּלוּם. כָּל שֶׁאֵין מָצוּי לָהֶם – דְּבָרָיו קַיָּמִין:

ח. אָמַר לוֹ כּוֹבֵס: ׳טַלִּית זוֹ, שֶׁל אָבִיךָ הָיְתָה, וּלְקַחְתִּיהָ הֵימֶנּוּ׳ – נֶאֱמָן, הוּא הַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁהָיָה שֶׁל אָבִיו, וְאוֹמֵר: ׳לְקַחְתִּיהָ הֵימֶנּוּ׳ – אֵינוֹ נֶאֱמָן:

ט. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אִילָן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִקְרָא. בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה – מְפַחֲמִין אוֹתוֹ בְּפֶחָמִין. בֵּית מִנְגָּע – מַטִּילִין עָלָיו אֵפֶר מִקְלֶה. מָקוֹם הָרוֹג – מְצַיְּנִין

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹתוֹ בְּדָם. עֶגְלָה עֲרוּפָה – מְצַיְּנִין אוֹתוֹ בְּמִגּוּרָהּ שֶׁל אֲבָנִים:

י. כֶּרֶם רְבָעִי – עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם מַהֲלָךְ יוֹם לְכָל צַד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּכֶרֶם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים. אֲבָל כֶּרֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים, וּשְׁאָר כָּל הָאֵילָן – הֲרֵי זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד כֶּרֶם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים, וְאֶחָד כֶּרֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים – הֲרֵי זֶה עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם, וּמְחַלֵּק הֵימֶנּוּ לִשְׁכֵנָיו וְלִקְרוֹבָיו וְלִמְיֻדָּעָיו, וּמְעַטֵּר בּוֹ אֶת הַשּׁוּק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵין בָּזֶה עִטּוּר הַשּׁוּק. אֶלָּא פּוֹדֵהוּ בְּשַׁעַר הַזּוֹל, וְדָמָיו נֶאֱכָל כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת, בֵּית דִּין הָרִאשׁוֹן לֹא אָמְרוּ בּוֹ כְּלוּם. בֵּית דִּין הָאַחֲרוֹן גָּזְרוּ שֶׁיְּהֵא זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהָיָה לוֹ כֶּרֶם בְּצַד כְּפַר טָבִי בְּמִזְרַח לוֹד, וְרָצָה לְהַפְקִירוֹ. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: אֵין אַתָּה צָרִיךְ לְהַפְקִירוֹ, כְּבָר נִמְנוּ חֲבֵרֶיךָ לְהַתִּירוֹ. וְלֹא רָצָה לְפִדּוֹתוֹ. אָמְרוּ תַּלְמִידָיו: רַבִּי! מִשֶּׁגָּזְרוּ שֶׁיְּהֵא זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה אַתָּה צָרִיךְ לְפִדּוֹתוֹ. עָמַד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּבָצְרוֹ וּפְדָאוֹ. וּשְׁאָר כָּל הָאֵילָן נֶטַע רְבָעִי – כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

יא. כֶּרֶם רְבָעִי – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חֹמֶשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ – יֵשׁ לוֹ חֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בְּעוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שְׁנֵי שָׁבוּעַ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוּר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין גּוֹמְמִין אוֹתוֹ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: גּוֹמְמִין אוֹתוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ עֲנָבִים אֶלָּא יַיִן, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יַיִן וַעֲנָבִים. אֲבָל הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין פּוֹדִין בְּמֻחְבָּר לַקַּרְקַע. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹטְעִין אוֹתוֹ בִּרְבִיעִית שֶׁהָרְבִיעִית שֶׁלּוֹ חָל לִהְיוֹת בִּשְׁבִיעִית, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין:

הַשָּׁלֵם

יב. אִילָן שֶׁנִּטְעוֹ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ מִתְבָּעֵר אֶלָּא בַּשְּׁבִיעִית. הַמַּקְדִּישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ – הֲרֵי זֶה פּוֹדֶה עַל מְנָת לִתֵּן לַהֶקְדֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ, וּלְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶת שֶׁלּוֹ:

יג. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: (דְּבָרִים כו, יג) **"בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ"** – זוֹ תְּרוּמָה. **"מִן הַבַּיִת"** – זוֹ חַלָּה. **"נְתַתִּיו לַלֵּוִי"** – זוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. **"וְגַם נְתַתִּיו"** – זוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. **"לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה"** – זוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי. **"כְּכָל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי"** – **"וְאָכְלוּ בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ"** – זוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. דָּבָר אַחֵר: כֵּיוָן שֶׁהִפְרַשְׁתּוֹ מִן הַבַּיִת – אֵין אַתָּה זָקוּק לוֹ:

יד. כָּל הָעוֹסְקִין בְּמִצְוֹת – פִּיהֶם פָּתוּחַ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב כב, כח): "וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקֶם לָךְ" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה לח, ב): "וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו וְגוֹ' וַיֹּאמֶר אָנָּא ה' זְכָר נָא" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כו, טו): **הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ וְגוֹ'** – זוֹ מְקוֹם הַשְׁקָפָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פה, יב): "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח" וְגוֹ'. **מִן הַשָּׁמַיִם** – מֵאוֹצָר טוֹב שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כח, יב): "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם". **וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ** – הַכֹּל בִּכְלָל הַבְּרָכָה. (שָׁם): "בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר". **אֶת יִשְׂרָאֵל** – הַכֹּל בִּזְכוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כח): "וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב". **וְאֶת הָאֲדָמָה** – בִּזְכוּת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ, כא): "מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה" וְגוֹ'. **אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ** – הַכֹּל בִּכְלָל לְפִי מַתָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו, יא): "וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל טוּב" וְגוֹ'. **כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ** – זוֹ שְׁבוּעָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כב, טז): "וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' יַעַן כִּי" וְגוֹ'. **לַאֲבוֹתֵינוּ** – הַכֹּל בִּזְכוּת שִׁבְטִים, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ג, ט): "שִׁבְעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר סֶלָה". **אֶרֶץ** – זוֹ אֶרֶץ עַצְמָהּ. **שָׁנָתָּ לָנוּ** – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל מח): "מִפְאַת קָדִים עַד פְּאַת יָם דָּן אֶחָד. מִפְאַת קָדִים עַד פְּאַת יָם רְאוּבֵן אֶחָד. מִפְאַת קָדִים עַד פְּאַת יָם נַפְתָּלִי אֶחָד". **זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ** – מְלַמֵּד: שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת נוֹתְנִין טַעַם וְרֵיחַ וְשֶׁמֶן הַדָּגָן

תּוֹסֶפְתָּא

בְּפֵרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: טָהֳרָה – נָטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הָרֵיחַ. מַעֲשְׂרוֹת – נָטְלוּ אֶת הַשֵּׁמֶן וְאֶת הַדָּגָן:

מַסֶּכֶת חַלָּה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אַף הַקָּרְמִית חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: אֵיזֶהוּ חָלוּט? הַנּוֹתֵן קֶמַח לְתוֹךְ חַמִּין. הַמְּעִיסָה, חַמִּין לְתוֹךְ קֶמַח. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זוֹ וְאֶחָד זוֹ, הַנַּעֲשֵׂית בָּאִלְפָּס וּבַקְּדֵרָה – פְּטוּרָה. הַנַּעֲשֵׂית בַּתַּנּוּר – חַיֶּבֶת:

ב. הַמִּלּוּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפוֹעֲלֵי נָכְרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ – חַיָּב בַּחַלָּה. הַמִּלּוּי שֶׁל נָכְרִים וּפוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ – פָּטוּר מִן הַחַלָּה. הָעוֹשֶׂה עִסָּה לָרַבִּים – חַיָּב בַּחַלָּה. הָעוֹשֶׂה עִסָּה לְאָכְלָה בָּצֵק – חַיָּב בַּחַלָּה:

ג. קֶמַח קָלוּי שֶׁגִּבְּלוֹ וַעֲשָׂאוֹ עִסָּה – חַיָּב בַּחַלָּה. עִסַּת אַרְנוֹנָא – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, מִפְּנֵי שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ עַד שָׁעָה שֶׁיִּמְסֹר. עִסַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. סָפֵק מְדֻמָּע – חַיָּב בַּחַלָּה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְדֻמָּע – פָּטוּר מִן הַחַלָּה. סָפֵק מְדֻמָּע – נֶאֱכַל מִשּׁוּם דָּמַע וְחַיָּב בַּחַלָּה:

ד. אָמַר רַבִּי אִלְעַאי: שָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר, מַה הֵן בַּחַלָּה? אָמַר לִי: פְּטוּרוֹת. וּכְשֶׁבָּאתִי וְשָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, אָמַר לִי: עֲשָׂאָן לְעַצְמוֹ – פָּטוּר. לְמְכוֹר בַּשּׁוּק – חַיָּב. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר לִי: הַבְּרִית! אֵלּוּ דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ מֵהַר חוֹרֵב:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עִסַּת כֻּלְבִּים – מֵעַצְמָהּ נִכֶּרֶת. עֲשָׂאָן כֶּעֱבִין – חַיֶּבֶת. עֲשָׂאָהּ לְמוּדִין – פְּטוּרָה:

ו. כֹּהֵן שֶׁשִּׁיֵּר קֶמַח בְּעִסָּק עִסָּתוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁשִּׁיְּרָה קֶמַח בְּעִסָּתָהּ – הַקֶּמַח וְהַשְּׁאוֹר מִצְטָרְפִין לַחֲמִשָּׁה רְבָעִים לֶאֱסוֹר אֶת

הַשָּׁלֵם

הָעִסָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: בַּעַל הַבַּיִת – אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע? מִפְּנֵי שֶׁעֵינוֹ יָפָה בְּעִסָּתוֹ. נַחְתּוֹם – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, מִפְּנֵי שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּעִסָּתוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא בַּעַל הַבַּיִת – עִסָּתוֹ מְעוּטָה, וְאֵין בָּהּ כְּדֵי מַתָּנָה לַכֹּהֵן. נַחְתּוֹם – עִסָּתוֹ מְרֻבָּה, וְיֵשׁ בָּהּ כְּדֵי מַתָּנָה לַכֹּהֵן:

ז. הַלּוֹקֵחַ מִן הַנַּחְתּוֹם וּמִן הָאִשָּׁה שֶׁעוֹשָׂה לְמְכוֹר בַּשּׁוּק – צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי. מִן בַּעַל הַבַּיִת וּמִן הַמִּתְאָרְחִין אֲצָלוֹ – אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי. נִטְלַת אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֶלָּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – יָצָא:

ח. מִי שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִסָּתוֹ בְּטָהֳרָה – יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין וְאַל יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה וְאַל יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁקּוֹרֵא עַל הַטְּהוֹרָה – כָּךְ קוֹרֵא עַל הַטְּמֵאָה. עַל זוֹ קוֹרֵא חַלָּה לַשֵּׁם, וְעַל זוֹ קוֹרֵא חַלָּה לַשֵּׁם. אֲבָל קִבִּין – אֵין בָּהֶן חֵלֶק לַשֵּׁם. אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם: עֲמֹד וַחֲטֹא בִּשְׁבִיל שֶׁתִּזְכֶּה, עֲמֹד וְקַלְקֵל בִּשְׁבִיל שֶׁתְּתַקֵּן:

ט. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חַלָּה – נִטְלַת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: הֲלֹא פְּלוֹנִי יֵשׁ בַּדָּרוֹם וְהָיָה מוֹרֶה כַּהוֹרָאָה הַזֹּאת! אָמַר לָהֶם: לְבוּשׁ שֶׁלָּבַשׁ בּוֹ אַבָּא, וְצִיץ שֶׁנָּתַן בֵּין עֵינָיו, אִם לֹא אָלַמֵּד בּוֹ לְכָל מוֹרֶה הוֹרָאוֹת! אָמְרוּ לוֹ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: אָמַר לָהֶם: אַף הוּא יֵשׁ לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה:

י. הָאִשָּׁה שֶׁהִפְקִירָה עִסָּתָהּ, אוֹ שֶׁמָּכְרָתָהּ, אוֹ שֶׁנְּתָנָתָהּ בְּמַתָּנָה – פְּטוּרָה, עַד שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל בַּחִטִּים וְתִטַּמְטֵם בַּשְּׁעוֹרִים. אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, עַד שֶׁיְּהֵא בְּכָל אֶחָד כַּשְּׁעוּר. גִּלְגְּלָהּ בַּחִטִּים וְטִמְטְמָהּ בַּשְּׁעוֹרִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כַּזַּיִת – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה:

תּוֹסֶפְתָּא

יא. נוֹלָד לָעִיסָה סָפֵק טֻמְאָה, עַד שֶׁלֹּא גִּלְגְּלָהּ – תֵּעָשֶׂה בְּטֻמְאָה. מִשֶּׁגִּלְגְּלָהּ – תֵּעָשֶׂה בְּטָהֳרָה, וְחַלָּתָהּ תְּלוּיָה. בְּאֵיזֶה סָפֵק אָמְרוּ? בְּדָבָר הַסָּפֵק לְחַלָּה. וְכֵן פֵּרוֹת שֶׁנּוֹלַד לָהֶן סָפֵק טֻמְאָה, עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן – יֵעָשׂוּ בְּטֻמְאָה. מִשֶּׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן – יֵעָשׂוּ בְּטָהֳרָה, וּתְרוּמָתָן תְּלוּיָה. בְּאֵיזֶה סָפֵק אָמְרוּ? בְּדָבָר הַסָּפֵק לִתְרוּמָה:

יב. גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָיְתָה לוֹ עִסָּה, נַעֲשֶׂה עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ פָּנֶיהָ – חַיֶּבֶת. מִשֶּׁקָּרְמוּ פָּנֶיהָ – פְּטוּרָה; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: עַד שֶׁלֹּא תִּתְגַּלְגֵּל בַּחִטִּים וְתִטָּמְטֵם בַּשְּׁעוֹרִים – חַיֶּבֶת. גִּלְגְּלָה בַּחִטִּים וְטִמְטְמָה בַּשְּׁעוֹרִים – פְּטוּרָה. אֲחֵרִים אָמְרוּ מִשֵּׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה: מִשֶּׁתֵּעָשֶׂה מִקְרָצוֹת:

מַסֶּכֶת חַלָּה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הָעוֹשֶׂה עִסָּה מִן הַחִטִּים וּמִן הָאֹרֶז, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה עַד שֶׁיְּהֵא בַּדָּגָן כַּשִּׁעוּר. וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח עַד שֶׁיְּהֵא בָהּ כַּשִּׁעוּר:

ב. הַנּוֹטֵל שְׁאוֹר מֵעִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ עִסָּה שֶׁהוּרְמָה חַלָּתָהּ – דִּבְרֵי זֶה מֵבִיא קֶמַח מִמָּקוֹם אַחֵר, וּמְצָרְפוֹ לַחֲמִשָּׁה רְבָעִים קֶמַח, וּמַפְרִישׁ עָלָיו לְחַיֵּב עָלָיו לִפְנֵי חֶשְׁבּוֹן:

ג. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב חָדָשׁ בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב שְׁעוֹרִים בָּאֶמְצַע – דִּבְרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב שֶׁל אִשָּׁה אַחֶרֶת בָּאֶמְצַע, וְקַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב דָּבָר שֶׁנִּטְלָה חַלָּתוֹ בָּאֶמְצַע – דִּבְרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב הַנָּכְרִי בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב אֹרֶז בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב תְּרוּמָה בָּאֶמְצַע – אֵין מִצְטָרְפִין. קַב חִטִּין, וְקַב שְׁעוֹרִין, וְקַב כֻּסְמִין – דִּבְרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. כְּשֶׁהוּא תּוֹרֵם – תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. חֲצִי קַב חִטִּים, וַחֲצִי קַב שְׁעוֹרִים, וַחֲצִי קַב כֻּסְמִין – נוֹטֵל מִן הַכֻּסְמִין, שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הַנּוֹטֵל חַלָּה מִן הַקַּב, לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְתוֹרֵם תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ, שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. חָזְרוּ לוֹמַר: לֹא כָךְ וְלֹא כָךְ, שֶׁהֲרֵי הַקַּב הַזֶּה אֵינוֹ חַיָּב בַּחַלָּה וּמִצְטָרֵף עִם אֲחֵרִים:

ד. קֶמַח טָמֵא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּקֶמַח טָהוֹר, וְאֵין בַּטָּמֵא כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל, אוֹמֵר: 'הֲרֵי זוֹ חַלָּה חוּץ מִן הַטָּמֵא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ'. חִטִּים טְמֵאוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּחִטִּים טְהוֹרוֹת, וְאֵין בַּטְּמֵאוֹת כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוּא תּוֹרֵם, אוֹמֵר: 'הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה חוּץ מִן הַטְּמֵאוֹת שֶׁבָּהֶן':

ה. אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק: אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר אֶת אֲרִיסוּת בְּסוּרְיָא, אוֹסֵר הָיָה מִלְּאָרֵס. אִם אֵרַס – הֲרֵי זֶה פָּטוּר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הוּא מְלַקֵּט וְהֵן אוֹגְדִים עַל יָדוֹ, הוּא בּוֹצֵר וְהֵן דּוֹרְכִים עַל יָדוֹ, הוּא מוֹסֵק וְהֵן עוֹטְנִין עַל יָדוֹ. אֶלָּא: הֵן מְלַקְּטִין וְהוּא אוֹגֵד עַל יְדֵיהֶן, הֵן בּוֹצְרִין וְהוּא דּוֹרֵךְ עַל יְדֵיהֶן, הֵן מוֹסְקִין וְהוּא עוֹטֵן עַל יְדֵיהֶן. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: לֹא הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב בְּסוּרְיָא אֶלָּא חַלָּה אַחַת בִּלְבַד:

ו. הַלּוֹקֵחַ מִן הַנַּחְתּוֹם בְּסוּרְיָא – צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי; דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי מִנְּהַר דְּרוֹמָהּ שֶׁל כְּזִיב וָאֵילָךְ. שְׁתֵּי חַלּוֹת דְּמַאי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם לֹא תָּרַם אֶת הָאֶחָד כַּשִּׁעוּר – לֹא יֹאכַל מִן הַשֵּׁנִי:

ז. חַלּוֹת הַנָּכְרִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ וּתְרוּמַת הַנָּכְרִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ – מַזְרִיעִין אוֹתוֹ, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בַּחַלָּה נֶאֱכֶלֶת לַזָּרִים:

ח. עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהוּנָּה נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בִּכְלָל, וּבִפְרָט, וּבִבְרִית מֶלַח. אֵלּוּ הֵן: עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ, וְאַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם, וְעֶשֶׂר בַּגְּבוּלִין. **עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ:** חַטָּאת, וְאָשָׁם, וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וְחַטַּאת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הָעוֹף, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְלֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, וְהָעֹמֶר. **אַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם:** הַבְּכוֹרָה, וְהַבִּכּוּרִים, וְהַמּוּרָם מִתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר, וְעוֹרוֹת קָדָשִׁים. **עֶשֶׂר בַּגְּבוּלִין:** תְּרוּמָה, וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְחַלָּה, רֵאשִׁית הַגֵּז, הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה, וּפִדְיוֹן הַבֵּן, וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, וְהַחֲרָמִים, וּשְׂדֵה אֲחוּזָה, וְגֶזֶל גֵּר. כָּל אֵלּוּ נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בְּכְלָל וּפְרָט וּבְרִית מֶלַח, לְחַיֵּב עַל הַכְּלָל, וּלְחַיֵּב עַל הַפְּרָט. לִתֵּן שְׂכַר עַל כְּלָל, וְלִתֵּן שְׂכַר לַפְּרָט. הָעוֹבֵר עֲלֵיהֶן – כְּעוֹבֵר מִשּׁוּם כְּלָל וּמִשּׁוּם פְּרָט:

ט. אֵיזוֹ הִיא הָאָרֶץ וְאֵיזוֹ הִיא חוּצָה לָאָרֶץ? כָּל הַשּׁוֹפֵעַ מִטּוּרֵי אַמָּנוֹן וָאֵילָךְ – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אַמָּנוֹן וּלְהַלָּן – חוּצָה לָאָרֶץ. הַנִּיסִין שֶׁבָּיָם – רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִטּוּרֵי אַמָּנוֹן וְעַד נַחַל מִצְרַיִם, מִחוּט וּלְפָנִים – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִלְּחוּט וְלַחוּץ – חוּצָה לָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לד, ו): "וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל". הַנִּיסִין שֶׁבַּצָּדְדִין – רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִקַּפַּלַרְיָא וְעַד אוֹקְיָנוֹס, מִנַּחַל מִצְרַיִם וְעַד אוֹקְיָנוֹס, מִחוּט וּלְפָנִים – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִחוּט וְלַחוּץ – חוּצָה לָאָרֶץ:

י. סְפִינָה שֶׁהִיא בָּאָה מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, וְהָיְתָה בָּהּ עִסָּה, עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ פָּנֶיהָ – חַיֶּבֶת, מִשֶּׁקָּרְמוּ פָּנֶיהָ – פְּטוּרָה:

מַסֶּכֶת עֲרָלָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַנּוֹטֵעַ לִסְיָג לְקוֹרוֹת וּלְעֵצִים – פָּטוּר מִן הָעֲרָלָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּטַע לִסְיָג וּלְקוֹרוֹת וּלְעֵצִים דָּבָר הָרָאוּי לָהֶם, אֲבָל נָטַע לִסְיָג וּלְקוֹרוֹת לָעֵצִים דָּבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהֶם – חַיָּב בָּעֲרָלָה. נָטְעוּ לָעֵצִים וְחָשַׁב עָלָיו לַאֲכִילָה, מֵאֵימָתַי מוּנָה לוֹ? מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ:

הַשָּׁלֵם

ב. הַנּוֹטֵעַ לָרַבִּים – חַיָּב. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: הַנּוֹטֵעַ לָרַבִּים – חַיָּב בָּעֲרָלָה. הָעוֹלֶה לָרַבִּים – פָּטוּר מִן הָעֲרָלָה:

ג. הַנּוֹטֵעַ בִּסְפִינָה בָּעָצִיץ וּבְרֹאשׁ הַגַּג – חַיָּב בָּעֲרָלָה. נִזְרְעוּ בָּעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, נִשְׁבַּר וְחָזַר וּזְרָעָן בָּעָצִיץ נָקוּב, אִם יָכוֹל לְחָיוֹת – חַיָּב. וְאִם לָאו – פָּטוּר. כֵּיצַד יוֹדֵעַ אִם יָכוֹל לְחָיוֹת וְאִם לָאו? חוֹפֵר לוֹ גּוּמָּא בָּאָרֶץ וְנוֹטְעוֹ בָּהּ, אִם יָכוֹל לְחָיוֹת – חַיָּב, וְאִם לָאו – פָּטוּר:

ד. אֵילָן הָעוֹלֶה בֵּין מִן הַגֶּזַע וּבֵין מִן הַשָּׂרָשִׁים – חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹלֶה מִן הַגֶּזַע – חַיָּב, מִן הַשָּׂרָשִׁים – פָּטוּר. הִקְדִּישׁוֹ וְאַחַר כָּךְ נָטַע – פָּטוּר. נָטַע וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ וּפְדָאוֹ, מֵאֵימָתַי מוּנָה לוֹ? מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ:

ה. נָכְרִי שֶׁהִרְכִּיב עֵץ מַאֲכָל עַל גַּבֵּי עֵץ סָרָק – מוּנָה לוֹ מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נוֹטְעִים יִחוּר שֶׁל עָרְלָה, וְאֵין נוֹטְעִים אֶגּוֹז שֶׁל עָרְלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי. וְאֵין מַרְכִּיבִין כַּפְנִיּוֹת שֶׁל עָרְלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: סַמָּנֵי עָרְלָה – עוֹלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם, צוֹבֵעַ בָּהֶן בְּבָלוּל, וְהוֹלְכִין אַחַר הָרֹב:

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בָּשָׂר בְּחָלָב – מָתָר בַּהֲנָאָה. בַּעֲלֵי מוּמִין – אֲסוּרִין כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּעֲלֵי מוּמִין – יְבַקֵּר:

ז. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בְּקַלְפֵּי עָרְלָה, אִם חָדָשׁ – יָתֵץ, אִם יָשָׁן – יוֹצֵן. אָפָה וּבִשֵּׁל בְּגֶחָלִים – מָתָר. אָפָה בְּכֻלָּן – מָתָר, חוּץ מֵעֲצֵי אֲשֵׁירָה. אֵפֶר בְּגָדִים שֶׁנִּתְנַגְּעוּ, וְעָפָר בָּתִּים שֶׁנִּתְנַגְּעוּ – אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה:

ח. סָפֵק עָרְלָה, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא בְּחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. כֵּיצַד? כֶּרֶם וְשָׂדֶה שֶׁנָּטַע יֶרֶק, וְיֶרֶק נִמְכַּר חוּצָה לוֹ, סְפָקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף זֶה סְפָקוֹ בְּסוּרְיָא – אָסוּר. אֵיזֶהוּ סְפֵקוֹ מָתָר? כֶּרֶם שֶׁנָּטַע יֶרֶק וּשְׂדֵה יֶרֶק בְּצִדּוֹ,

תּוֹסֶפְתָּא

וְיָרָק נִמְכָּר חוּצָה לוֹ, סְפֵקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מֻתָּר. הֲרֵי שֶׁנִּמְצָא נִטִּיעָה קְטַנָּה בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ, סְפֵקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר. בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מֻתֶּרֶת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוּרְמַסְקִית, שֶׁאָמַר מִשָּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, שֶׁאָמַר מִשָּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל: אֵין עָרְלָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ:

מַסֶּכֶת בִּכּוּרִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים קֹדֶם לַעֲצֶרֶת. וְאִם הֵבִיא – יַמְתִּין עַד שֶׁתָּבֹא עֲצֶרֶת וְיִקְרָא עֲלֵיהֶן:

ב. הַקּוֹנֶה אִילָן אֶחָד בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ – הֲרֵי זֶה מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָנָה קַרְקַע; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַגֵּרִים כָּלָן מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין. בְּנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה – מְבִיאִין וְקוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י, לב): "וְהָיָה כִּי תֵלֵךְ עִמָּנוּ" וְגוֹ':

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֹּהֲנִים – מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָטְלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ. וַאֲנִי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁנָּטְלוּ לְוִיִּם – כָּךְ נָטְלוּ כֹּהֲנִים, בֵּין מִדָּבָר מֻרְבֶּה בֵּין מִדָּבָר מוּעָט:

ה. הִפְרִישׁ אֶת בִּכּוּרָיו וּמָכַר אֶת שָׂדֵהוּ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשֵּׁנִי מַהוּ לְהָבִיא? מֵאוֹתוֹ הַמִּין – אֵינוֹ מֵבִיא, מִמִּין אַחֵר – מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מֵבִיא וְקוֹרֵא:

ו. הֲרֵי שֶׁהִפְרִישׁ אֶת בִּכּוּרָיו וְקָרָא עֲלֵיהֶן, וְחָזַר וְקָנָה שָׂדֶה אַחֶרֶת וְנִתְבַּכְּרוּ לוֹ מֵחֲמֶשֶׁת הַמִּינִין, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתַּן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא, שֶׁאֵין אָדָם קוֹרֵא פַּעֲמַיִם בַּשָּׁנָה:

ז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד בְּאֵר הַגּוֹלָה – חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. מִבְּאֵר הַגּוֹלָה – אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: שְׁנַיִם – אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן חֹמֶשׁ:

ח. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים מִתְּמָרִים, חוּץ מִן הַתְּמָרִים שֶׁבִּירִיחוֹ. וְאֵין קוֹרִין אֶלָּא עַל הַכּוֹתָבוֹת בִּלְבַד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רִמּוֹנֵי עֲמָקִים – מְבִיאִין וְקוֹרִין:

ט. חֹמֶר בִּתְרוּמָה שֶׁאֵין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִכּוּרִים, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בִּתְרוּמָה. שֶׁהַתְּרוּמָה – אֵין נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַמֶּקֶף, וְאֵין נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַגֹּמוּר, וְאֵין נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וּמְדַמַּעַת, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפֵּרוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים. וְנוֹהֶגֶת בִּשְׁאָר שָׁנִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

י. חֹמֶר בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – קָנָה אֶת הַקַּנְקַן, וְאוֹסֵר דָּמָיו, וְעֵרוּבָיו וְסָפֵק עֵרוּבוֹ – כָּל שֶׁהוּא, אָסוּר לָאוֹנֵן, וְטָעוּן חֹמֶשׁ וְטָעוּן וִדּוּי, וְלֹא הֻתַּר לֶאֱכִילָה אֶלָּא בְּפִדְיוֹן, וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶת הַנֵּר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְרוּמָה:

יא. חֹמֶר בַּתְּרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בַּבִּכּוּרִים, שֶׁהַתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – נוֹהֲגִין בְּעַמּוֹן וּמוֹאָב, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפֵּרוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים. חֹמֶר בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִכּוּרִים שֶׁאֵין בַּתְּרוּמָה, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִכּוּרִים – טְעוּנִין הֲבָאַת מָקוֹם, וּטְעוּנִין וִדּוּי, וַאֲסוּרִין לָאוֹנֵן. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְחַיָּבִין בְּבִעוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּכּוּרִים – פְּטוּרִין מִן הַבִּעוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – טָעוּן וִדּוּי, וּבִכּוּרִים טְעוּנִין וִדּוּי, מַה מַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – טָעוּן בִּעוּר, אַף בִּכּוּרִים – טְעוּנִין בִּעוּר. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה לְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁטָּעוּן בִּעוּר – שֶׁכֵּן דָּמָיו טְעוּנִין בִּעוּר, תֹּאמַר בַּבִּכּוּרִים – שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן טְעוּנִין בִּעוּר?!

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

יב. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּכוּרִים לֹא אָמְרוּ גְּדוֹלֵיהֶן לֶאֱכוֹל בִּירוּשָׁלַיִם. מַעֲשֵׂר[2]. בְּאֵיזֶה מַעֲשֵׂר אָמְרוּ? בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה, נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא, בְּשֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וּבְשֶׁאֵין לוֹ פְּדְיוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּכוּרִים – אֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם בְּמֻחְבָּר לַקַּרְקַע:

---

[2] בַּ׳חֲזוֹן יְחֶזְקֵאל׳ גָּרַס עַל פִּי הַבְּרַיְתָא הַמּוּבֵאת בַּגְּמָרָא בָּבָא מְצִיעָא (דַּף נא ע״א): **מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בָּטֵל בִּרֹב. וּבְאֵיזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אָמְרוּ? בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא.**

אסתר פרק ח

א בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר
היהודיים הַיְהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־
הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ: **ב** וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־
טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי
וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית הָמָן:
{ס} **ג** וַתֹּוסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל
לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת
הָמָן הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־
הַיְהוּדִים: **ד** וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִט
הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: **ה** וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־
מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה
אֲנִי בְּעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת
הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־
הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ: **ו** כִּי אֵיכָכָה
אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי
וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי:
{ס} **ז** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וּלְמָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר
וְאֹתוֹ תָלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ
ביהודיים בַּיְהוּדִים: **ח** וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְהוּדִים
כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתֹם
בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב: **ט** וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־
הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ
סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה
מָרְדֳּכַי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־
וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר | מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה
כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשֹׁנָו וְאֶל־הַיְהוּדִים כִּכְתָבָם
וְכִלְשׁוֹנָם: **י** וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם
בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים
בַּסּוּסִים רְכִבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי
הָרַמָּכִים: **יא** אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים | אֲשֶׁר
בְּכָל־עִיר־וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם
לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה
הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז: **יב** בְּיוֹם
אֶחָד בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ
אֲדָר: **יג** פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה
וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת
היהודיים הַיְהוּדִים עתודים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה
לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם: **יד** הָרָצִים רְכִבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר
הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה:
{ס} **טו** וּמָרְדֳּכַי יָצָא | מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ
מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ
בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה
וְשָׂמֵחָה: **טז** לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן
וִיקָר: **יז** וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר
מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה
וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי
הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:

אסתר פרק ט

א וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ

לְהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְּרוּ אִיבֵי הַיְהוּדִים לִשְׁלוֹט
בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה
בְּשֹׂנְאֵיהֶם: **ב** נִקְהֲלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי
רָעָתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם
עַל־כָּל־הָעַמִּים: **ג** וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת
וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר
לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־
מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם: **ד** כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ
וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי
הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: **ה** וַיַּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־
חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם
כִּרְצוֹנָם: **ו** וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד
חֲמֵשׁ מֵאוֹת {ר}
אִישׁ: {ס} **ז** וְאֶת | {ר}
פַּרְשַׁנְדָּתָא {ס} וְאֶת | {ר}
דַּלְפוֹן {ס} וְאֶת | {ר}
אַסְפָּתָא: {ס} **ח** וְאֶת | {ר}
פּוֹרָתָא {ס} וְאֶת | {ר}
אֲדַלְיָא {ס} וְאֶת | {ר}
אֲרִידָתָא: {ס} **ט** וְאֶת | {ר}
פַּרְמַשְׁתָּא {ס} וְאֶת | {ר}
אֲרִיסַי {ס} וְאֶת | {ר}
אֲרִידַי {ס} וְאֶת | {ר}
וַיְזָתָא: {ס} **י** עֲשֶׂרֶת {ר}
בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְהוּדִים הָרָגוּ וּבַבִּזָּה
לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: **יא** בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר
הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **יב** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ
הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד
וְתֵעָשׂ: **יג** וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב
יִנָּתֵן גַּם־מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת
כְּדָת הַיּוֹם וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־
הָעֵץ: **יד** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת
בְּשׁוּשָׁן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ: **טו** וַיִּקָּהֲלוּ
הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: **טז** וּשְׁאָר
הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ | וְעָמַד
עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם
חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־
יָדָם: **יז** בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה
וְשִׂמְחָה: **יח** והיהודים וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן
נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה
וְשִׂמְחָה: **יט** עַל־כֵּן הַיְהוּדִים
הפרוזים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים
אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה
וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ: **כ** וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים
וְהָרְחוֹקִים: **כא** לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת
יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־חֲמִשָּׁה
עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: **כב** כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ

בָּהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ
לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים: **כג** וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת
אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֶת אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי
אֲלֵיהֶם: **כד** כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל־
הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּל פּוּר
הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם: **כה** וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה
אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ
וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: **כו** עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה
פוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת
הַזֹּאת וּמָה־רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ
אֲלֵיהֶם: **כז** קִיְּמוּ וקבל וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים |
עֲלֵיהֶם | וְעַל־זַרְעָם וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲבֹור לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה
כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: **כח** וְהַיָּמִים
הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דֹּור וָדֹור מִשְׁפָּחָה
וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים
הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתֹּוךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף
מִזַּרְעָם: {ס} **כט** וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת־
אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת
אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית: **ל** וַיִּשְׁלַח סְפָרִים
אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה
מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת: **לא** לְקַיֵּם
אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קַיָּם
עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר
קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
וְזַעֲקָתָם: **לב** וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קַיָּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים
הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר: {ס}

אסתר פרק י

א וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אחשרש אֲחַשְׁוֵרֹשׁ | מַס עַל־
הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם: **ב** וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ
וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי
וּפָרָס: **ג** כִּי | מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ
טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ: {ש}

דניאל פרק א

א בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה
בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלִַם וַיָּצַר
עָלֶיהָ: **ב** וַיִּתֵּן אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־
שִׁנְעָר בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר
אֱלֹהָיו: **ג** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו
לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן־
הַפַּרְתְּמִים: **ד** יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל־מאוּם
וְטוֹבֵי מַרְאֶה וּמַשְׂכִּלִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת
וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ
וְלִלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים: **ה** וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין מִשְׁתָּיו
וְלִגַדְּלָם שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: **ו** וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה
מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה: **ז** וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים
שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ
וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה עֲבֵד נְגוֹ: **ח** וַיָּשֶׂם
דָּנִיֵּאל עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל בְּפַת־בַּג הַמֶּלֶךְ

וּבְיֵין מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא
יִתְגָּאֵל: ט וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים אֶת־דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים: י וַיֹּאמֶר שַׂר
הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל יָרֵא אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
מִנָּה אֶת־מַאֲכַלְכֶם וְאֶת־מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה
יִרְאֶה אֶת־פְּנֵיכֶם זְעֻפִּים מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר
כְּגִילְכֶם וְחַיַּבְתֶּם אֶת־רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ: יא וַיֹּאמֶר
דָּנִיֵּאל אֶל־הַמֶּלְצַר אֲשֶׁר מִנָּה שַׂר הַסָּרִיסִים עַל־
דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה: יב נַסֶּנָּא אֶת־
עַבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ־לָנוּ מִן־הַזֵּרֹעִים
וְנֹאכְלָה וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה: יג וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ מַרְאֵינוּ
וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ
וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֶה עֲשֵׂה עִם־עֲבָדֶיךָ: יד וַיִּשְׁמַע לָהֶם
לַדָּבָר הַזֶּה וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה: טו וּמִקְצַת יָמִים
עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי בָשָׂר מִן־כָּל־
הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ: טז וַיְהִי
הַמֶּלְצַר נֹשֵׂא אֶת־פַּת־בָּגָם וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם וְנֹתֵן
לָהֶם זֵרְעֹנִים: יז וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן
לָהֶם הָאֱלֹהִים מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־סֵפֶר וְחָכְמָה
וְדָנִיֵּאל הֵבִין בְּכָל־חָזוֹן וַחֲלֹמוֹת: יח וּלְמִקְצַת
הַיָּמִים אֲשֶׁר־אָמַר הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר
הַסָּרִיסִים לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר: יט וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ
וְלֹא נִמְצָא מִכֻּלָּם כִּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: כ וְכֹל דְּבַר חָכְמַת בִּינָה
אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשֶׂר יָדוֹת עַל
כָּל־הַחַרְטֻמִּם הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מַלְכוּתּוֹ: כא וַיְהִי דָּנִיֵּאל עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ
הַמֶּלֶךְ: {פ}

דניאל פרק ב

א וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם
נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נֶהְיְתָה
עָלָיו: ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים
וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ
חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: ג וַיֹּאמֶר לָהֶם
הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־
הַחֲלוֹם: ד וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא
לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לעבדיך וּפִשְׁרָא
נְחַוֵּא: ה עָנֶה מַלְכָּא וְאָמַר
לכשדיא לְכַשְׂדָּאֵי מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא הֵן לָא
תְהוֹדְעוּנַנִּי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדְמִין תִּתְעַבְדוּן
וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְּשָׂמוּן: ו וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ
תְּהַחֲוֹן מַתְּנָן וּנְבִזְבָהּ וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־
קֳדָמָי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֹנִי: ז עֲנוֹ תִנְיָנוּת
וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדּוֹהִי וּפִשְׁרֵהּ
נְהַחֲוֵה: ח עָנֶה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב יָדַע אֲנָה דִּי
עִדָּנָא אַנְתּוּן זָבְנִין כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתּוּן דִּי אַזְדָּא
מִנִּי מִלְּתָא: ט דִּי הֵן־חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַּנִי חֲדָה־
הִיא דָּתְכוֹן וּמִלָּה כִדְבָה וּשְׁחִיתָה
הזמנתון הִזְדְּמִנְתּוּן לְמֵאמַר קָדְמַי עַד דִּי עִדָּנָא
יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וֶאנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ
תְּהַחֲוֻנַנִי: י עָנוֹ כשדיא כַשְׂדָּאֵי קֳדָם־מַלְכָּא
וְאָמְרִין לָא־אִיתַי אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת
מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מַלְכִּין רַב
וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֹם וְאָשַׁף
וְכַשְׂדִּי: יא וּמִלְּתָא דִּי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן
לָא אִיתַי דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין דִּי
מְדָרְהוֹן עִם־בִּשְׂרָא לָא אִיתּוֹהִי: יב כָּל־קֳבֵל דְּנָה
מַלְכָּא בְנַס וּקְצַף שַׂגִּיא וַאֲמַר לְהוֹבָדָה לְכֹל

חַכִּימֵי בָבֶל: **יג** וְדָתָא נָפְקַת וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְלִין
וּבְעוֹ דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה: {פ}
יד בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ רַב־
טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי
בָבֶל: **טו** עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא
עַל־מָה דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן
מִלְּתָא הוֹדַע אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל: **טז** וְדָנִיֵּאל עַל
וּבְעָה מִן־מַלְכָּא דִּי זְמָן יִנְתִּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה
לְמַלְכָּא: {פ}
יז אֱדַיִן דָּנִיֵּאל לְבַיְתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל
וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע: **יח** וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא
מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָא דְּנָה דִּי לָא יְהוֹבְדוּן
דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל: **יט** אֱדַיִן
לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי־לֵילְיָא רָזָא גְלֵי אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
בָּרֵךְ לֵאלָהּ שְׁמַיָּא: **כ** עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא
שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי
חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ־הִיא: **כא** וְהוּא מְהַשְׁנֵא
עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב
חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה: **כב** הוּא
גְּלֵא עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בֲחֶשׁוֹכָא
ונהירא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא: **כג** לָךְ | אֱלָהּ
אֲבָהָתַי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה דִּי חָכְמְתָא
וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעָן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ
דִּי־מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתָּנָא: **כד** כָּל־קֳבֵל דְּנָה
דָּנִיֵּאל עַל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה
לְחַכִּימֵי בָבֶל אֲזַל | וְכֵן אֲמַר־לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל
אַל־תְּהוֹבֵד הַעֲלְנִי קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא
אֲחַוֵּא: {ס} **כה** אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעֵל
לְדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר־לֵהּ דִּי־הַשְׁכַּחַת
גֻּבְרָא מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא
יְהוֹדַע: **כו** עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ
בֵּלְטְשַׁאצַּר הַאִיתִיךְ הָאִיתָךְ כָּהֵל לְהוֹדָעֲתָנִי
חֶלְמָא דִּי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ: **כז** עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם
מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִּי־מַלְכָּא שְׁאֵל לָא חַכִּימִין
אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה
לְמַלְכָּא: **כח** בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא רָזִין
וְהוֹדַע לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית
יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא:
{פ}
כט אנתה אַנְתְּ מַלְכָּא רַעְיוֹנָךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ
מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא הוֹדְעָךְ מָה־
דִּי לֶהֱוֵא: **ל** וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי־אִיתַי בִּי מִן־כָּל־
חַיֵּא רָזָא דְנָה גְּלֵי לִי לָהֵן עַל־דִּבְרַת דִּי פִשְׁרָא
לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ
תִּנְדַּע: **לא** אנתה אַנְתְּ מַלְכָּא חָזֵה הֲוַיְתָ וַאֲלוּ
צֶלֶם חַד שַׂגִּיא צַלְמָא דִּכֵּן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם
לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל: **לב** הוּא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־
דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ
דִּי נְחָשׁ: **לג** שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל רַגְלֹוהִי
מנהון מִנְּהֵן דִּי פַרְזֶל ומנהון וּמִנְּהֵן דִּי
חַסַף: **לד** חָזֵה הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אָבֶן דִּי־לָא
בִידַיִן וּמְחָת לְצַלְמָא עַל־רַגְלֹוהִי דִּי פַרְזְלָא
וְחַסְפָּא וְהַדֶּקֶת הִמּוֹן: **לה** בֵּאדַיִן דָּקוּ כַחֲדָה
פַּרְזְלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא כַסְפָּא וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְעוּר
מִן־אִדְרֵי־קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־אֲתַר לָא־
הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא | דִּי־מְחָת לְצַלְמָא הֲוָת
לְטוּר רַב וּמָלְאַת כָּל־אַרְעָא: **לו** דְּנָה חֶלְמָא
וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָם־

מַלְכָּא: **לז** אנתה אַנְתְּ מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וְיִקָרָא יְהַב־ לָךְ: **לח** וּבְכָל־דִּי דארין דָּיְרִין בְּנֵי־אֲנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף־שְׁמַיָּא יְהַב בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְהֵון אנתה־ אַנְתְּ־ הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא: **לט** וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי ארעא אַרַע מִנָּךְ וּמַלְכוּ תליתיא תְלִיתָאָה אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־אַרְעָא: **מ** וּמַלְכוּ רביעיה רְבִיעָאָה תֶּהֱוֵא תַקִּיפָה כְּפַרְזְלָא כָּל־קָבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל כֹּלָּא וְכְפַרְזְלָא דִּי־מְרָעַע כָּל־אִלֵּין תַּדֵּק וְתֵרַע: **מא** וְדִי־חֲזַיְתָה רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא מנהון מִנְּהֵין חֲסַף דִּי־פֶחָר ומנהון וּמִנְּהֵן פַּרְזֶל מַלְכוּ פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־ בַּהּ כָּל־קָבֵל דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא: **מב** וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מנהון מִנְּהֵן פַּרְזֶל ומנהון וּמִנְּהֵן חֲסַף מִן־קְצָת מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵא תְבִירָה: **מג** די וְדִי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא מִתְעָרְבִין לֶהֱוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־לֶהֱוֹן דָּבְקִין דְּנָה עִם־דְּנָה הֵא־כְדִי פַרְזְלָא לָא מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא: **מד** וּבְיוֹמֵיהֹון דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבֵק תַּדֵּק וְתָסֵיף כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְקוּם לְעָלְמַיָּא: **מה** כָּל־קָבֵל דִּי־חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וְהַדֵּקֶת פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן פִּשְׁרֵהּ: {פ}

מו בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגֵד וּמִנְחָה וְנִיחוֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ: **מז** עָנֵהּ מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין וְגָלֵה רָזִין דִּי יְכֵלְתְּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה: **מח** אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־ חַכִּימֵי בָבֶל: **מט** וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמִנִּי עַל עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרָךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא: {פ}

דניאל פרק ג

א נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צֶלֶם דִּי־דְהַב רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שֵׁת אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא בִּמְדִינַת בָּבֶל: **ב** וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ | לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא לְמֵתָא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: **ג** בֵּאדַיִן מְתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא וקאמין וְקָיְמִין לָקֳבֵל צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבֻכַדְנֶצַּר: **ד** וְכָרוֹזָא קָרֵא בְּחַיִל לְכֹון אָמְרִין עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא: **ה** בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתרס קַתְרֹס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין סוּמְפֹנְיָא וְכֹל זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: **ו** וּמַן־ דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד בַּהּ־שַׁעֲתָא יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא: **ז** כָּל־קָבֵל דְּנָה בֵּהּ־זִמְנָא כְּדִי שָׁמְעִין כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא

קיתרס קַתְרֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְטֵרִין וְכָל זְנֵי זְמָרָא
נָפְלִין בֶּל־עַמְמַיָּא אֱמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא סָגְדִין לְצֶלֶם
דַּהֲבָּא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: **ח** כְּל־קֳבֶל
דְּנָה בֶּהּ־זִמְנָא קָרֲבוּ גֶּבְרִין כַּשְׂדָּאִין וַאֲכָלוּ
קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָיֵא: **ט** עָנוֹ וְאָמְרִין לְנְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי: **י** אנתה אֲנַתְּ מַלְכָּא
שָׂמְתָּ טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִשְׁמַע קָל קַרְנָא
מַשְׁרֹקִיתָא קיתרס קַתְרֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
וסיפניה וְסוּפַנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד לְצֶלֶם
דַּהֲבָּא: **יא** וּמַן־דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד יִתְרְמֵא לְגוֹא־
אַתּוּן נוּרָא יָקְדְתָּא: **יב** אִיתַי גֶּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי־
מַנִּיתָ יָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ גֶּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ עלית עֲלָךְ מַלְכָּא
טְעֵם לאלהיך לֵאלָהָךְ לָא פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָּא
דִּי הֲקֵימְתָּ לָא סָגְדִין: {ס} **יג** בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר
בִּרְגַז וַחֲמָא אֲמַר לְהֵיתָיָה לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד
נְגוֹ בֵּאדַיִן גֶּבְרַיָּא אִלֵּךְ הֵיתָיו קֳדָם מַלְכָּא: **יד** עָנֵה
נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְהוֹן הַצָּדֶּא שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד
נְגוֹ לֵאלָהַי לָא אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָּא דִּי
הֲקֵימֶת לָא סָגְדִין: **טו** כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין דִּי
בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרֹקִיתָא
קיתרס קַתְרֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹּנְיָה וְכָל |
זְנֵי זְמָרָא תִּפְּלוֹן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא דִּי־עֲבַדְתִּ וְהֵן
לָא תִסְגְּדוּן בַּהּ־שַׁעֲתָא תִּתְרְמוֹן לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא
יָקְדְתָּא וּמַן־הוּא אֱלָהּ דִּי יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן־
יְדָי: **טז** עָנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין
לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר לָא־חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה
פִּתְגָם לַהֲתֻבוּתָךְ: **יז** הֵן אִיתַי אֱלָהֲנָא דִּי־אֲנַחְנָא
פָּלְחִין יָכֵל לְשֵׁיזָבוּתָנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקְדְתָּא

וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁיזֵב: **יח** וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־לָךְ
מַלְכָּא דִּי לאלהיך לֵאלָהָךְ לָא־
אִיתֵינָא אִיתַנָא פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָּא דִּי הֲקֵימְתָּ
לָא נִסְגֻּד: {ס} **יט** בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלִי חֱמָא
וּצְלֶם אַנְפּוֹהִי אשתנו אֶשְׁתַּנִּי עַל־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ עָנֵה וְאָמַר לְמֵזֱא לְאַתּוּנָא חַד־שִׁבְעָה
עַל דִּי חֲזֵה לְמֵזֵהּ: **כ** וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי־חַיִל דִּי
בְחַיְלֵהּ אֲמַר לְכַפָּתָה לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
לְמִרְמֵא לְאַתּוּן נוּרָא יָקְדְתָּא: **כא** בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא
אִלֵּךְ כְּפִתוּ בְּסַרְבָּלֵיהוֹן
פטישיהון פַּטְשֵׁיהוֹן וְכַרְבְּלָתְהוֹן וּלְבֻשֵׁיהוֹן וּרְמִיו
לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקְדְתָּא: **כב** כְּל־קֳבֶל דְּנָה מִן־
דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה וְאַתּוּנָא אֵזֵה יַתִּירָה
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסְקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
קַטֵּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא: **כג** וּגְבַרַיָּא אִלֵּךְ
תְּלָתֵהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפָלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־
נוּרָא יָקְדְתָּא מְכַפְּתִין: {פ}
כד אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוֵה וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה
עָנֵה וְאָמַר לְהַדְּבְרוֹהִי הֲלָא גֻבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא
לְגוֹא־נוּרָא מְכַפְּתִין עָנִין וְאָמְרִין לְמַלְכָּא יַצִּיבָא
מַלְכָּא: **כה** עָנֵה וְאָמַר הָא־אֲנָה חָזֵה גֻּבְרִין
אַרְבְּעָה שְׁרַיִן מַהְלְכִין בְּגוֹ־נוּרָא וַחֲבָל לָא־אִיתַי
בְּהוֹן וְרֵוֵהּ דִּי רביעיא רְבִיעָאָה דָּמֵה לְבַר־אֱלָהִין:
{ס} **כו** בֵּאדַיִן קְרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר לִתְרַע אַתּוּן נוּרָא
יָקְדְתָּא עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד־נְגוֹ
עַבְדָוֹהִי דִּי־אֱלָהָא עליא עִלָּאָה פֻּקוּ וֱאֵתוֹ בֵּאדַיִן
נָפְקִין שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא
נוּרָא: **כז** וּמִתְכַּנְשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא
וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי מַלְכָּא חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי

לָא־שְׁלֵט נוּרָא בְּגֶשְׁמְהוֹן וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא
הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן לָא שְׁנִוּ וְרֵיחַ נוּר לָא עֲדָת
בְּהוֹן: **כח** עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן
דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ
וְשֵׁיזֵב לְעַבְדּוֹהִי דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא
שַׁנִּיו וְיַהֲבוּ גשמיהון גֶּשְׁמְהוֹן דִּי לָא־יִפְלְחוּן וְלָא־
יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֵן לֵאלָהֲהוֹן: **כט** וּמִנִּי שִׂים
טְעֵם דִּי כָל־עַם אֻמָּה וְלִשָּׁן דִּי־אֲמַר
שלה שָׁלוּ עַל אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד
נְגוֹא הַדְּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ נְוָלֵי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־קֳבֵל
דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי־יָכֵל לְהַצָּלָה
כִּדְנָה: **ל** בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ בִּמְדִינַת בָּבֶל: {פ}
לא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא
דִּי־דארין דָּיְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן
יִשְׂגֵּא: **לב** אָתַיְא וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא
עליא עִלָּאָה שְׁפַר קֳדָמַי לְהַחֲוָיָה: **לג** אָתוֹהִי
כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ
מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר:

דניאל פרק ד

א אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה הֲוֵית בְּבֵיתִי וְרַעְנַן
בְּהֵיכְלִי: **ב** חֶלֶם חֲזֵית וְיַדְחַלְנֵנִי וְהַרְהֹרִין עַל־
מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי: **ג** וּמִנִּי שִׂים טְעֵם
לְהַנְעָלָה קֳדָמַי לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־פִשַּׁר חֶלְמָא
יְהוֹדְעֻנַּנִי: **ד** בֵּאדַיִן עללין עָלִין חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַּיָּא
כשדיא גַּשְׁדָּאֵי וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא אֲמַר אֲנָה
קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי: **ה** וְעַד אָחֳרִין
עַל קֳדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלָהִי
וְדִי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קֳדָמוֹהִי
אֲמַרֵת: **ו** בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב חַרְטֻמַּיָּא דִּי | אֲנָה
יְדִעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אָנֵס
לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי דִּי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמַר: **ז** וְחֶזְוֵי
רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹ
אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא: **ח** רְבָה אִילָנָא וּתְקֶף וְרוּמֵהּ
יְמָטָא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא: **ט** עָפְיֵהּ
שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵהּ תְּחוֹתוֹהִי
תַּטְלֶל | חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפּוֹהִי יִדְרוֹן יְדוּרָן צִפְּרֵי
שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְזֵין כָּל־בִּשְׂרָא: **י** חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי
רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא
נָחֵת: **יא** קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גִּדּוּ אִילָנָא וְקַצּוּ
עַנְפּוֹהִי אַתְּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדֲּרוּ אִנְבֵּהּ תְּנֵד חֵיוָתָא
מִן־תַּחְתּוֹהִי וְצִפְּרַיָּא מִן־עַנְפּוֹהִי: **יב** בְּרַם עִקַּר
שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ
בְּדִתְאָא דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוְתָא
חַלָּקֵהּ בַּעֲשַׂב אַרְעָא: **יג** לִבְבֵהּ מִן־
אנושא אֲנָשָׁא יְשַׁנּוֹן וּלִבַּב חֵיוָה יִתְיְהֵב לֵהּ
וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי: **יד** בִּגְזֵרַת עִירִין
פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא עַד־דִּבְרַת דִּי
יִנְדְּעוּן חַיַּיָא דִּי־שַׁלִּיט עליא עִלָּאָה בְּמַלְכוּת
אנושא אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יְצִבְּא יְתִנֻּנַּהּ וּשְׁפַל
אֲנָשִׁים יְקִים עליה עֲלַהּ: **טו** דְּנָהּ חֶלְמָא חֲזֵית
אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר ואנתה וְאַנְתְּ בֵּלְטְשַׁאצַּר
פִּשְׁרָא | אֱמַר כָּל־קֳבֵל דִּי | כָּל־חַכִּימֵי מַלְכוּתִי
לָא־יְכִלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעוּתַנִי ואנתה וְאַנְתְּ כָּהֵל
דִּי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ: **טז** אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־
שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיֹנֹהִי
יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא
וּפִשְׁרָא אַל־יְבַהֲלָךְ עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר מָרִאי

חֶלְמָא לשנאיך לְשָׁנְאָךְ וּפִשְׁרֵהּ
לעריך לְעָרָךְ: **יז** אֱילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקֶף
וְרוּמֵהּ יְמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְכָל־
אַרְעָא: **יח** וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן
לְכֻלָּא־בֵּהּ תְּחוֹתוֹהִי תְּדוּר חֵיוַת בָּרָא וּבַעֲנָפּוֹהִי
יִשְׁכְּנָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא: **יט** אנתה־ אַנְתְּ־ הוּא מַלְכָּא
דִּי רבית רְבֵת וּתְקֶפְתְּ וּרְבוּתָךְ רְבָת וּמְטָת
לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹף אַרְעָא: **כ** וְדִי חֲזָה מַלְכָּא
עִיר וְקַדִּישׁ נָחֵת | מִן־שְׁמַיָּא וְאָמַר גְּדוּ אֱילָנָא
וְחַבְּלוּהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ
וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא וּבְטַל
שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא חֶלְקֵהּ עַד דִּי־
שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי: **כא** דְּנָה פִשְׁרָא
מַלְכָּא וּגְזֵרַת עליא עִלָּאָה הִיא דִּי מְטָת עַל־
מָרִאי מַלְכָּא: **כב** וְלָךְ טָרְדִין מִן־אֱנָשָׁא וְעִם־
חֵיוַת בָּרָא֙ לֶהֱוֵה מְדֹרָךְ וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין | לָךְ
יְטַעֲמוּן וּמִטַּל שְׁמַיָּא לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין
יַחְלְפוּן עליך עֲלָךְ עַד דִּי־תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט
עליא עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יְצִבֵּא
יְתִנִּנַּהּ: **כג** וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי דִּי
אִילָנָא מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָא מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלְטַן
שְׁמַיָּא: **כד** לָהֵן מַלְכָּא מְלִכִּי יְשִׁפַּר
עליך עֲלָךְ וחטיך וַחֲטָאָךְ בְּצִדְקָה פְּרֻק וַעֲוָיָתָךְ
בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵה אַרְכָה לִשְׁלֵוְתָךְ: **כה** כָּלָּא
מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: {פ}
כו לִקְצָת יַרְחִין תְּרֵי־עַשַׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי
בָבֶל מְהַלֵּךְ הֲוָה: **כז** עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא דָא־
הִיא בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בְנֵיתַהּ לְבֵית מַלְכוּ
בְּתָקֶף חִסְנִי וְלִיקָר הַדְרִי: **כח** עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם
מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפֵל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא מַלְכוּתָא עְדָת מִנָּךְ: **כט** וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ
טָרְדִין וְעִם־חֵיוַת בָּרָא מְדָרָךְ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ
יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עליך עֲלָךְ עַד דִּי־
תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עליא עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא
וּלְמַן־דִּי יְצִבֵּא יְתִנִּנַּהּ: **ל** בַּהּ־שַׁעֲתָא מִלְּתָא֙ סָפַת
עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר֙ וּמִן־אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין
יֵאכֻל וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי שַׂעְרֵהּ
כִּנְשָׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְּצִפְּרִין: **לא** וּלְקִצָּת יוֹמַיָּא֙
אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינַי | לִשְׁמַיָּא נְטִלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי
יְתוּב וּלעליא וּלְעִלָּאָהּ בָּרְכֵת וּלְחֵי עָלְמָא שַׁבְּחֵת
וְהַדְּרֵת דִּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר
וְדָר: **לב** וְכָל־דארי דָּיְרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין
וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא ודארי וְדָיְרֵי אַרְעָא
וְלָא אִיתַי דִּי־יְמַחֵא בִידֵּהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה
עֲבַדְתְּ: **לג** בֵּהּ־זִמְנָא מַנְדְּעִי | יְתוּב עֲלַי וּלְיִקַר
מַלְכוּתִי הַדְרִי וְזִיוִי יְתוּב עֲלַי וְלִי הַדָּבְרֵי וְרַבְרְבָנַי
יְבַעְוֹן וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקְנַת וּרְבוּ יַתִּירָה הוֹסְפַת
לִי: **לד** כְּעַן אֲנָה נְבֻכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם
וּמְהַדַּר לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשׁוֹט
וְאׇרְחָתֵהּ דִּין וְדִי מַהְלְכִין בְּגָוָה יָכֵל לְהַשְׁפָּלָה:
{פ}

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

חוברות לימוד הבי"ת
והמשניות זהר הודפס
לזכות

עדי בת לאה

מרים תחי'

הקב"ה ישלח את המלאך
רפאל שיעמוד לימינה ויהיה
לה לידה קלה בזכות כל
התנאים והאמוראים אכי"ר

הודפס

לעילוי נשמת:

נחמיה בן שלמה ז"ל

נפ' י"ב אדר

ורפאל רחמים בן מנחם ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה

זכות הדפסת בי"ת
ומשניות זהר
יכול להיות שלך או
לעילוי נשמת קרוב
משפחתך!
אלפי דפי גמרא
אלפי פרקי משנה
ותוספתא
נ"ך ודפי זהר לזכותך!

זכות שבועית: 180 ₪

זכות חודשית: 520 ₪

להקדשות: 058-3273775

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת ויקהל פקודי

יט	יום ראשון	עלות השחר (72 דק) ... 4:45 נץ החמה ..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:08 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:53 סו"ז תפילה ..... 9:52 חצות היום ..... 11:49 שקיעה ..... 5:40 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:53	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות נו **ירושלמי:** גיטין מז **תוספתא:** מעשר שני ג **נ"ך:** אסתר ח **משניות:** שקלים א **זהר:** שמות א עמ' לה-לו	8
כ	יום שני	עלות השחר (72 דק) ... 4:44 נץ החמה ..... 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:07 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:52 סו"ז תפילה ..... 9:51 חצות היום ..... 11:49 שקיעה ..... 5:40 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:53	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות נז **ירושלמי:** גיטין מח **תוספתא:** מעשר שני ד **נ"ך:** אסתר ט **משניות:** שקלים ב **זהר:** שמות א עמ' לז-לח	9
כא	יום שלישי	עלות השחר (72 דק) ... 4:43 נץ החמה ..... 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:07 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:52 סו"ז תפילה ..... 9:51 חצות היום ..... 11:48 שקיעה ..... 5:41 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:54	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות נח **ירושלמי:** גיטין מט **תוספתא:** מעשר שני ה **נ"ך:** אסתר י **משניות:** שקלים ג **זהר:** שמות א עמ' לט-מ	10
כב	יום רביעי	עלות השחר (72 דק) ... 4:42 נץ החמה ..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:51 סו"ז תפילה ..... 9:50 חצות היום ..... 11:48 שקיעה ..... 5:42 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:55	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות נט **ירושלמי:** גיטין נ **תוספתא:** חלה א **נ"ך:** דניאל א **משניות:** שקלים ד **זהר:** שמות א עמ' מא-מב	11
כג	יום חמישי	עלות השחר (72 דק) ... 4:40 נץ החמה ..... 5:52 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:05 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:50 סו"ז תפילה ..... 9:49 חצות היום ..... 11:48 שקיעה ..... 5:43 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:56	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות ס **ירושלמי:** גיטין נא **תוספתא:** חלה ב **נ"ך:** דניאל ב **משניות:** שקלים ה **זהר:** שמות א עמ' מג-מד	12
כד	יום שישי	עלות השחר (72 דק) ... 4:39 נץ החמה ..... 5:51 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:04 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:49 סו"ז תפילה ..... 9:49 חצות היום ..... 11:47 שקיעה ..... 5:43 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:56 **הדלקת נרות** (40 דק): **5:03** (20 דק): **5:23**	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות סא **ירושלמי:** גיטין נב **תוספתא:** ערלה א **נ"ך:** דניאל ג **משניות:** שקלים ו **זהר:** שמות א עמ' מה-מו	13
כה	שב"ק	שבת קודש פרשת ויקהל פקודי - החודש, מברכין חודש ניסן עלות השחר (72 דק) ... 4:38 נץ החמה ..... 5:50 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:03 סו"ז קר"ש - גר"א ... 8:49 סו"ז תפילה ..... 9:48 חצות היום ..... 11:47 שקיעה ..... 5:44 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:57 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:57**	**ליומוד יומי:** **בבלי:** מנחות סב **ירושלמי:** גיטין נג **תוספתא:** ביכורים א **נ"ך:** דניאל ד **משניות:** שקלים ז **זהר:** שמות א עמ' מז-מח	14

המולד יהיה ביום רביעי בשעה 4, 34 דקות ו-13 חלקים

אֱמוּנָה נֶחְלֶקֶת לְג׳ עִנְיָנִים : אֱמוּנָה בַּה׳, אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ ; אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכִין עַל יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל יְדֵי אֱמוּנוֹת קְדוֹשׁוֹת אֵלּוּ זוֹכֶה אָדָם לֶאֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ, לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ ! יֵשׁ בְּךָ כֹּחוֹת עֲצוּמִים - תְּשַׁתַּמֵּשׁ אִתָּם ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)